

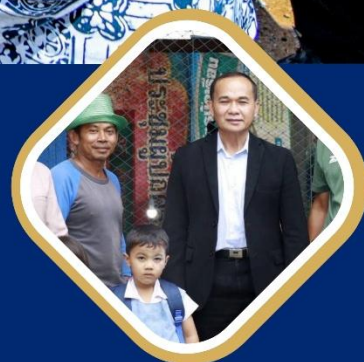
คู่มือการประเมินผล

ชุมชนเป้าหมายที่ได้รับการขับเคลื่อนให้เป็นชุมชน

พหุวัฒนธรรมต้นแบบ

จังหวัดชายแดนภาคใต้

ประจำปีงบประมาณ
พ.ศ.2569

จัดทำขึ้นโดย

กองส่งเสริมและสนับสนุนงานพัฒนาฝ่ายพลเรือน (กสพ.)

ศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ (ศอ.บต.)

คู่มือการประเมินผล

ชุมชนเป้าหมายที่ได้รับการขับเคลื่อนให้เป็นชุมชน

พหุวัฒนธรรมต้นแบบ

จังหวัดชายแดนภาคใต้

ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2569

จัดทำขึ้นโดย

กองส่งเสริมและสนับสนุนงานพัฒนาฝ่ายพลเรือน (กสพ.)

ศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ (ศอ.บต.)

“ความสามัคคีนี้ เป็นคุณธรรมสำคัญประการหนึ่ง
ซึ่งชุมชน อยู่รวมกันจำเป็นต้องมี ต้องถนอมรักษา
และ ถิ่นนำมาใช้อยู่สม่ำเสมอ
ถ้าแต่ละฝ่ายเข้ามาร่วมกันทำงานด้วยความ ตั้งใจ
ด้วยความสามัคคี ความรู้ความสามารถ
และด้วยความศรัทธาที่สร้างสรรค์
งานที่สำเร็จสมบูรณ์ถึง งามตามประสงค์ทุกอย่าง”

ในพระราชดำรัสในการเสด็จออกมหาสมาคม
งานพระราชพิธีเฉลิมพระชนมพรรษา
วันที่ ๕ ธันวาคม ๒๕๓๐

คำนำ

คู่มือการประเมินผลชุมชนเป้าหมายที่ได้รับการขับเคลื่อนให้เป็นชุมชนพหุวัฒนธรรมต้นแบบจังหวัดชายแดนภาคใต้ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2569 จัดทำขึ้นโดย กลุ่มงานศาสนาและพหุวัฒนธรรม กองส่งเสริมและสนับสนุนงานพัฒนาฝ่ายพลเรือน (กสพ.) ศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ (ศอ.บต.) เพื่อเป็นเครื่องมือในการติดตาม ประเมินผลการดำเนินงานตัวชี้วัดการประเมินผลการปฏิบัติราชการของส่วนราชการประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2569 (ร้อยละของชุมชนเป้าหมายที่ได้รับการขับเคลื่อนให้เป็นชุมชนพหุวัฒนธรรมต้นแบบจังหวัดชายแดนภาคใต้ ไม่น้อยกว่าร้อยละ 25)

กองส่งเสริมและสนับสนุนงานพัฒนาฝ่ายพลเรือน (กสพ.) หวังเป็นอย่างยิ่งว่าคู่มือฉบับนี้จะสามารถประเมินผล รายงานผล ได้อย่างละเอียดและครบถ้วน ซึ่งจะเป็ประโยชน์ในการกำหนดทิศทางการทำงาน นำไปสู่การปฏิบัติงานที่มีประสิทธิภาพ ประสิทธิผล เกิดผลสัมฤทธิ์ตามเป้าหมาย สามารถบรรลุเป้าหมายตามแผนปฏิบัติการประจำปี รวมถึงเพื่อประกอบการตัดสินใจ ปรับปรุงการดำเนินงาน การพัฒนาโครงการ หรือในกรณีจะดำเนินการโครงการต่อ หรือประกอบการตัดสินใจยกเลิกโครงการ เป็นข้อมูลประกอบการอ้างอิง การจัดทำรายงานผลประจำปี การจัดเตรียมโครงการตั้งแต่ขั้นริเริ่มโครงการ การวิเคราะห์ความเหมาะสมของโครงการนำไปสู่การจัดทำแผนงาน จัดทำโครงการ คำของบประมาณ และนำไปใช้ประโยชน์ ในส่วนที่เกี่ยวข้อง

ทั้งนี้ หากมีข้อบกพร่องหรือไม่สมบูรณ์ประการใด ยินดีน้อมรับความคิดเห็น และข้อเสนอแนะจากทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำไปใช้ในการปรับปรุงแก้ไข “คู่มือการประเมินผลชุมชนเป้าหมายที่ได้รับการขับเคลื่อนให้เป็นชุมชนพหุวัฒนธรรมต้นแบบจังหวัดชายแดนภาคใต้ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2569” ต่อไป

กองส่งเสริมและสนับสนุนงานพัฒนาฝ่ายพลเรือน (กสพ.)
กลุ่มงานศาสนาและพหุวัฒนธรรม
พฤษภาคม 2569

สารบัญ

เรื่อง	หน้า
คำนำ	ก
สารบัญ	ข
ส่วนที่ 1 บทนำ	
- ความเป็นมาและความสำคัญ	1
- วัตถุประสงค์	6
- นิยามศัพท์	7
- วิธีการดำเนินการ	9
- ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	10
ส่วนที่ 2 หลักเกณฑ์วิธีการปฏิบัติงาน	
- หลักเกณฑ์การปฏิบัติงาน	11
- แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการประเมินผล	31
- กรอบแนวคิดในการประเมินผล	45
- กรอบแนวทางในการดำเนินงาน	48
- แนวทางการประเมินผล	49
- คำอธิบายและหลักฐานประกอบการประเมินชุมชนพหุวัฒนธรรมต้นแบบฯ	54
- แบบฟอร์มการประเมินชุมชนพหุวัฒนธรรมต้นแบบฯ	58
ภาคผนวก	
- ระบบ Platform การจัดเก็บข้อมูลฯ	62
- คำถามแบบทำสอบ : ความเข้าใจ ความเคารพ การยอมรับและตระหนักถึงคุณค่าฯ	63
- แบบฟอร์มวิเคราะห์ศักยภาพเพื่อประเมินสภาพการหมู่บ้าน/ชุมชน	68
- แบบสำรวจปัจจัยและผลกระทบต่อการพัฒนาพื้นที่หมู่บ้าน/ชุมชน	73
- พื้นที่หมู่บ้าน/ชุมชนเป้าหมาย ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2569	80
- ความเชื่อมโยงเป้าหมายและตัวชี้วัดของโครงการเสริมสร้างการอยู่ร่วมกันในสังคม ภายใต้แผนบูรณาการการขับเคลื่อนการแก้ไขปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้ ประจำปี งบประมาณ พ.ศ. 2569	82
- คำสั่งแต่งตั้งคณะทำงานฯ	88
- รายนามคณะที่ปรึกษา และผู้จัดทำคู่มือการประเมินผลฯ	91

ส่วนที่ 1

บทนำ

ส่วนที่ 1 บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญ

ในอดีต สถานการณ์จังหวัดชายแดนภาคใต้มีความรุนแรงและเกิดความไม่สงบมาอย่างต่อเนื่อง โดยมี ลักษณะปัญหาที่มีความซับซ้อน ละเอียดอ่อน และเชื่อมโยงกันหลายมิติ ทั้งนี้ ปัจจัยหลักที่ถูกนำมาเป็นเงื่อนไขของปัญหา คือ ชาติพันธุ์ ศาสนา วัฒนธรรม และประวัติศาสตร์ ซึ่งเป็นอัตลักษณ์เฉพาะของพื้นที่หนึ่ง การใช้ความรุนแรงที่เกิดขึ้นมาอย่างต่อเนื่องเป็นผลมาจากคนกลุ่มหนึ่งซึ่งมีอุดมการณ์แตกต่างจากรัฐ มีความรู้สึกคับแค้นใจ และรู้สึกไม่ได้รับความเป็นธรรมจากการดำเนินงานของภาครัฐ จึงนำมาเป็นเงื่อนไขขยายผล และต่อสู้ด้วยการใช้ความรุนแรง ส่งผลทำให้เกิดบรรยากาศ ความกลัว ความเชื่อมั่น ความไม่ไว้วางใจระหว่างรัฐกับประชาชน และประชาชนกับประชาชน รวมทั้งยังส่งผลกระทบทางตรงและทางอ้อมต่อการสูญเสียชีวิตและทรัพย์สินของประชาชนในพื้นที่ นอกจากนี้ ความไม่เข้าใจและไม่เห็นคุณค่า ความหลากหลายทางวัฒนธรรมอย่างแท้จริงของคนบางกลุ่ม ยังคงถูกใช้เป็นเงื่อนไขสร้างความชอบธรรมในการก่อเหตุรุนแรง ส่งผลให้ประชาชนมีความหวาดระแวง และไม่ได้รับความเป็นธรรมจากการทำงานของเจ้าหน้าที่รัฐบางคน ในขณะที่การพัฒนาพื้นที่ทั้งในเรื่องของการพัฒนาเศรษฐกิจ คุณภาพชีวิต สังคม และการศึกษาไม่สอดคล้องกับอัตลักษณ์ของพื้นที่

ปัจจุบัน สถานการณ์ความรุนแรงในจังหวัดชายแดนภาคใต้ มีแนวโน้มลดลง แต่ยังคงมีความรุนแรงและความไม่สงบต่อเนื่อง และยังคงนำปัจจัยหลักเดิม คือ ชาติพันธุ์ ศาสนา วัฒนธรรม ประเพณี อัตลักษณ์ของพื้นที่และประวัติศาสตร์ จึงนำมาเป็นเงื่อนไขขยายผลและต่อสู้ด้วยการใช้ความรุนแรง ก่อให้เกิดบรรยากาศความกลัว ความไม่ไว้วางใจระหว่างรัฐกับประชาชน และประชาชนกับประชาชน ซึ่งส่งผลกระทบทั้งทางตรง และทางอ้อมต่อการสูญเสียชีวิตและทรัพย์สินของประชาชนในพื้นที่ และคนบางกลุ่มที่ยังคงถูกใช้เป็นเงื่อนไขสร้างความชอบธรรมในการก่อเหตุรุนแรง ในพื้นที่ที่ส่งผลให้ประชาชนมีความหวาดระแวง ขาดความเชื่อมั่นในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่รัฐ ประชาชนบางส่วนยังรู้สึกไม่ได้รับความเป็นธรรมและถูกเลือกปฏิบัติ นอกจากนี้ในขณะที่การดำเนินงานพัฒนาของรัฐในพื้นที่ ทั้งในเรื่องการพัฒนาเศรษฐกิจ คุณภาพชีวิต สังคม และการศึกษา ก็ไม่สอดคล้องกับวัฒนธรรม วิถีชีวิตและอัตลักษณ์ของคนในพื้นที่ รวมถึงการบริหารจัดการของภาครัฐที่ยังขาดเอกภาพและการบูรณาการการทำงานร่วมกันอย่างแท้จริง

สถานการณ์ที่มีความละเอียดอ่อน มีผลกระทบต่อความมั่นคงอย่างยิ่ง ด้วยเป็นปัญหาความรุนแรงที่เป็นผลมาจากเงื่อนไขที่ซับซ้อน และเชื่อมโยงกันใน 3 ระดับ คือ

1. เงื่อนไขระดับบุคคล โดยสามารถจำแนกเงื่อนไขที่เกิดจากกลุ่มต่างๆ ดังนี้ 1) *กลุ่มคนที่เห็นต่างจากภาครัฐ* ได้นำเงื่อนไขความแตกต่างทางชาติพันธุ์ ศาสนา และประวัติศาสตร์บางช่วงเวลา ที่ส่งผลกระทบต่อความรู้สึกมาสร้างความชอบธรรมในการต่อสู้ด้วยการใช้ความรุนแรง เพื่อบรรลุเป้าหมายตามอุดมการณ์ 2) *เจ้าหน้าที่รัฐบางส่วนที่สร้างเงื่อนไขความขัดแย้งในพื้นที่* ความเข้าใจเกี่ยวกับสภาพปัญหาและบริบทความหลากหลายของสังคม ทำให้การปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่รัฐในบางกรณีอาจส่งผลกระทบต่อประชาชนในพื้นที่ และนำไปสู่การสร้างเงื่อนไขเพิ่มเติม 3) *กลุ่มอิทธิพลและผลประโยชน์ที่เชื่อมโยงกับปัญหาภัยแทรกซ้อน* อาทิ ปัญหายาเสพติด การลักลอบค้าสิ่งผิดกฎหมาย การค้ายาเสพติด ฯลฯ ที่ส่งผลให้สภาพปัญหาในพื้นที่ จuxt. มีความซับซ้อนมากยิ่งขึ้น และ 4) *กลุ่มคนไทยบางกลุ่มที่ใช้ความรุนแรงต่อกัน* อันเป็นเหตุมาจากความหวาดระแวงและไม่ไว้วางใจต่อกัน

2. เงื่อนไขระดับโครงสร้าง สภาพปัญหาในพื้นที่ส่วนหนึ่งมาจากรากฐานบริบทเชิงโครงสร้างของประเทศที่วางทิศทางการมาจากส่วนกลาง แม้ว่าภาครัฐมีการส่งเสริมให้มีการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และสนับสนุนกลไกการบริหารจัดการในพื้นที่อย่างเหมาะสม แต่ยังไม่ตอบสนองต่อความต้องการและความคาดหวังของประชาชน รวมทั้งสภาพปัญหาในพื้นที่ที่มีความซับซ้อนและรุนแรง โดยเฉพาะปัญหาการกระจายการเข้าถึงโอกาสและทรัพยากร ปัญหาความยากจน และปัญหาทุจริตคอร์รัปชัน

3. เงื่อนไขระดับวัฒนธรรม พื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้เป็นสังคมที่มีลักษณะเฉพาะและมีพัฒนาการทางสังคมมายาวนาน โดยปัจจุบันมีสัดส่วนของประชากรในเชิงวัฒนธรรมที่มีคนไทยมุสลิมเชื้อสายมลายูเป็นส่วนใหญ่ ซึ่งมีอัตลักษณ์ที่ผสมผสานความเป็นเชื้อชาติมลายู ความเป็นมุสลิม และสำนึกเชิงพื้นที่ที่สัมพันธ์กับความภาคภูมิใจในประวัติศาสตร์ที่รุ่งเรืองในอดีต ส่งผลให้ประชาชนบางส่วนมีความรู้สึกแปลกแยกจากสังคมไทย ขณะเดียวกันการดำเนินนโยบายของรัฐและการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่รัฐบางส่วนยังมีความเข้าใจต่อวัฒนธรรมและวิถีชีวิตของคนในพื้นที่ไม่มากเท่าที่ควร จึงส่งผลให้เกิดการส่งผ่านความรู้สึกไม่เป็นธรรมและถูกกดขี่อย่างต่อเนื่อง พร้อมทั้งกลุ่มคนไทยบางกลุ่มได้นำเงื่อนไขดังกล่าวไปสู่การบิดเบือนและปลุกปั่นให้เกิดความขัดแย้ง รวมทั้งนำมาใช้สร้างความชอบธรรมในการใช้ความรุนแรง

ศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ (ศอ.บต.) ในฐานะหน่วยงานหลักในการแก้ไขปัญหาและพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ และมีอำนาจหน้าที่ตามพระราชบัญญัติการบริหารราชการจังหวัดชายแดนภาคใต้ พ.ศ. 2553 อาทิ มาตรา 9 (2) จัดทำแผนปฏิบัติการที่จะดำเนินการในจังหวัดชายแดนภาคใต้ ให้เป็นไปตามยุทธศาสตร์ด้านการพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ (3) เสนอแนะและบูรณาการ แผนงานและโครงการด้านการพัฒนาของกระทรวง ทบวง กรมและหน่วยงานอื่นของรัฐ ที่ดำเนินการในจังหวัดชายแดนภาคใต้ให้เป็นไปตามแผนปฏิบัติการ (4) ดำเนินการตามแผนงานและโครงการต่อเนื่องจากแผนงานและโครงการที่หน่วยงานของรัฐไม่อาจดำเนินการต่อไปได้ ซึ่งหากไม่ดำเนินการจะส่งผลเสียต่อการแก้ไขปัญหาตามยุทธศาสตร์ด้านการพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ (5) กำกับ เร่งรัด และติดตามการปฏิบัติของหน่วยงานของรัฐฝ่ายพลเรือน (10) ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนทุกภาคส่วนในการแก้ไขปัญหาในจังหวัดชายแดนภาคใต้ และ (15) ส่งเสริมแนวคิดด้านพหุวัฒนธรรมฯ สังคมในจังหวัดชายแดนภาคใต้เป็นสังคมพหุวัฒนธรรมที่มีความหลากหลายทางด้านศาสนา วัฒนธรรม ประเพณี ความคิด และความเชื่อที่เป็นอัตลักษณ์ในการดำเนินวิถีชีวิตของตนเอง เป็นต้น

ศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ ในฐานะเจ้าภาพแนวทางมิติด้านการพัฒนาและรับผิดชอบเป็นเจ้าภาพโครงการเสริมสร้างการอยู่ร่วมกันในสังคม ภายใต้แผนบูรณาการการขับเคลื่อนการแก้ไขปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยอาศัยแผนระดับ 1, 2 และ 3 เป็นกรอบดำเนินงาน เพื่อให้การทำงานมีการเชื่อมโยง ประสานสอดคล้องเป็นไปในทิศทางเดียวกัน อาทิ ยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. 2561 -2580 ด้านความมั่นคง, แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. 2561 – 2580 ประเด็นความมั่นคง, นโยบายและแผนระดับชาติว่าด้วยความมั่นคงแห่งชาติ พ.ศ. 2566 – 2570, นโยบายการบริหารและการพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ พ.ศ. 2568 – 2570, แผนปฏิบัติการด้านการบริหารและการพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ พ.ศ. 2566 - 2570 ของสำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, (ร่าง) ยุทธศาสตร์ด้านการพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ พ.ศ. 2568 - 2570, พระราชบัญญัติการบริหารราชการจังหวัดชายแดนภาคใต้ พ.ศ. 2553, แผนงานบูรณาการขับเคลื่อนการแก้ไขปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้ (โครงการส่งเสริมการอยู่ร่วมกันในสังคม), แผนปฏิบัติการด้านการส่งเสริมการอยู่ร่วมกันภายใต้สังคมพหุวัฒนธรรมในประเทศไทย พ.ศ. 2566 - 2570,

แผนปฏิบัติการราชการรายปี พ.ศ. 2569 ของศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้, นโยบายที่สำคัญของรัฐบาล เป็นต้น เพื่อให้การปฏิบัติงานมีประสิทธิภาพ เกิดประสิทธิผล ตลอดจนนำไปสู่การกำหนดหลักเกณฑ์ ค่าของงบประมาณรายจ่ายบูรณาการภายใต้แผนงานบูรณาการขับเคลื่อนการแก้ไขปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้ อาทิ การจัดทำและพิจารณาถ้อยแถลงโครงการ กิจกรรม และกรอบงบประมาณ ภายใต้แผนงานบูรณาการฯ ต้องเป็นไปตามหลักเกณฑ์ในลักษณะการบูรณาการเชิงยุทธศาสตร์ คือ การบูรณาการเชื่อมโยงการทำงานร่วมกันเชิงพื้นที่ กลุ่มเป้าหมาย ทั้งในแนวดิ่ง (Vertical Integration) และแนวนอน (Horizontal Integration) รวมทั้งให้ความสำคัญกับการบูรณาการในลักษณะห่วงโซ่คุณค่า (Value Chain) ซึ่งจะมีการวางแผนการปฏิบัติการร่วมกันที่มีการเชื่อมโยงและส่งต่อกันอย่างเป็นระบบและไม่ซ้ำซ้อน ซึ่งจะต้องคำนึงถึงแนวทางการจัดทำโครงการ กิจกรรม กรอบงบประมาณ โดยมีเป้าหมาย ตัวชี้วัด และรายละเอียดดังนี้

เป้าหมาย	ตัวชี้วัด	ค่าเป้าหมาย				
		ปีงบประมาณ พ.ศ.				
		2566	2567	2568	2569	2570
ชุมชนที่ ประชาชนต่างวัฒนธรรมอยู่ร่วมกันอย่างสงบสุขเพิ่มขึ้น	จำนวนชุมชนที่ประชาชนต่างวัฒนธรรมอยู่ร่วมกันอย่างสงบสุขเพิ่มขึ้น	50 ชุมชน	50 ชุมชน	50 ชุมชน	50 ชุมชน	50 ชุมชน

แผนย่อยของแผนปฏิบัติการราชการรายปี (พ.ศ. 2569) ของศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ เรื่องที่ 2 การเสริมสร้างการบูรณาการด้านการพัฒนาสู่ระดับทวิภาคี เป้าหมาย ชุมชนในจังหวัดชายแดนภาคใต้มีความเข้มแข็งภายใต้สังคมพหุวัฒนธรรม ตัวชี้วัดและค่าเป้าหมาย ร้อยละของชุมชนเป้าหมายที่ได้รับการขับเคลื่อนให้เป็นชุมชนพหุวัฒนธรรมต้นแบบจังหวัดชายแดนภาคใต้ ไม่น้อยกว่าร้อยละ 25 กลยุทธ์ที่ 10 ส่งเสริมความหลากหลายทางวัฒนธรรมในชุมชน แนวทางที่ 1 ส่งเสริมให้เกิดพื้นที่ที่กลางเพื่อสนับสนุนให้ประชาชนอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขภายใต้ความหลากหลายทางวัฒนธรรม อาทิ 1) ส่งเสริมการเรียนรู้ความหลากหลายทางวัฒนธรรมผ่านพื้นที่ที่กลาง ในมิติทางด้านอัตลักษณ์ วัฒนธรรม ประวัติศาสตร์ และนันทนาการ สร้างสภาวะแวดล้อมที่เอื้อต่อการปฏิสัมพันธ์และแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันของประชาชนแต่ละกลุ่มในพื้นที่ และพัฒนาสภาพแวดล้อมและชุมชนให้มีความเข้มแข็ง เป็นเครือข่ายขับเคลื่อนงานเชิงสร้างสรรค์เพื่อให้ประชาชนทุกศาสนิกจัดกิจกรรมร่วมกัน รวมทั้งเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับข้อพึงปฏิบัติ และข้อพึงหลีกเลี่ยงตามหลักศาสนาที่ถูกต้องผ่านระบบการศึกษา และการประชาสัมพันธ์อย่างต่อเนื่อง 2) เสริมสร้างสังคมพหุวัฒนธรรมที่เข้มแข็ง ผ่านการมีส่วนร่วมของผู้นำศาสนาทุกศาสนาในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้และทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องในการจัดเงื่อนไขที่เป็นเหตุให้เกิดความเห็นต่างและความขัดแย้ง สร้างการยอมรับ ตระหนักถึงคุณค่าของการอยู่ร่วมกันบนความแตกต่างหลากหลายทางเชื้อชาติ ศาสนา อัตลักษณ์และวัฒนธรรม แนวทางที่ 2 การส่งเสริมสิทธิเสรีภาพ อัตลักษณ์และความเชื่อ 1) ส่งเสริมสิทธิเสรีภาพในการดำเนินชีวิตตามอัตลักษณ์ ความเชื่อ โดยไม่ปิดกั้น ไม่เลือกปฏิบัติ และสนับสนุนการดำเนินวิถีชีวิตและการปฏิบัติศาสนกิจตามหลักศาสนาทุกศาสนาอย่างเท่าเทียม ทั้งกลุ่มประชาชนที่นับถือศาสนาอิสลาม ศาสนาพุทธ กลุ่มคนไทยเชื้อสายจีน และกลุ่มประชาชนที่นับถือศาสนาอื่น ๆ โดยเฉพาะการส่งเสริมการประกอบศาสนกิจทั้งภายในและต่างประเทศ ซึ่งจะทำให้ประชาชนในพื้นที่รู้สึกถึงการเป็นส่วนหนึ่งของสังคมพหุวัฒนธรรมในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้อย่างแท้จริง 2) ส่งเสริมอัตลักษณ์ความหลากหลายของสังคมพหุวัฒนธรรมที่ดำรงในพื้นที่ด้านภาษา ประเพณี วัฒนธรรม การแต่งกาย อาหาร

ซึ่งเป็นต้นทุนสำคัญที่ทำให้ประชาชนในพื้นที่เกิดความรู้สึกภาคภูมิใจในอัตลักษณ์ของตนเอง พร้อมทั้งน้อมนำสถาบันพระมหากษัตริย์มาเป็นแกนกลางการร้อยรึกการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขของคนไทยทุกเชื้อชาติทุกศาสนา 3) พัฒนาคุณภาพชีวิตประชาชนภายใต้แผนปฏิบัติการส่งเสริมวิถีไทยในจังหวัดชายแดนภาคใต้ เพื่อให้ประชาชนทุกศาสนาในพื้นที่ได้มีความเข้าใจและเรียนรู้ที่จะอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุขภายใต้วิถีสังคมพหุวัฒนธรรมเข้มแข็ง โดยมีโครงการ/กิจกรรมสำคัญ ดังนี้

(1) โครงการเสริมสร้างการอยู่ร่วมกันในสังคม

1.1 กิจกรรมส่งเสริมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ความหลากหลายทางวัฒนธรรม

1.1.1 ค่าใช้จ่ายส่งเสริมการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขในสังคมพหุวัฒนธรรม

มีเป้าหมาย คือ ชุมชนในจังหวัดชายแดนภาคใต้มีความเข้มแข็งอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขบนความหลากหลายทางวัฒนธรรม ซึ่งมีตัวชี้วัดและค่าเป้าหมาย ดังนี้

ตัวชี้วัด	หน่วยนับ	ค่าเป้าหมายปี 2569
1. ร้อยละของชุมชนเป้าหมายที่ได้รับการขับเคลื่อนให้เป็นชุมชนพหุวัฒนธรรมต้นแบบจังหวัดชายแดนภาคใต้ ไม่น้อยกว่า	ร้อยละ	25
2. ชุมชนเป้าหมายได้รับการสร้างสรรค์กิจกรรมส่งเสริมสังคมพหุวัฒนธรรมไม่น้อยกว่า	ชุมชน	70

จะเห็นได้ว่าการแก้ไขและพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ มีความเป็นลักษณะเฉพาะของประชาชนและเชิงพื้นที่ จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องการพัฒนาเพื่อสร้างสภาวะแวดล้อมให้ประชาชนทุกหมู่เหล่าในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้อยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขบนความหลากหลายทางวัฒนธรรม ประการสำคัญ คือ 1) ชุมชน/หมู่บ้าน ถือว่าเป็นฐานรากของประเทศ เป็นกลไก หรือฟันเฟืองที่สำคัญในการทำหน้าที่บริหารจัดการ บูรณาการคนและงาน (ร่วมกันคิด ร่วมกันทำ ร่วมกันรับผิดชอบ และร่วมกันแก้ไขปัญหาและพัฒนาอย่างสร้างสรรค์) ทำหน้าที่ขับเคลื่อนงานนโยบายของรัฐไปสู่การปฏิบัติการบริหารจัดการแก้ไขปัญหาและพัฒนา ให้เกิดเอกภาพ และก่อประโยชน์สูงสุดต่อประชาชนและพื้นที่ 2) การส่งเสริมและขับเคลื่อนงานพหุวัฒนธรรมถือว่าเป็นเครื่องมือสำคัญในการแก้ไขปัญหาใน จชต. แต่การนำไปใช้ได้ผลนั้นต้องอาศัยความร่วมมือจากทุกภาคส่วนทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคการศึกษา ภาคผู้นำศาสนา ภาคประชาสังคม และภาคประชาชน ผ่านการสร้างความเข้าใจอันดี การส่งเสริมการมีส่วนร่วม เพื่อเป็นการแก้ไขปัญหาอย่างยั่งยืน และเป็นการแก้ไขปัญหาโดยยึดหลักสันติวิธี รวมถึงเป็นกุญแจสำคัญที่จะนำไปสู่สันติสุขในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ต่อไป

จากการประเมินผลชุมชนเป้าหมายที่ได้รับการขับเคลื่อนให้เป็นชุมชนพหุวัฒนธรรมต้นแบบจังหวัดชายแดนภาคใต้ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2568 มีรายละเอียดดังนี้ (พบว่า)

ระดับของหมู่บ้าน/ชุมชน	จำนวน (หมู่บ้าน/ชุมชน)	คะแนนเฉลี่ย (ร้อยละ)
ระดับ 3: ชุมชนพหุวัฒนธรรมต้นแบบ	39	56
ระดับ 2: ชุมชนพหุวัฒนธรรมที่เข้มแข็งและพร้อมขยายผล	21	30
ระดับ 1: ชุมชนเสริมสร้างการพัฒนา	10	14
รวม	70	100

เมื่อวิเคราะห์คะแนนเฉลี่ยในภาพรวมของทั้ง 70 ชุมชน พบประเด็นที่น่าสนใจดังนี้

1. จุดแข็งที่โดดเด่น ด้านที่ 2 การส่งเสริมการอยู่ร่วมกันในสังคมพหุวัฒนธรรม มีคะแนนเฉลี่ยสูงสุดที่ 86.19 โดยเฉพาะ ตัวชี้วัดที่ 6 (ความรู้ความเข้าใจ) ที่ได้คะแนนสูงถึง 95.71

2. จุดอ่อนที่ต้องพัฒนา ด้านที่ 3 การสร้างมูลค่าทางเศรษฐกิจ มีคะแนนเฉลี่ยต่ำที่สุดที่ 66.57 เช่นเดียวกับ ตัวชี้วัดที่ 2 (การเปิดพื้นที่การมีส่วนร่วม) ที่มีคะแนนเฉลี่ยเพียง 64.29

ด้าน	ตัวชี้วัด	คะแนนเฉลี่ย (ร้อยละ)
ด้านที่ 1 ศักยภาพของหมู่บ้าน/ชุมชน		79.36
	ตัวชี้วัดที่ 4 การบูรณาการกับภาครัฐ	87.71
	ตัวชี้วัดที่ 1 การจัดทำฐานข้อมูล	84.89
	ตัวชี้วัดที่ 3 กิจกรรมส่งเสริมความเชื่อ/วัฒนธรรม	80.57
	ตัวชี้วัดที่ 2 การเปิดพื้นที่การมีส่วนร่วม	64.29
ด้านที่ 2 การส่งเสริมการอยู่ร่วมกัน		86.19
	ตัวชี้วัดที่ 6 ความรู้ความเข้าใจ เคารพความแตกต่าง	95.71
	ตัวชี้วัดที่ 7 บุคลากรทางวัฒนธรรม	85.14
	ตัวชี้วัดที่ 5 กิจกรรมส่งเสริมพหุวัฒนธรรม	77.71
ด้านที่ 3: การสร้างมูลค่าทางเศรษฐกิจ		66.57
	ตัวชี้วัดที่ 8: การสร้างมูลค่าจาก Soft Power	66.57%
คะแนนเฉลี่ยรวมทุกตัวชี้วัด		79.70%

จากการสำรวจความคิดเห็นของประชาชนในชุมชนเป้าหมาย พบว่าปัญหาที่ประชาชนให้ความสำคัญสูงสุดเรียงตามลำดับ ได้แก่

1. มิติด้านเศรษฐกิจและคุณภาพชีวิต ปัญหาความยากจน, ภาระหนี้สิน และการว่างงาน
2. มิติการขับเคลื่อนงานและการบริหารจัดการของหมู่บ้าน/ชุมชน ประชาชนให้ความสำคัญกับความร่วมมือ, การมีส่วนร่วม, และบทบาทของผู้นำ
3. มิติความมั่นคง ความกังวลต่อสถานการณ์ความไม่สงบ, การบังคับใช้กฎหมาย และความเชื่อมั่นต่อรัฐ
4. มิติสังคม ปัญหายาเสพติดเป็นภัยคุกคามสำคัญในพื้นที่ จชต.
5. มิติด้านการศึกษา ปัญหาการขาดแคลนทุนทรัพย์เพื่อการศึกษา

ซึ่งจากการประเมินพบว่า ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะ โดยการประเมินผลบ่งชี้ให้เห็นว่าการขับเคลื่อนสังคมพหุวัฒนธรรมในระดับพื้นที่เป้าหมายมีผลความสำเร็จอย่างสูงในการสร้างการยอมรับและความเข้าใจซึ่งกันและกัน แต่อย่างไรก็ตามความท้าทายที่สำคัญคือการเชื่อมโยงความสำเร็จไปสู่การแก้ไขปัญหาคุณภาพชีวิต ความเป็นอยู่ ปากท้อง และการสร้างรายได้ที่ยั่งยืน ซึ่งเป็นความต้องการเร่งด่วนที่สุดของประชาชนในพื้นที่

รวมถึงปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงาน ยังพบว่า 1) การบูรณาการร่วมกับหน่วยงานจำนวนมาก ยังขาดการบูรณาการในลักษณะเชิงประเด็น (Agenda-Based) ต่างคน – ต่างทำงานตามนโยบายของกระทรวงต้นสังกัดเป็นหลัก ส่งผลทำให้ขาดการเชื่อมโยงและความไม่สอดคล้องของการบูรณาการที่เน้นการแก้ไขปัญหาแบบองค์รวม 2) การกำหนดชุมชนเป้าหมาย เนื่องจากได้พิจารณาคัดเลือกชุมชนเป้าหมาย

โดยให้ความสำคัญเร่งด่วนแรกในชุมชนที่มีประชาชนนับถือศาสนาพุทธและศาสนาอิสลามอาศัยอยู่ร่วมกัน โดยสถานการณ์ในปัจจุบันสัดส่วนของประชากรชาวไทยพุทธมีจำนวนลดลง ทำให้ชุมชนเป้าหมายในบางชุมชน มีสัดส่วนประชากรที่ไม่สมดุลกัน 3) การจัดทำกิจกรรมสำคัญรองรับแนวทางและจุดเน้นที่ดำเนินการในชุมชนเป้าหมายของหน่วยงานดำเนินการในกรอบพื้นที่ระดับจังหวัด และอำเภอ ดังนั้น ศอ.บต.ต้องประสานงานขอปรับพื้นที่การดำเนินการเพื่อให้ลงสู่ชุมชนเป้าหมายที่กำหนด ซึ่งต้องใช้เวลาสร้างความเข้าใจร่วมกัน และการปรับแผนการดำเนินการ 4) การดำเนินกิจกรรมในชุมชนเป้าหมายของหน่วยงานยังมีข้อจำกัดในด้านการบูรณาการในลักษณะห่วงโซ่คุณค่า (Value Chain) ซึ่งจะต้องมีการปฏิบัติการร่วมกันที่มีการเชื่อมโยงและส่งต่อกันและไม่ซ้ำซ้อน โดยจะต้องยึดถือแนวทางการจัดทำโครงการ กิจกรรม กรอบงบประมาณ เป้าหมาย และตัวชี้วัดที่ได้วางแผนร่วมกัน เป็นต้น

ดังนั้น เพื่อให้การดำเนินงานบรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมายและตัวชี้วัดอย่างมีประสิทธิภาพ ได้มีการปรับปรุงและพัฒนาเครื่องมือประเมินผลให้มีรายละเอียดและเกณฑ์ให้คะแนน (Rubric scoring) ที่ได้มาตรฐานมากยิ่งขึ้น จึงได้จัดทำคู่มือการประเมินผลชุมชนเป้าหมายที่ได้รับการขับเคลื่อนให้เป็นชุมชน พหุวัฒนธรรมต้นแบบจังหวัดชายแดนภาคใต้ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2569 เพื่อเป็นกรอบแนวทางในการติดตามและประเมินผลการปฏิบัติงานของภาครัฐผ่านกระบวนการมีส่วนร่วมของภาคประชาชน เป็นสำคัญ โดยการสร้างการรับรู้ ความเข้าใจต่อการประเมินชุมชน/หมู่บ้าน เป้าหมายให้เป็นไปในทิศทางเดียวกัน รวมถึงเป็นประโยชน์ในการกำหนดทิศทางการทำงานนำไปสู่การปฏิบัติงานที่มีประสิทธิภาพ ประสิทธิผล เกิดผลสัมฤทธิ์ตามเป้าหมาย สามารถบรรลุเป้าหมายตามแผนปฏิบัติการประจำปี รวมทั้งเพื่อประกอบการตัดสินใจ ปรับปรุงการดำเนินงาน การพัฒนาโครงการ หรือในกรณีจะดำเนินการโครงการ/ขยาย ผลโครงการ หรือประกอบการตัดสินใจยกเลิกโครงการ เป็นข้อมูลประกอบการอ้างอิง การจัดทำรายงานผล ประจำปี การจัดเตรียมโครงการตั้งแต่ขั้นริเริ่มโครงการการวิเคราะห์ความเหมาะสมของโครงการนำไปสู่ การจัดทำแผนงาน/โครงการ และค่าของงบประมาณ เป็นต้น

ทั้งนี้ หากมีข้อบกพร่องหรือไม่สมบูรณ์ประการใด ยินดีน้อมรับความคิดเห็น และข้อเสนอแนะจากทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำไปใช้ในการปรับปรุงแก้ไข “คู่มือการประเมินผลชุมชนเป้าหมายที่ได้รับการขับเคลื่อนให้เป็นชุมชนพหุวัฒนธรรมต้นแบบจังหวัดชายแดนภาคใต้ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2569” ต่อไป

วัตถุประสงค์

1. เพื่อเป็นกรอบแนวทางการประเมินผลหมู่บ้านหรือชุมชนเป้าหมาย รวมถึงการประเมินผลหมู่บ้านหรือชุมชนเป้าหมายให้บรรลุผลตามตัวชี้วัด : ร้อยละของชุมชนเป้าหมายที่ได้รับการขับเคลื่อนให้เป็นชุมชน พหุวัฒนธรรมต้นแบบจังหวัดชายแดนภาคใต้ ไม่น้อยกว่าร้อยละ 25
2. เพื่อประเมินระดับความสำเร็จและศักยภาพของชุมชนเป้าหมายในการก้าวสู่การเป็นชุมชน พหุวัฒนธรรมต้นแบบ
3. เพื่อนำผลประเมินไปปรับปรุงแก้ไข พัฒนางาน ให้มีประสิทธิภาพ ประสิทธิผล ต่อยอดในการปฏิบัติงานและบูรณาการในการขับเคลื่อนงาน รวมถึงเป็นข้อเสนอแนะเชิงนโยบายในการขับเคลื่อนงานพหุวัฒนธรรมในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้

นิยามศัพท์

1. **ชุมชน (Community)** หมายถึง ชุมชน คนกลุ่มหนึ่งหรือกลุ่มทางสังคมที่อยู่อาศัยร่วมกัน ในอาณาบริเวณเดียวกัน มีความเกี่ยวข้องสัมพันธ์กัน มีการติดต่อสื่อสาร เรียนรู้ร่วมกัน มีส่วนร่วมร่วมกัน มีความเอื้ออาทรกัน มีความพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน อาจมีวัฒนธรรมที่เหมือนหรือแตกต่างกัน มีการดำรง

รักษาคุณค่ามรดกทางวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมประเพณี และศาสนา มีการยึดมั่นและปฏิบัติตามหลักการของศาสนา รวมถึงทำกิจกรรมเพื่อสนองความต้องการร่วมกันให้เกิดผลความสำเร็จ บรรลุวัตถุประสงค์ มีเป้าหมายร่วมกันและมีผลประโยชน์ไปในทิศทางเดียวกัน

ที่	ผู้นิยาม	คำนิยาม “ชุมชน”
1	จิตติ มงคลชัยอรัญญา (2540 : 3)	กล่าวว่า ชุมชนประกอบไปด้วย ระบบความสัมพันธ์ของคน ความเชื่อ ศาสนา ประเพณีวัฒนธรรม ระบบเศรษฐกิจ อาชีพ ระบบการเมือง ระบบการปกครองและโครงสร้างอำนาจ รวมถึงระบบนิเวศวิทยา สิ่งแวดล้อมและเทคโนโลยีด้านต่าง ๆ ซึ่งระบบเหล่านี้มีความสัมพันธ์ต่อกันและระหว่างกัน หรือเรียกอีกอย่างหนึ่งว่ามีความเชื่อมโยงกัน ชนิดที่ไม่สามารถแยกจากกันได้
2	ประเวศ วะสี (2540)	ได้ให้ความหมายของ “ชุมชน” โดยเน้น “ความเป็นชุมชน” ว่าหมายถึง การที่คนจำนวนหนึ่งเท่าใดก็ได้ มีวัตถุประสงค์ร่วมกัน มีการติดต่อสื่อสารหรือรวมกลุ่มกัน มีความเอื้ออาทรต่อกัน มีการเรียนรู้ร่วมกันในการกระทำมีการจัดการเพื่อให้เกิดความสำเร็จตามวัตถุประสงค์ร่วมกัน
3	ประเวศ วะสี (2541 : 13)	ให้ความหมายว่า ชุมชน หมายถึง การที่คนจำนวนหนึ่งมีวัตถุประสงค์ร่วมกัน มีความเอื้ออาทรต่อกัน มีความพยายามที่จะทำอะไรร่วมกัน มีการเรียนรู้ร่วมกันในการกระทำ ซึ่งรวมถึงการสื่อสารกัน
4	ราชบัณฑิตยสถาน (2542 : 368)	ได้ให้ความหมายของชุมชนไว้ว่า ชุมชน คือ หมู่ชน กลุ่มคนที่อยู่รวมกัน เป็นสังคมขนาดเล็ก อาศัยอยู่ในอาณาบริเวณเดียวกันและมีผลประโยชน์ร่วมกัน
5	สนธยา พลศรี (2547 : 22)	ได้สรุปความหมายของคำว่า ชุมชนจากความหมายโดยสามัญสำนึก ความหมายโดยรูปศัพท์และความหมายทางวิชาการไว้ว่า ชุมชน หมายถึง กลุ่มทางสังคมที่อยู่อาศัยร่วมกันในอาณาบริเวณเดียวกัน เช่น ครอบครัว ละแวกบ้าน หมู่บ้าน ตำบล หรือเรียกเป็นอย่างอื่น มีความเกี่ยวข้องสัมพันธ์กัน มีการติดต่อสื่อสารและเรียนรู้ร่วมกัน มีความผูกพัน เอื้ออาทรกันภายใต้บรรทัดฐานและวัฒนธรรมเดียวกัน ร่วมมือและพึ่งพาอาศัยกัน เพื่อบรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมายร่วมกัน
6	แคมบริดจ์ (Cambridge Advanced Learner's Dictionary, 2003 : 53)	ได้ให้ความหมายเกี่ยวกับ ชุมชน (Commune) ว่าหมายถึง กลุ่มคนหรือกลุ่มครอบครัวที่อยู่อาศัยร่วมกันในพื้นที่หนึ่งพื้นที่ใด (Particular Area) โดยกลุ่มคนเหล่านี้ต่างก็ทำงานร่วมกัน ใช้สิทธิและเป็นเจ้าของพื้นที่และผลประโยชน์ต่าง ๆ ร่วมกัน จนทำให้เกิดพื้นฐานทางความคิด ความเชื่อ ตลอดจนมีการดำเนินกิจกรรมทางเศรษฐกิจ สังคม ร่วมกัน ประหนึ่งว่ากลุ่มคนเหล่านี้เป็นหนึ่งเดียวกัน (As a Unit) ทั้งชุมชน

ที่	ผู้นิยาม	คำนิยาม “ชุมชน”
7	สำนักงานโครงการพัฒนาแห่งสหประชาชาติ (UNDP, 2013)	ได้กล่าวถึงชุมชนว่า เป็นดินแดนแห่งการรวมตัวทางสังคมที่เป็นการสมัครใจก่อขึ้นเองโดยประชาชน ส่วนใหญ่แล้วสนับสนุนตนเองและอยู่ในกฎเกณฑ์ที่กำหนดขึ้น ชุมชนประกอบด้วยองค์กรต่างๆ ทั้งที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ รวมถึงกลุ่มความสนใจ (ชมรม) กลุ่มวัฒนธรรมและศาสนา สมาคมอนุรักษ์ หรือพัฒนาสังคม/กลุ่ม

2. พหุวัฒนธรรม (Multicultural) หมายถึง ประชาชนทุกเชื้อชาติ ศาสนา วัฒนธรรม ประเพณี อยู่ร่วมกันอย่างสันติ โดยยอมรับถึงความหลากหลาย ความแตกต่าง ไม่แบ่งแยก ไม่เบียดเบียน มีความเคารพ สิทธิเสรีภาพ ซึ่งกันและกัน รวมถึงมีความเอื้ออาทร ช่วยเหลือกัน พึ่งพาอาศัยกัน และสามารถอยู่ร่วมกัน บนความหลากหลายทางวัฒนธรรมอย่างสันติสุข

3. สังคมพหุวัฒนธรรม (Multicultural Society) หมายถึง สังคมหนึ่งที่มีโครงสร้างทางสังคม ประกอบด้วย 1) กลุ่มคนมากกว่าหนึ่งกลุ่มที่มีความแตกต่างกันหลากหลายทางวัฒนธรรม เช่น ศาสนา ภาษา วิถีวัฒนธรรม หรือ อัตลักษณ์ 2) ความเชื่อและค่านิยมของคนในสังคมที่ยอมรับเข้าใจและเคารพในความแตกต่างหลากหลายทางวัฒนธรรมของผู้อื่น และ 3) ความสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มโดยมีการและเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างกลุ่มที่มีความแตกต่างกันหลากหลายทางวัฒนธรรม โดยมีเป้าหมายสร้างความสัมพันธ์เชิงบวกผ่านการยอมรับ เคารพ และเรียนรู้ความแตกต่าง ซึ่งในบริบทพื้นที่ชายแดนใต้ เช่น การอยู่ร่วมกันของชุมชนมุสลิมและพุทธที่มีภาษาและวัฒนธรรมแตกต่างกัน

4. ชุมชนพื้นที่เป้าหมาย (Target community) หมายถึง ชุมชน หรือ หมู่บ้าน ในพื้นที่ 3 จังหวัด ชายแดนภาคใต้ (ยะลา ปัตตานี นราธิวาส) และ 4 อำเภอของจังหวัดสงขลา (จะนะ เทพา นาทวี สะบ้าย้อย) ที่มี 2 ศาสนาขึ้นไป ที่มีการอยู่ร่วมกันหรือยอมรับการอยู่ร่วมกันท่ามกลางความแตกต่างในความหลากหลายของศาสนา/ความเชื่อ/ภาษา/เชื้อชาติ/วิถีวัฒนธรรมหรืออัตลักษณ์ในพื้นที่ รวมถึง มีการเรียนรู้ การรับรู้ มีความเข้าใจ การยอมรับ และการเคารพอัตลักษณ์ วิถีชีวิตที่แตกต่างของกันและกันและร่วมสร้างบรรยากาศของสังคมให้เกิดสันติสุข โดยการผ่านการพิจารณาคัดเลือกหมู่บ้าน หรือ ชุมชนจากหน่วยงานด้านความมั่นคง (กอ.รมน.ภาค 4 ส่วนหน้า) และหน่วยงานส่วนราชการในด้านการพัฒนา (ศอ.บต.) จำนวน 70 ชุมชน ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2569

5. การสร้างสรรค์กิจกรรมส่งเสริมสังคมพหุวัฒนธรรม (Activities to promote a multicultural society) หมายถึง กิจกรรมที่ทางภาครัฐจัดขึ้นให้แก่ประชาชนทุกศาสนาเข้ามามีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมร่วมกัน เช่น กิจกรรมการสร้างพื้นที่กลาง กิจกรรมส่งเสริมตามหลักความเชื่อทางศาสนา กิจกรรมด้านกีฬาและนันทนาการ กิจกรรมประชุมสัมมนา กิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้วิถีวัฒนธรรม อัตลักษณ์ ประเพณีท้องถิ่น กิจกรรมกระบวนการเรียนรู้ในวิถีพหุวัฒนธรรม เป็นต้น

6. ชุมชนพหุวัฒนธรรมต้นแบบ (Model multicultural community) หมายถึง ชุมชน หรือ หมู่บ้านพื้นที่เป้าหมายที่ผ่านการประเมิน 8 ตัวชี้วัด และจะต้องมีคะแนน 80 คะแนนขึ้นไป จึงจะนับได้ว่าเป็นชุมชนพหุวัฒนธรรมต้นแบบ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2569

7. เกณฑ์การประเมินชุมชนพหุวัฒนธรรมต้นแบบ (Evaluation criteria for model multicultural communities) หมายถึง การออกแบบประเมินเพื่อค้นหาชุมชนพหุวัฒนธรรมต้นแบบ

3 ด้าน ได้แก่ 1) ศักยภาพของชุมชน จำนวน 4 ตัวชี้วัด 2) การส่งเสริมการอยู่ร่วมกันในสังคมพหุวัฒนธรรม จำนวน 4 ตัวชี้วัด 3) การสร้างมูลค่าทางเศรษฐกิจของชุมชน จำนวน 2 ตัวชี้วัด ซึ่งหลังจากประเมินทั้ง 3 ด้าน รวมจำนวน 8 ตัวชี้วัด จะทราบเกณฑ์คะแนนของหมู่บ้าน/ชุมชน โดยจำแนกได้ 3 ระดับ ได้แก่ 1) ชุมชนเสริมสร้างการพัฒนา 0 -60 คะแนน 2) ชุมชนพหุวัฒนธรรมที่เข้มแข็งและพร้อมไปสู่การขยายผล เป็นชุมชนพหุวัฒนธรรมต้นแบบ 61 – 79 คะแนน 3) ชุมชนพหุวัฒนธรรมต้นแบบ 80 คะแนนขึ้นไป

วิธีการดำเนินการ

1. เรียบเรียงเนื้อหา รายละเอียดการจัดทำคู่มือการประเมินผลชุมชนเป้าหมายที่ได้รับการขับเคลื่อน ให้เป็นชุมชนพหุวัฒนธรรมต้นแบบจังหวัดชายแดนภาคใต้ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2569
2. ประชุมหารือกำหนดแนวทางจัดทำคู่มือการประเมินผลชุมชนเป้าหมายที่ได้รับการขับเคลื่อน ให้เป็นชุมชนพหุวัฒนธรรมต้นแบบจังหวัดชายแดนภาคใต้ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2569
3. แต่งตั้งคำสั่งคณะที่ปรึกษา และคณะทำงานติดตามและประเมินชุมชนพหุวัฒนธรรมต้นแบบ จังหวัดชายแดนภาคใต้ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2569
4. จัดทำคู่มือการประเมินผลชุมชนเป้าหมายที่ได้รับการขับเคลื่อนให้เป็นชุมชนพหุวัฒนธรรม ต้นแบบจังหวัดชายแดนภาคใต้ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2569 (การจัดทำรายละเอียดต่างๆในคู่มือ การออกแบบเครื่องมือที่ใช้ในการประเมิน Platform, Google Form, การหาคุณภาพของเครื่องมือ (Validity & Reliability) เช่น การตรวจสอบความเที่ยงตรงของแบบสอบถาม, การเก็บรวบรวมข้อมูล: แบ่งเป็นเชิงปริมาณ (บันทึกอาสาเก็บข้อมูลตามแบบฟอร์ม) และเชิงคุณภาพ (SWOT, สัมภาษณ์เชิงลึก), การวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ: ระบุวิธีการวิเคราะห์ สถิติที่ใช้ (เช่น ค่าเฉลี่ย ร้อยละ) และวิธีการแปลผลคะแนน และการสรุปวิเคราะห์ประมวลผล เป็นต้น
5. จัดทำ Platform “แพลตฟอร์ม” การประเมินผลชุมชนเป้าหมาย ที่ได้รับการขับเคลื่อนให้เป็น ชุมชนพหุวัฒนธรรมต้นแบบฯ เพื่อจัดเก็บ รวบรวมข้อมูล ฐานข้อมูล (Database) นำไปสู่การวิเคราะห์และ ประมวลผล
6. ประชุมสร้างการรับรู้ และความเข้าใจ “คู่มือการประเมินผลชุมชนเป้าหมายที่ได้รับการขับเคลื่อน ให้เป็นชุมชนพหุวัฒนธรรมต้นแบบจังหวัดชายแดนภาคใต้ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2569” ได้แก่ ผู้นำท้องที่ ผู้นำท้องถิ่น ผู้ศาสนา ผู้ธรรมชาติ และผู้แทนของประชาชนในพื้นที่หมู่บ้าน หรือ ชุมชนเป้าหมาย 70 ชุมชน และหน่วยงาน ส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง
7. ประชุมชี้แจงแนวทางการจัดเก็บข้อมูลการประเมินชุมชนเป้าหมายที่ได้รับการขับเคลื่อนให้เป็น ชุมชนพหุวัฒนธรรมต้นแบบ (Platform Database + คู่มือการประเมินฯ) ให้แก่บัณฑิตอาสา ในพื้นที่ชุมชน เป้าหมาย จำนวน 70 หมู่บ้าน/ชุมชน
8. ประชุมคณะทำงานฯ สรุปผลการประเมินชุมชนเป้าหมายที่ได้รับการขับเคลื่อนให้เป็นชุมชน พหุวัฒนธรรมต้นแบบจังหวัดชายแดนภาคใต้ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2569 ดังนี้
 - ☐ การประชุมและสัมภาษณ์บัณฑิตอาสาของหมู่บ้าน/ชุมชน (ประเมินจากข้อมูลผลงาน)
 - ☐ การลงพื้นที่ประเมินผลงานตามคู่มือฯ หลักเกณฑ์การประเมินชุมชนพหุวัฒนธรรมต้นแบบ จังหวัดชายแดนภาคใต้

9. สรุปผลและประมวลการพิจารณาคัดเลือกชุมชนพหุวัฒนธรรมต้นแบบ
10. รายงานผลการประเมินชุมชนเป้าหมายที่ได้รับการขับเคลื่อนให้เป็นชุมชนพหุวัฒนธรรมต้นแบบ จังหวัดชายแดนภาคใต้ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2569

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ผู้นำหมู่บ้าน/ชุมชน (4 เสาหลัก) และประชาชนในพื้นที่ชุมชนเป้าหมายเข้ามามีบทบาทและกระบวนการมีส่วนร่วมกับภาครัฐในการกำหนดทิศทางการแก้ไขปัญหาและพัฒนาพื้นที่หมู่บ้าน/ชุมชนของตนเอง
2. สามารถประเมินผลสำเร็จของหมู่บ้าน/ชุมชนเป้าหมาย และทราบผลเพื่อทบทวนปรับปรุงการปฏิบัติงาน กำหนดแนวทางแก้ไขปัญหา พัฒนา การขยายผล รวมถึงการวิเคราะห์โครงการนำไปสู่พื้นที่หมู่บ้าน/ชุมชน รวมถึงการจัดทำแผนงาน โครงการ งบประมาณ ให้สอดคล้องกับความต้องการของประชาชน และศักยภาพของพื้นที่หมู่บ้าน/ชุมชนพหุวัฒนธรรม ในพื้นที่ จชต. (นำไปสู่การจัดทำของบประมาณ โดยแบ่งเป็น 2 ส่วน ได้แก่ 1) การจัดทำคำของบประมาณที่หมู่บ้าน/ชุมชน มีส่วนร่วมและคิดวิธีการแก้ไขปัญหาของพื้นที่ตนเอง และ 2) งบประมาณที่ภาครัฐดำเนินการในการหนุนเสริม เติมเต็ม ให้สอดคล้องกับบริบทประชาชนและพื้นที่)
3. ภาครัฐหรือภาคส่วนที่เกี่ยวข้องสามารถนำข้อมูลจากผลการประเมินมากำหนดนโยบาย ทิศทางการปฏิบัติงานให้มีประสิทธิภาพ ประสิทธิผล เกิดผลสัมฤทธิ์ รวมทั้งเชื่อมโยงกับนโยบายและแผนงาน แต่ละระดับ ตลอดจนสามารถบูรณาการร่วมกันในการแก้ไขปัญหาและพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้

ส่วนที่ 2

หลักเกณฑ์วิธีการ ปฏิบัติงาน

ส่วนที่ 2

หลักเกณฑ์วิธีการปฏิบัติงาน

หลักเกณฑ์การปฏิบัติงาน

คู่มือขับเคลื่อนให้เป็นชุมชนพหุวัฒนธรรมต้นแบบจังหวัดชายแดนภาคใต้ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2569 มีความสอดคล้องและเชื่อมโยง กฎหมาย และระเบียบที่เกี่ยวข้อง ที่สอดคล้องกับ คอ.บต. ดังนี้

แผนระดับที่ 1 ยุทธศาสตร์ชาติ ด้านความมั่นคง

1. เป้าหมาย 1) บ้านเมืองมีความมั่นคงในทุกมิติและทุกระดับ 2) ประชาชนอยู่ดี กินดี และมีความสุข
2. ประเด็นยุทธศาสตร์

2.1 การรักษาความสงบภายในประเทศ เพื่อสร้างเสริมความสงบเรียบร้อยและสันติสุขให้เกิดขึ้นกับประเทศชาติบ้านเมือง ให้สถาบันหลักมีความมั่นคง เป็นจุดศูนย์รวมจิตใจอย่างยั่งยืน ประชาชนอยู่ดีมีสุข มีความมั่นคงปลอดภัยทั้งในชีวิตและทรัพย์สิน สังคมมีความเข้มแข็ง สามัคคีปรองดอง และเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่กันพร้อมที่จะร่วมแก้ไขปัญหาของชาติ

2.1.1 การพัฒนาและเสริมสร้างคนในทุกภาคส่วนให้มีความเข้มแข็ง มีความพร้อมตระหนักในเรื่องความมั่นคง และมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหา เพื่อให้คนไทยทุกคนในทุกภาคส่วนมีความมั่นคงปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน มีอาชีพการงานและรายได้ที่เพียงพอ ได้รับโอกาสและความเสมอภาคอย่างเท่าเทียม มีความพร้อมรองรับการเปลี่ยนแปลงในทุกมิติ มีจิตสาธารณะ เห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวม เข้าใจปัญหาสำคัญของสังคม มีความรักความสามัคคี ตระหนักและให้ความสำคัญกับความมั่นคงของชาติ และพร้อมเข้ามามีส่วนร่วมแก้ไขปัญหและพัฒนาประเทศ ตลอดจนช่วยเหลือประชาชน โดยการอำนวยความสะดวกอย่างกว้างขวางและครอบคลุม ปลุกฝังจิตสำนึกและคุณสมบัติพื้นฐานคนไทยที่ดีให้บังเกิดผลเป็นรูปธรรมสร้างเสริมความรักความสามัคคี ความตระหนักถึงหน้าที่รับผิดชอบต่อสังคมและประเทศชาติ ตลอดจนการมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาความมั่นคงและพัฒนาประเทศ ให้กับทุกภาคส่วนทั้งประชาชน ตำรวจ ทหาร และหน่วยงานด้านความมั่นคงอื่น ๆ ผ่านทางโครงการ กิจกรรม และการรณรงค์ต่าง ๆ ตลอดจนไปจนถึงการดำเนินการอื่นทุกวิถีทางที่เหมาะสม อย่างต่อเนื่องและจริงจังจนประสบผลสำเร็จเป็นที่ยอมรับอย่างชัดเจน

2.1.2 การพัฒนาและเสริมสร้างความจงรักภักดีต่อสถาบันหลักของชาติเพื่อให้คนในชาติ มีจิตสำนึกรักและหวงแหน มุ่งจงรักภักดี พร้อมธำรงรักษาไว้ซึ่งสถาบันชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ ให้เป็นสิ่งยึดเหนี่ยวและศูนย์รวมจิตใจหนึ่งเดียวกันของคนทั้งชาติโดยปลุกฝังและสร้างความตระหนักรู้ถึงความสำคัญของสถาบันหลักของชาติ ธำรงเสริมสร้างความรักและภาคภูมิใจในความเป็นคนไทยและชาติไทย ผ่านทางกลไกต่าง ๆ รวมถึงการศึกษาประวัติศาสตร์ในเชิงสร้างสรรค์ น้อมนำและเผยแพร่ศาสตร์พระราชา หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง รวมถึงแนวทางพระราชดำริต่าง ๆ ให้เกิดความเข้าใจอย่างถ่องแท้ และนำไปประยุกต์ปฏิบัติใช้อย่างกว้างขวาง จัดกิจกรรมเฉลิมพระเกียรติและพระราชกรณียกิจอย่างสม่ำเสมอ ตลอดจนส่งเสริมให้ยึดถือหลักคำสอนซึ่งเป็นแก่นแท้หรือคำสอนที่ถูกต้องของศาสนามาเป็นแนวทางในการดำเนินชีวิต อุปถัมภ์และคุ้มครองพระพุทธศาสนาอันเป็นศาสนาที่ประชาชนชาวไทยส่วนใหญ่นับถือมาช้านาน โดยการส่งเสริมและสนับสนุนการศึกษาและการเผยแผ่หลักธรรมของพระพุทธศาสนาที่จะช่วยพัฒนาทั้งจิตใจและปัญญา รวมทั้งต้องจัดให้มีมาตรการและกลไกในการป้องกันมิให้มีการบ่อนทำลายพระพุทธศาสนาไม่ว่าในรูปแบบใด การส่งเสริมให้พุทธศาสนิกชนมีส่วนร่วมในการดำเนินมาต

การหรือกลไกดังกล่าวด้วย ตลอดจนอุปถัมภ์คำจูงศาสนาอื่นให้มุ่งเน้นการสั่งสอนคนให้เป็นคนดี รักความสงบสันติสุข พร้อมทั้งมีส่วนร่วมในการสร้างความมั่นคงให้กับประเทศชาติบ้านเมือง และ ช่วยเสริมสร้างการอยู่ร่วมกันของคนต่างศาสนาอย่างปรองดอง ไม่ให้เกิดการแบ่งแยกแตกต่าง

2.1.3 การพัฒนาและเสริมสร้างกลไกที่สามารถป้องกันและขจัดสาเหตุของประเด็นปัญหาความมั่นคงที่สำคัญ เพื่อให้ประเทศชาติมีกลไกเฉพาะเจาะจงที่มีประสิทธิภาพ สามารถแก้ไขต้นเหตุที่เป็นรากเหง้าของปัญหาภายในประเทศทั้งปวงให้หมดไป มีการป้องกันและปราบปรามการทุจริตประพฤติมิชอบอย่างจริงจัง และทำให้เกิดความเชื่อมั่นในกระบวนการยุติธรรม โดยพัฒนาปรับปรุงกลไกและหน่วยงานด้านความมั่นคงที่มีอยู่เดิม เช่น กองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร ศูนย์ประสานการปฏิบัติในการรักษาผลประโยชน์ของชาติทางทะเล เป็นต้น หรือที่ต้องออกแบบใหม่ให้มีประสิทธิภาพพร้อมรองรับปัญหาความมั่นคงทั้งรูปแบบเดิมและรูปแบบใหม่ได้ทุกมิติ กำหนดและเสริมสร้างบทบาทของหน่วยงาน องค์กรหรือคณะกรรมการที่รับผิดชอบอย่างชัดเจน สามารถตรวจสอบวิธีการดำเนินงาน การบูรณาการการปฏิบัติให้สอดคล้อง เกื้อกูล และต่อเนื่องกัน ตลอดไปจนถึงสามารถวิเคราะห์และแก้ไขปัญหาที่สาเหตุได้อย่างแท้จริง

2.2 การป้องกันและแก้ไขปัญหาที่มีผลกระทบต่อความมั่นคง เพื่อแก้ไขปัญหาเดิมที่มีอยู่อย่างตรงประเด็นจนหมดไปอย่างรวดเร็ว และป้องกันไม่ให้เกิดขึ้นอันจะส่งผลให้ การบริหารจัดการและการพัฒนาประเทศในทุก ๆ ด้าน ดำเนินการไปได้อย่างต่อเนื่องและราบรื่นตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งเป็นกุญแจสำคัญที่จะนำไปสู่การบรรลุเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน

2.2.1 การสร้างความปลอดภัยและความสันติสุขอย่างถาวรในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ เพื่อให้ปัญหาความมั่นคงในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ได้รับการแก้ไขจนเกิดความสงบและสันติสุขอย่างยั่งยืน ประชาชนในพื้นที่ที่มีความปลอดภัยทั้งในชีวิตและทรัพย์สิน อยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขในสังคมพหุวัฒนธรรม รวมทั้ง ได้รับการพัฒนาอย่างเท่าเทียมกันกับภาคอื่น ๆ โดยยกระดับการแก้ไขปัญหาที่ส่งผลกระทบต่อความมั่นคงอย่างมีเอกภาพ ครอบคลุมทุกพื้นที่และทุกกลุ่มเป้าหมาย มีการบูรณาการความเชื่อมโยงระหว่างประเด็นเชิงยุทธศาสตร์และเชิงพื้นที่ แผนการดำเนินงาน การลงมือปฏิบัติ ตลอดจนการติดตาม ประเมิน และรายงานผลอย่างสอดคล้องต่อเนื่องกันทุกระดับ ส่งเสริมและอำนวยความสะดวกประสิทธิภาพในการเข้าแก้ไขปัญหา สภาวะแวดล้อมที่เอื้อต่อการลดความรุนแรง รวมทั้ง การมีส่วนร่วมของประชาชนและภาคประชาสังคม ในพื้นที่อย่างเหมาะสม มุ่งเน้นการจัดปัญหาความขัดแย้งและความไม่เป็นธรรมให้ได้อย่างจริงจังและถาวร ส่งเสริมสังคมพหุวัฒนธรรมในพื้นที่ให้เข้มแข็งจนเป็นพลังสำคัญในการปกป้องและแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ที่จะเกิดขึ้นต่อไป พร้อมเสริมสร้างความเข้าใจกับกลุ่มเห็นต่างตามแนวทางสันติวิธี ผ่านกลไกต่าง ๆ รวมไปถึงการพูดคุยกันอย่างเป็นมิตร ผลักดันให้มีการยึดถือคำสอนที่ถูกต้องของศาสนาเป็นแนวทางในการดำเนินชีวิต พร้อมดูแลและป้องกันมิให้มีการบิดเบือนคำสอนของศาสนาไปในทางที่ไม่ถูกต้อง อันจะนำไปสู่การปฏิบัติที่ส่งผลกระทบต่อ ความปลอดภัยในชีวิตทรัพย์สินของประชาชนและความมั่นคงของประเทศ มีการส่งเสริมให้ภาคประชาสังคมร่วมมือกับภาครัฐในการพัฒนาพื้นที่อย่างเข้มแข็ง ต่อเนื่อง และสอดคล้องกับความต้องการของทุกกลุ่มประชาชนโดยเฉพาะเยาวชนตามยุทธศาสตร์พระราชทาน “เข้าใจ เข้าถึง พัฒนา” หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง รวมทั้ง ศาสน์พระราชา รวมถึงการสร้างเสริมโอกาสในการเข้าถึงการบริการต่าง ๆ ของรัฐให้ทัดเทียมกับภูมิภาคอื่น ๆ

3. การบรรลุเป้าหมายตามยุทธศาสตร์

ศอ.บต. ขับเคลื่อนการดำเนินงานภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติด้านความมั่นคง ให้มีความสำคัญต่อการแก้ไข ปัญหาความมั่นคงในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ เพื่อให้ประชาชนในพื้นที่ที่มีความปลอดภัยทั้งในชีวิตและ ทรัพย์สิน อยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขในสังคมพหุวัฒนธรรม รวมทั้ง ได้รับการพัฒนาอย่างเท่าเทียมกัน โดยมีกลไกการแก้ปัญหาที่มีเอกภาพ บูรณาการความเชื่อมโยงระหว่างประเด็นเชิงยุทธศาสตร์และเชิงพื้นที่ แผนการดำเนินงาน การลงมือปฏิบัติ ตลอดจน การติดตาม รายงาน และประเมินผลอย่างสอดคล้อง ต่อเนื่องกันทุกระดับ

แผนระดับที่ 2 (เฉพาะที่เกี่ยวข้อง)

1. แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็นที่ 1 ความมั่นคง

1.1 เป้าหมายระดับประเด็นของแผนแม่บทฯ

เป้าหมาย

- ประเทศชาติมีความมั่นคงในทุกมิติ และทุกระดับเพิ่มขึ้น (คำอธิบาย: ประเทศชาติมีความมั่นคงในเอกราชและอธิปไตย มีความมั่นคงปลอดภัยและการเปลี่ยนแปลง ทั้งภายในประเทศและภายนอกประเทศ และมีความมั่นคงในทุกมิติ ทั้งมิติเศรษฐกิจสังคม สิ่งแวดล้อม และการเมือง

- ประชาชนอยู่ดี กินดี และมีความสุขดีขึ้น (คำอธิบาย: สังคมมีความปรองดอง และสามัคคี ประชาชนมีความมั่นคงในชีวิต มีความสุข มีงานทำ มีรายได้ที่มั่นคง มีที่อยู่อาศัยและความ ปลอดภัย ในชีวิตทรัพย์สิน)

ตัวชี้วัด

- ดัชนีสันติภาพโลก 1.89 คะแนน (ในปี 2570)

- ดัชนีชี้วัดความสุขโลก (World Happiness Report) อยู่ในอันดับ 1 ใน 30 ของโลก (ในปี 2570)

การบรรลุเป้าหมายตามแผนแม่บทฯ

ศอ.บต. มีภารกิจในการสนับสนุนการป้องกันและแก้ไขปัญหาที่มีผลกระทบต่อ ความมั่นคง มุ่งจัดการกับเงื่อนไขปัญหาที่มีอยู่เดิม ทั้งปวงให้หมดสิ้นไปและเฝ้าระวังมิให้เกิดเงื่อนไขใหม่ขึ้น โดยน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและศาสตร์พระราชา มาเป็นกรอบแนวทางในการดำเนินงาน แก้ไขและป้องกันปัญหา ตลอดจนไปจนถึงการผลักดันยุทธศาสตร์พระราชทาน “เข้าใจ เข้าถึง พัฒนา” และส่งเสริมให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาที่สาเหตุอย่างแท้จริง พร้อมนำความสงบสันติสุข อย่างยั่งยืนกลับคืนสู่ประชาชนในจังหวัดชายแดนภาคใต้ รวมทั้ง สร้างความเชื่อมั่นให้กับประชาชน ทั้งประเทศและนานาชาติต่อไป

1.2 แผนย่อยของแผนแม่บทฯ

1) การรักษาความสงบภายในประเทศ

เป้าหมายของแผนย่อย

- คนไทยมีความจงรักภักดี ซื่อสัตย์ พร้อมธำรงรักษาไว้ซึ่งสถาบันหลักของชาติ สถาบัน ศาสนาเป็นที่เคารพยึดเหนี่ยวจิตใจของคนไทยสูงขึ้น (คำอธิบาย: คนไทยมีความองค์ความรู้เกี่ยวกับสถาบัน หลักของชาติ กิจกรรมด้านศาสนาสามารถส่งเสริมความเข้าใจอันดี และการคนไทยมีองค์ความรู้เกี่ยวกับสถาบัน

หลักของชาติ กิจกรรมด้านศาสนาสามารถส่งเสริมความเข้าใจอันดีและการอยู่ร่วมกันของคนใน สังคม และการมีสภาพแวดล้อมที่)

ตัวชี้วัด : ดัชนีความสงบสุขภาคใต้ ไม่น้อยกว่า 80 คะแนน (ในปี 2570)

แนวทางการพัฒนา

- เสริมสร้างความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินและความมั่นคงของมนุษย์ มุ่งใช้เทคโนโลยี และการบังคับใช้ กฎหมายเพื่อแก้ไขปัญหาอาชญากรรมปัญหาการจราจร ปัญหาความรุนแรงในสังคม โดยมุ่งเน้นการปลูกจิตสำนึก และเสริมสร้างความเป็นพลเมือง ซึ่งถือเป็นพื้นฐานสำคัญ ในการแก้ไขปัญหา ด้านความมั่นคงของมนุษย์ในระยะยาว รวมทั้งใช้หลักการแก้ไขปัญหาแบบบูรณาการ เพื่อให้สามารถ ดำเนินการแก้ไขร่วมกับทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องได้อย่างมีประสิทธิภาพ รวมทั้งยังเป็นการสนับสนุนยุทธศาสตร์ ชาติด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพ ทรัพยากรมนุษย์ ในด้าน อยู่ดี มีสุข

- เสริมสร้างความมั่นคงของสถาบันหลักของชาติ ภายใต้การปกครองระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข โดยปลูกฝังและสร้างความตระหนักรู้ถึงความสำคัญของสถาบันหลัก ของชาติธรรมาภิบาล เสริมสร้างความรักและภาคภูมิใจในความเป็นคนไทยและชาติไทย ผ่านทางกลไกต่าง ๆ รวมถึงการเสริมสร้างความเข้าใจ ทศนคติเชิงบวก และความเคารพในความหลากหลายระหว่างศาสนา ผู้ที่มีความเชื่อต่าง ๆ และผู้ที่ไม่นับถือศาสนา

- สร้างความสามัคคีปรองดองของคนในชาติ มุ่งให้ความสำคัญกับการที่ประชาชนและ หน่วยงาน/องค์กรทุกภาคส่วน ได้ร่วมกันดำเนินกิจกรรมเพื่อสร้างความรักสามัคคีปรองดองของคนในชาติ ตามบทบาทอำนาจหน้าที่ เพื่อบูรณาการการแก้ไขปัญหาให้มีประสิทธิภาพเป็นรูปธรรม โดยมีแนวทาง การดำเนินการที่สำคัญ ได้แก่ (1) กำหนดองค์กร/กลไกบริหารจัดการความขัดแย้งแบบบูรณาการ บนหลักนิติ ธรรมและหลักการพื้นฐานของประชาธิปไตย ตลอดถึงการเคารพต่อความเห็นต่าง (2) ส่งเสริมกิจกรรมสร้าง ความสามัคคีปรองดองในทุกระดับ พร้อมกับสนับสนุนการเข้ามามีส่วนร่วมของภาคประชาชน (3) ส่งเสริม การเผยแพร่ความรู้ การอำนวยความสะดวกแก่ประชาชน และสิทธิหน้าที่ของประชาชนภายใต้การปกครอง ระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข (4) ส่งเสริมให้ประชาชนเกิดความรู้สึกเป็นส่วน หนึ่งของชาติอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขและภาคภูมิใจในความเป็นชาติไทย (5) มุ่งเน้นการบริหาร และการดำเนินการภาครัฐตามหลักธรรมาภิบาล สนับสนุนกระบวนการยุติธรรมชุมชน

2) การป้องกันและแก้ไขปัญหาที่มีผลกระทบต่อความมั่นคง

เป้าหมายของแผนย่อย

- ปัญหาความมั่นคงที่มีอยู่ในปัจจุบัน (เช่น ปัญหายาเสพติด ความมั่นคงทางไซเบอร์ การค้ามนุษย์ ฯลฯ) ได้รับการแก้ไขจนไม่สามารถส่งผลกระทบต่อการบริหารและพัฒนาประเทศ (คำอธิบาย: หน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถป้องกัน ปรามปราม และแก้ไขปัญหาความ มั่นคงที่สำคัญ อาทิ ยาเสพติด ปัญหา ความมั่นคงทางไซเบอร์ ปัญหาการค้า มนุษย์ รวมถึงปัญหาความมั่นคงอื่น ๆ ให้อยู่ในระดับที่ดีขึ้น รวมถึง สามารถรักษาหรือพัฒนาสถานะของ ประเทศไทยตามรายงานการค้า มนุษย์ของกระทรวง การต่างประเทศ สหรัฐอเมริกา)

- ภาคใต้มีความสงบสุขร่มเย็น (คำอธิบาย: จังหวัดชายแดนภาคใต้ของไทยมีความปลอดภัย และมีสันติสุขพร้อมทั้งมีการยกระดับการพัฒนา เศรษฐกิจในพื้นที่เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชน และเสริมสร้างความเข้มแข็งชุมชนเกื้อหนุนต่อการพัฒนาจังหวัดชายแดนใต้ประชาชนสามารถดำเนินชีวิต ได้อย่างปกติสุข)

เป้าหมายของแผนย่อย

- คนไทยมีความจงรักภักดี ซื่อสัตย์ พร้อมธำรงรักษาไว้ซึ่งสถาบันหลักของชาติ สถาบันศาสนาเป็นที่เคารพยึดเหนี่ยว

ตัวชี้วัด

- ดัชนีความปลอดภัยจากภัยคุกคาม ไม่เกิน 6 คะแนน (ในปี 2570)
- ดัชนีความสงบสุขภาคใต้ ไม่น้อยกว่า 80 คะแนน (ในปี 2570)

แนวทางการพัฒนา

- ป้องกันและปราบปรามยาเสพติด มุ่งยึดแนวคิดการแก้ไขปัญหายาเสพติดตั้งแต่ต้นน้ำ กลางน้ำ-ปลายน้ำ ในการดำเนินการอย่างเป็นระบบ กล่าวคือ (1) ในพื้นที่แหล่งผลิตภายนอกประเทศ ใช้การสร้างความร่วมมือระหว่างประเทศ เพื่อกดดันและยุติบทบาทแหล่งผลิตภายนอกประเทศ ด้วยการอาศัยงานการข่าว การปฏิบัติการข้อมูลข่าวสาร และการพัฒนาพื้นที่และชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนตามแนวชายแดนรวมไปถึงการสกัดกั้นสารตั้งต้น เคมีภัณฑ์ อุปกรณ์การผลิต และนักเคมี ไม่ให้เข้าสู่แหล่งผลิต (2) การสกัดกั้นการนำเข้าส่งออกยาเสพติดทั้งทางบก ทางเรือ และทางอากาศ โดยอาศัยเทคโนโลยีเป็นเครื่องมือสนับสนุนการสกัดกั้นตามจุดตรวจ/จุดสกัดของเส้นทางคมนาคมและพื้นที่ตอนใน (3) การปราบปรามกลุ่มการค้ายาเสพติด โดยมุ่งเน้นการทำลายโครงสร้างการค้า ยาเสพติด ผู้มีอิทธิพล และเจ้าหน้าที่รัฐที่ปล่อยปละละเลย ทุจริต หรือเข้าไปเกี่ยวข้องกับยาเสพติด ผ่านทางการบูรณาการด้านการข่าวการสืบสวนทางเทคโนโลยี การสืบสวนทางการเงินและสกุลเงินดิจิทัล รวมไปถึงการปราบปรามยาเสพติดในแหล่งพักเก็บยาเสพติดภายในประเทศ (4) การเสริมสร้างความเข้มแข็งของหมู่บ้าน/ชุมชนตามแนวชายแดน โดยใช้กลยุทธ์ตามแนวทางการพัฒนาทางเลือก เพื่อพัฒนาพื้นที่และประชาชนตามแนวชายแดนและพื้นที่พิเศษที่มีปัญหาเสพติด ด้วยการสลายโครงสร้างปัญหาและบูรณาการการแก้ไขปัญหาที่เกี่ยวข้องกับการแก้ไขปัญหายาเสพติด อันเป็นการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนในพื้นที่ ตามแนวพระราชดำริ หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ยุทธศาสตร์แนวทางดำเนินงาน “เข้าใจ เข้าถึง พัฒนา” และศาสตร์พระราชา ซึ่งเป็นกรอบการแก้ไขปัญหายาเสพติด และลดปัญหาเชิงโครงสร้างหรือปัญหาที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติด และสร้างการเป็นอาสาป้องกันการใช้ยาในทางที่ผิดในหมู่บ้านตามแนวชายแดน (5) การป้องกันยาเสพติดในแต่ละกลุ่มเป้าหมายอย่างเหมาะสมเป็นรูปธรรม โดยการปลูกฝังค่านิยมและองค์ความรู้ที่เหมาะสม อันจะส่งผลกระทบต่อความคิดและโน้มน้าวให้เกิดความเห็นที่คล้อยตามอย่างถูกต้อง (6) การปรับระบบนิเวศ (สภาพแวดล้อม) ที่เหมาะสมโดยการเสริมสร้างปัจจัยที่เอื้อต่อการไม่เข้าไปยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติดของแต่ละกลุ่มเป้าหมาย อาทิ ครอบครัวโรงเรียน และชุมชน และ (7) การดูแลผู้ใช้ ผู้เสพ ผู้ติดยาเสพติด ให้เข้าถึงการบำบัดรักษา และการลดอันตรายหรือผลกระทบจากยาเสพติด โดยการคัดกรอง ประเมินวินิจัยที่มีประสิทธิภาพ กำหนดแผนการดูแลและให้การบำบัดรักษาที่เหมาะสม มีมาตรฐาน พร้อมทั้งให้การติดตามช่วยเหลือ พันฟูสมรรถภาพที่ครอบคลุมทุกมิติ ตลอดจนการมีส่วนร่วมของชุมชนและภาคีเครือข่ายในการพัฒนาคุณภาพชีวิต ให้สามารถอยู่ร่วมในสังคมชุมชนได้อย่างปกติสุขและเท่าเทียม

- เฝ้าระวังและป้องกันประเด็นทางเศรษฐกิจที่มีผลกระทบต่อความมั่นคง มุ่งเน้นให้เกิดการพัฒนาขีดความสามารถ และการบูรณาการงานของหน่วยงานด้านเศรษฐกิจต่าง ๆ ให้มีความพร้อมรับมือ และแก้ไขปัญหที่เกิดขึ้นจากกิจกรรมทางเศรษฐกิจ และมีแนวโน้มส่งผลกระทบต่อความมั่นคงในมิติต่าง ๆ ให้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

- การป้องกันและแก้ไขปัญหาคาความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้มุ่งจัดการกับเงื่อนไขปัญหาที่มีอยู่เดิมทั้งปวงให้หมดสิ้นไป และเผื่อระว่างมิให้เกิดเงื่อนไขใหม่ขึ้น โดยน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและศาสตร์พระราชามาเป็นกรอบแนวทางนำในการดำเนินงานแก้ไขและป้องกันปัญหาตลอดไปจนถึงการผลักดันยุทธศาสตร์พระราชทาน “เข้าใจ เข้าถึง พัฒนา” ไปสู่การปฏิบัติจริงในพื้นที่เพื่อส่งเสริมให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาที่สาเหตุอย่างแท้จริง พร้อมนำความสงบสันติสุข

- พัฒนาประเทศเพื่อความมั่นคงและช่วยเหลือประชาชน มุ่งให้สามารถสนับสนุนภารกิจความมั่นคงในภาพรวม โดยเฉพาะในเรื่องของการพัฒนาประเทศและช่วยเหลือประชาชน ตามนโยบายของรัฐบาล เพื่อตอบสนองต่อเป้าหมายต่าง ๆ ที่กำหนดไว้ในยุทธศาสตร์ชาติ

- พิทักษ์และฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มุ่งบูรณาการการดำเนินการตลอดถึงทรัพยากรต่าง ๆ ในการพิทักษ์และฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม กับทุกภาคส่วนโดยเฉพาะทรัพยากรดิน ป่าไม้ สัตว์ป่า และแร่ธาตุ ให้เป็นไปตามนโยบายที่กำหนด และสอดคล้องกับเป้าหมายในภาพรวมตามที่กำหนดอยู่ในยุทธศาสตร์ชาติ

- แผนตำบล มั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน มุ่งป้องกันและแก้ไขปัญหาคาความมั่นคงในพื้นที่เป้าหมายระดับตำบลให้เกิดความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน ให้ตำบลเป้าหมายเป็นพื้นที่ที่มีความมั่นคง ประชาชนมีความปลอดภัยจากภัยคุกคามทุกรูปแบบ สามารถใช้ชีวิตได้อย่างสงบสุข กินดีอยู่ดี มีความสุข เกิดความมั่นคงปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน ซึ่งจะส่งผลต่อการแก้ไขปัญหาคาในเชิงพื้นที่แบบบูรณาการ ประกอบด้วย (1) การป้องกันและแก้ไขปัญหาคาความมั่นคงในพื้นที่เป้าหมายระดับตำบล อาทิ การแก้ไขปัญหาคาเสพติด การค้ามนุษย์ การลด/ป้องกันปัญหาคาอาชญากรรม ปัญหาคาความมั่นคงชายแดนและทางทะเล (2) การเสริมสร้างชุมชนเข้มแข็ง มีการพัฒนาคุณภาพชีวิตและความเป็นอยู่ของประชาชนในพื้นที่ (3) การสร้างความรักความสามัคคีปรองดอง ความรักชาติและความภูมิใจในชาติ (4) การเสริมสร้างศักยภาพของบุคลากร และส่งเสริมเครือข่ายภาคประชาชนในการป้องกันแก้ไขปัญหาคาความมั่นคงในพื้นที่ และ (5) การบูรณาการการดำเนินงานของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งในระดับตำบลและจังหวัดให้มีความสอดคล้องกัน ให้สามารถตอบสนองต่อบริบทความมั่นคงระดับพื้นที่อย่างเหมาะสม

การบรรลุเป้าหมายตามแผนย่อยของแผนแม่บท

ศอ.บต. มีการดำเนินงาน เพื่อให้บรรลุตามแผนย่อยของแม่บท จุดมุ่งของการพัฒนา “เพื่อให้ประชาชนมีคุณภาพชีวิตที่ดีอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขบนความหลากหลายทางสังคมอย่างยั่งยืน” โดยมีเป้าหมายสุดท้ายของการพัฒนา คือ “ประชาชนในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้มีคุณภาพชีวิตที่เท่าเทียมหรือใกล้เคียงกับพื้นที่โดยรอบ”

2. นโยบายและแผนระดับชาติว่าด้วยความมั่นคงแห่งชาติ พ.ศ. 2566 - 2570

ศอ.บต. สอดคล้องกับนโยบายและแผนระดับชาติว่าด้วยความมั่นคงแห่งชาติ พ.ศ. 2566 - 2570 จำนวน 1 นโยบายและแผนความมั่นคง ดังนี้

1. นโยบายความมั่นคงแห่งชาติที่ 5 : การป้องกันและแก้ไขปัญหาคาจังหวัดชายแดนภาคใต้
2. แผนระดับชาติว่าด้วยความมั่นคงแห่งชาติ : รองรับนโยบายที่ 1 หมวดประเด็น ความมั่นคง
3. เป้าหมายเชิงยุทธศาสตร์
 - 3.1 จังหวัดชายแดนภาคใต้มีการก่อเหตุรุนแรงและความสูญเสียลดลง
 - 3.2 จังหวัดชายแดนภาคใต้มีการพัฒนาทางเศรษฐกิจเพิ่มขึ้น
 - 3.3 ประชาชนมีความเชื่อมั่นต่อการแก้ไขปัญหาคาจังหวัดชายแดนภาคใต้

4. ตัวชี้วัด

4.1 สถิติเหตุการณ์ความรุนแรงและความสูญเสียจากสถานการณ์ความมั่นคงในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ลดลงร้อยละ 100 จากปีฐาน 2560 ภายในปี 2570

4.2 สถิติผลิตภัณฑ์มวลรวมภาค (Gross Regional Product : GRP) ในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้เพิ่มขึ้นทุกปี

4.3 การสร้างความเชื่อมั่นต่อการป้องกันและแก้ไขปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้อย่างน้อยร้อยละ 80 ภายในปี 2570

5. กลยุทธ์

5.1 กลยุทธ์หลักที่ 1 การเสริมสร้างความปลอดภัยและขจัดเงื่อนไขความรุนแรงในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้

5.1.1 กลยุทธ์ย่อยที่ 1.1 เสริมสร้างขีดความสามารถในการรักษาความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชน โดยเพิ่มประสิทธิภาพการเฝ้าระวังความปลอดภัย การเฝ้าตรวจพื้นที่เสี่ยง การสร้างความเข้มแข็งของชุมชนและหมู่บ้าน ควบคู่กับการพัฒนาระบบงานด้านการข่าวกรองและฐานข้อมูลด้านความมั่นคงจังหวัดชายแดนภาคใต้ รวมทั้งยกระดับขีดความสามารถการบริหารจัดการชายแดนด้านความมั่นคงให้สามารถป้องกัน สกัดกั้น และยับยั้งการก่อเหตุรุนแรงและการกระทำความผิดในรูปแบบต่าง ๆ ตลอดจนเร่งรัดการแก้ไขปัญหายาเสพติดและภัยแทรกซ้อนอื่น ๆ

5.1.2 กลยุทธ์ย่อยที่ 1.2 ขับเคลื่อนกระบวนการพูดคุยเพื่อสันติสุขจังหวัดชายแดนภาคใต้ภายใต้เจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย บนพื้นฐานของความจริงใจ สมัคใจ และให้เกียรติเพื่อเป็นทางออกของความขัดแย้งตามแนวทางสันติวิธี รวมทั้งเสริมสร้างสภาวะแวดล้อมที่เอื้อต่อกระบวนการพูดคุยเพื่อสันติสุขจังหวัดชายแดนภาคใต้ควบคู่กับการศึกษาและแลกเปลี่ยนความเห็นถึงความเป็นไปได้เกี่ยวกับประเด็นการกระจายอำนาจที่เหมาะสมของพื้นที่

5.2 กลยุทธ์หลักที่ 2 การยกระดับการพัฒนาที่สอดคล้องกับวิถีชีวิตและบริบทของพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้

5.2.1 กลยุทธ์ย่อยที่ 2.1 ยกระดับการพัฒนาเศรษฐกิจให้สอดคล้องกับวิถีชีวิตและความต้องการ ของประชาชน และความเหมาะสมกับศักยภาพของพื้นที่ โดยพัฒนาและปรับปรุงโครงสร้างพื้นฐานสำคัญ ให้ครอบคลุมการสร้างโอกาสการพัฒนาทางเศรษฐกิจที่อาศัยการนำความคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรมมายกระดับ สินค้าและวัตถุดิบในพื้นที่ การส่งเสริมการเชื่อมโยงเครือข่ายกลุ่มธุรกิจให้เกื้อหนุนซึ่งกันและกัน การสนับสนุน การค้าชายแดนและการลงทุนขนาดใหญ่ รวมทั้งการหนุนเสริมการพัฒนาเศรษฐกิจที่สอดคล้องกับบริบทของพื้นที่ โดยเฉพาะธุรกิจฮาลาล การประมง และปศุสัตว์

5.2.2 กลยุทธ์ย่อยที่ 2.2 พัฒนาศักยภาพและคุณภาพชีวิตของประชาชนในพื้นที่ โดยเสริมสร้าง องค์ความรู้และทักษะที่จำเป็นอย่างทั่วถึงผ่านการพัฒนาคุณภาพการศึกษา การพัฒนาหลักสูตรที่สอดคล้องกับ ความต้องการและวิถีชีวิต การส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต การขยายโอกาส การเข้าถึงการศึกษาอย่างไม่เลือกปฏิบัติ เพื่อให้การศึกษาที่เท่าเทียมและทั่วถึง (Inclusive Education) ทั้งการศึกษาในระบบและนอกระบบของรัฐและ เอกชน การเสริมสร้างบทบาทของครอบครัวและชุมชน ให้มีความเป็นปึกแผ่นและสามารถพึ่งพาตนเองได้ การส่งเสริมการเรียนรู้และใช้ภาษาไทยควบคู่กับการใช้ภาษาที่หลากหลาย ตลอดจนการแก้ไขปัญหาความยากจน และลดความเหลื่อมล้ำในพื้นที่

5.3. กลยุทธ์หลักที่ 3 การเสริมสร้างความเข้มแข็งของสังคมในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้

5.3.1 กลยุทธ์ย่อยที่ 3.1 พัฒนาการอำนวยความสะดวกและการเยียวยาผู้ได้รับผลกระทบ รวมทั้ง การลดเงื่อนไขความหวาดระแวงและฟื้นคืนความไว้วางใจต่อกัน โดยมุ่งเน้นการส่งเสริมการอำนวยความสะดวก และการบังคับใช้กฎหมายที่เป็นธรรมและไม่เลือกปฏิบัติ การส่งเสริมกระบวนการเยียวยาของภาครัฐให้มี ความรวดเร็ว เป็นธรรม และครอบคลุมทั่วถึง การเสริมสร้างประสิทธิภาพของมาตรการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ ของประชาชน ตลอดจนส่งเสริมกระบวนการยุติธรรมทางเลือกที่เกี่ยวข้องกับวิถีชีวิตและวัฒนธรรมของพื้นที่

5.3.1 กลยุทธ์ย่อยที่ 3.2 ส่งเสริมการยอมรับและตระหนักถึงคุณค่าของการอยู่ร่วมกันบนความแตกต่าง หลากหลาย โดยสนับสนุนการดำเนินวิถีชีวิตตามหลักศาสนา การสร้างพื้นที่กลางและสภาวะแวดล้อมที่เอื้อต่อ การปฏิสัมพันธ์ การพัฒนาทักษะทางวัฒนธรรม การเสริมสร้างความไว้วางใจระหว่างประชาชนกับประชาชนการฟื้นฟูและสร้างความตระหนักรู้ถึงความเป็นเอกลักษณ์ร่วมในพื้นที่ ที่มีมาตั้งแต่อดีต และไม่มีแบ่งแยก ตลอดจนจัดการเลือกปฏิบัติทางวัฒนธรรม เพื่อให้ประชาชนในพื้นที่รู้สึกถึงการเป็นส่วนหนึ่งของสังคมไทย

5.4 กลยุทธ์หลักที่ 4 การเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการของภาครัฐ และการประสานความร่วมมือกับภาคส่วนที่เกี่ยวข้องในการป้องกันและแก้ไขปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้

5.4.1) กลยุทธ์ย่อยที่ 4.1 เพิ่มประสิทธิภาพการแก้ไขปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้ให้มีเอกภาพ ประสิทธิภาพ และประสานสอดคล้อง โดยบูรณาการการแก้ไขปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้ทั้งมิติด้านความมั่นคงและด้านการพัฒนาอันเป็นไปตามหลักธรรมาภิบาล การเสริมสร้างความเข้าใจและพัฒนาขีดความสามารถเจ้าหน้าที่ของรัฐให้มีความรู้และทักษะที่จำเป็นต่อการปฏิบัติงานในพื้นที่ การส่งเสริมการประยุกต์ใช้นวัตกรรมทางวิชาการเพื่อสนับสนุนการแก้ไขปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้ ตลอดจนการติดตามและประเมินผลการขับเคลื่อนงานอย่างเป็นระบบ

5.4.2) กลยุทธ์ย่อยที่ 4.2 เสริมสร้างความรับรู้ให้กับสังคมภายในและภายนอกพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ให้มีความเข้าใจต่อสถานการณ์ โดยมีการประชาสัมพันธ์เชิงรุกอย่างบูรณาการด้วยการป้องกันและแก้ไขการนำเสนอข้อมูลที่อาจก่อให้เกิดความขัดแย้งในสังคม การชี้แจงและทำความเข้าใจต่อสถานการณ์ในพื้นที่และแนวนโยบายของภาครัฐแก่ประชาชนในพื้นที่ สังคมในพื้นที่ และต่างประเทศ ตลอดจนเร่งรัดการชี้แจงกรณีที่เป็นประเด็นความห่วงกังวลที่เกิดขึ้นทั้งในและต่างประเทศได้อย่างทันท่วงทีการเสริมสร้างความตระหนักรู้ของหน่วยงานภาครัฐต่อประเด็นที่มีนัยละเอียดอ่อนและเป็นที่สนใจของประชาคมระหว่างประเทศ เพื่อหลีกเลี่ยงการสื่อสารที่บิดเบือนข้อเท็จจริงและก่อให้เกิดความเข้าใจที่คลาดเคลื่อน

5.4.3) กลยุทธ์ย่อยที่ 4.3 เสริมสร้างความร่วมมือเชิงสร้างสรรค์กับภาคส่วนที่เกี่ยวข้องทั้งในและต่างประเทศ เพื่อแก้ไขปัญหาและพัฒนาพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้โดยประสานความร่วมมือเชิงสร้างสรรค์กับภาคส่วนที่เกี่ยวข้องทั้งภายในประเทศและต่างประเทศ ผ่านกรอบความร่วมมือและกลไกต่าง ๆ รวมทั้งพัฒนาเครือข่ายการทำงานร่วมกันระหว่างภาครัฐกับภาคีเครือข่ายนอกภาครัฐ และการเสริมสร้างความไว้วางใจระหว่างภาครัฐกับเครือข่ายองค์กรระหว่างประเทศและองค์กรภาคประชาสังคมต่าง ๆ ที่ดำเนินกิจกรรมในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้

แผนระดับที่ 3 (ที่เกี่ยวข้อง)

1. นโยบายการบริหารและการพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ (พ.ศ. 2568 - 2570) ของสำนักงานสภามันคงแห่งชาติ

1.1 วิสัยทัศน์

จังหวัดชายแดนภาคใต้มีความปลอดภัยและมีสันติสุขบนพื้นฐานของสังคม พหุวัฒนธรรม และการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน

1.2 วัตถุประสงค์

1.2.1 เพื่อเสริมสร้างความมั่นคงปลอดภัยให้กับประชาชน และผลักดันให้เกิดการยุติเหตุรุนแรงในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้โดยสมบูรณ์ภายในปี พ.ศ. 2570

1.2.2 เพื่อบริหารจัดการความขัดแย้งตามหลักสันติวิธี และขับเคลื่อนกระบวนการพูดคุยเพื่อสันติสุขจังหวัดชายแดนภาคใต้ ภายใต้เจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย รวมทั้งจัดเงื่อนไขที่เอื้อต่อการยกระดับความขัดแย้งเพิ่มเติมในพื้นที่

1.2.3 เพื่อพัฒนากระบวนการยุติธรรมและการเยียวยาให้เป็นธรรม ทัวถึงและจัดเงื่อนไขความไม่เป็นธรรม รวมทั้งลดความหวาดระแวงทุกรูปแบบและฟื้นคืนความไว้วางใจต่อกันโดยคำนึงถึงหลักสิทธิมนุษยชน

1.2.4 เพื่อยกระดับคุณภาพการจัดการศึกษาทุกระดับในพื้นที่ ให้สอดคล้องกับบริบทของพื้นที่ และมีมาตรฐาน พร้อมทั้งส่งเสริมโอกาสการเข้าถึงการเรียนรู้และต่อยอดการเรียนรู้ตลอดชีวิต ซึ่งถือเป็นส่วนสำคัญต่อการเสริมสร้างสันติสุขและยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนในพื้นที่

1.2.5 เพื่อยกระดับการพัฒนาเศรษฐกิจที่เหมาะสมกับศักยภาพและต้นทุนของพื้นที่ บนพื้นฐานของการสร้างโอกาสทางรายได้ให้แก่ประชาชนในระดับฐานรากอย่างแท้จริง และส่งเสริมการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน

1.2.6 เพื่อเสริมสร้างสังคมทุกระดับในพื้นที่ที่มีความเข้มแข็ง มีคุณภาพชีวิตที่ดี และมีความกลมเกลียวกันท่ามกลางความหลากหลายทางวัฒนธรรมโดยไม่แบ่งแยก รวมทั้ง จัดเงื่อนไขทางสังคมที่เป็นอุปสรรคต่อการอยู่ร่วมกันภายใต้สังคมพหุวัฒนธรรม

1.2.7 เพื่อเสริมสร้างความเข้าใจและประสานความร่วมมือกับภาคส่วน ที่เกี่ยวข้องทั้งภายในประเทศ และต่างประเทศให้เกื้อหนุนต่อการพัฒนาและแก้ไขปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

1.2.8 เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการภาครัฐให้สามารถตอบสนอง ต่อการแก้ไขปัญหา และเตรียมการเปลี่ยนผ่านไปสู่การบริหารจัดการภายใต้กลไกปกติของทางราชการ

1.3 เป้าหมายการดำเนินงาน

1.3.1 พื้นที่เป้าหมายมีความมั่นคงปลอดภัย ประชาชนสามารถดำเนินชีวิตตามปกติเพิ่มมากขึ้นและเงื่อนไขที่เอื้อต่อการใช้ความรุนแรงในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ลดลง

1.3.2 กระบวนการพูดคุยเพื่อสันติสุขจังหวัดชายแดนภาคใต้มีความต่อเนื่อง มีการเปิดเวทีเพื่อพูดคุยกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกกลุ่ม ทั้งในพื้นที่และนอกพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ รวมถึงได้รับความร่วมมือจากทุกภาคส่วนทั้งในประเทศและต่างประเทศ

1.3.3 ประชาชนเชื่อมั่นต่อกระบวนการยุติธรรมและการเยียวยาของรัฐเพิ่มมากขึ้นตามหลักสิทธิมนุษยชน โดยส่งเสริมให้ประชาชนเข้าถึงความยุติธรรมได้อย่างสะดวก รวดเร็ว และเป็นธรรม รวมทั้ง มีการเยียวยาผู้ได้รับความเสียหาย และผู้ได้รับผลกระทบจากเหตุการณ์ความรุนแรงอย่างรวดเร็ว

เป็นธรรม และครอบคลุมทั่วถึง ทั้งการเยียวยาด้านสุขภาพกายและสุขภาพใจ รวมถึงการฟื้นฟูเยียวยากลุ่มผู้หลงผิดให้สามารถกลับไปใช้ชีวิตในสังคมได้อย่างปกติสุข

1.3.4 การศึกษาในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้สามารถทำให้ประชาชน โดยเฉพาะเด็กและเยาวชนในพื้นที่มีองค์ความรู้และทักษะที่จำเป็นต่อการเป็นกำลังสำคัญของพื้นที่ รวมทั้ง ตอบโจทย์ต่อการแก้ไขปัญหาและต่อยอดพัฒนาพื้นที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

1.3.5 พื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ได้รับการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน ที่สอดคล้องกับศักยภาพของพื้นที่ วิถีชีวิตและความต้องการของประชาชน และส่งผลต่อการพัฒนาเศรษฐกิจในพื้นที่ได้อย่างเป็นรูปธรรม รวมทั้ง การอนุรักษ์ พื้นที่ และการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติอย่างอื่น

1.3.6 ประชาชนได้รับการพัฒนาศักยภาพและมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น รวมทั้ง บทบาทของสถาบันครอบครัวและชุมชน สตรีและเยาวชนได้รับการพัฒนาให้เข้มแข็งและมีพลังเกื้อหนุนต่อการพัฒนาและแก้ไขปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้เพิ่มมากขึ้น

1.3.7 ประชาชนและทุกภาคส่วนทั้งในพื้นที่และนอกพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ รวมทั้งต่างประเทศและองค์กรต่างประเทศมีความเข้าใจสถานการณ์ในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ และให้ความร่วมมือสนับสนุนแนวทางดำเนินการพัฒนาและแก้ไขปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้ของภาครัฐเพิ่มขึ้น

1.3.8 ภาครัฐมีกลไกการบูรณาการและการบริหารจัดการในการแก้ไขปัญหาอย่างเป็นระบบและมีเอกภาพ นำไปสู่การเตรียมความพร้อมในการบริหารจัดการภายใต้กลไกปกติ รวมถึง เจ้าหน้าที่รัฐได้รับการพัฒนาขีดความสามารถให้มีความรู้ความเข้าใจต่อการทำงานในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ รวมทั้ง มีการนำ แลกเปลี่ยน และประยุกต์ใช้องค์ความรู้ทางด้านวิชาการเพื่อสนับสนุนการพัฒนาและแก้ไขปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้

2. แผนปฏิบัติการด้านการบริหารและการพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ (พ.ศ. 2566 - 2570) ของสำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

2.1 วัตถุประสงค์

2.1.1 เพื่อเสริมสร้างความมั่นคงปลอดภัย และความสงบสันติโดยปราศจากเงื่อนไขที่เอื้อต่อการใช้ความรุนแรงจากทุกฝ่ายในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้

2.1.2 เพื่อขับเคลื่อนกระบวนการพูดคุยเพื่อสันติสุขจังหวัดชายแดนภาคใต้ อันเป็นวาระแห่งชาติภายใต้เจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ให้มีความต่อเนื่องและเสริมสร้างสถานะแวดล้อมที่เอื้อต่อกระบวนการพูดคุยเพื่อสันติสุขจังหวัดชายแดนภาคใต้ บนพื้นฐานของการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง

2.1.3 เพื่อพัฒนาการอำนวยความสะดวกและการเยียวยาให้เป็นธรรมทั้งถึงและขจัดเงื่อนไขความไม่เป็นธรรม รวมทั้งลดความหวาดระแวงทุกรูปแบบและฟื้นคืนความไว้วางใจต่อกันโดยคำนึงถึงหลักสิทธิมนุษยชน

2.1.4 เพื่อยกระดับการพัฒนาให้เหมาะสมกับศักยภาพของพื้นที่ โดยมุ่งพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานทางเศรษฐกิจที่สอดคล้องกับวิถีชีวิต และความต้องการของประชาชนในพื้นที่อย่างแท้จริง

2.1.5 เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชน และเสริมสร้างความเข้มแข็งชุมชนให้เกื้อหนุนต่อการพัฒนาและแก้ไขปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้

2.1.6 เพื่อเสริมสร้างความเข้าใจและประสานความร่วมมือกับภาคส่วน ที่เกี่ยวข้อง ทั้งภายในประเทศและภายนอกประเทศ รวมทั้งสนับสนุนการพัฒนาและแก้ไขปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2.2 เป้าหมายดำเนินการ

2.2.1 พื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้มีความมั่นคงปลอดภัยประชาชนสามารถดำเนิน ชีวิตได้ตามปกติ และเงื่อนไขที่เอื้อต่อการใช้ความรุนแรงลดลง โดยใช้กระบวนการพูดคุยเพื่อสันติสุข

2.2.2 ประชาชนในพื้นที่ที่มีความเชื่อมั่นต่อการอำนวยความสะดวกยุติธรรมที่เป็นไป ตามหลักสิทธิมนุษยชน และผู้ได้รับผลกระทบได้รับการเยียวยาทั้งร่างกายและจิตใจอย่างทั่วถึงเพิ่มขึ้น

2.2.3 ปัญหาความยากจน และความเหลื่อมล้ำในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ลดลง อย่างชัดเจน และมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น

2.2.4 ชุมชนในพื้นที่ที่มีความเข้มแข็งเติบโตเป็นสังคมพหุวัฒนธรรมมากขึ้น

2.2.5 ประชาชน และทุกภาคส่วนในพื้นที่และนอกพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ รวมทั้งต่างประเทศ มีความเข้าใจต่อสถานการณ์ และการดำเนินงานของภาครัฐ พร้อมทั้งสนับสนุนแนวทาง ดำเนินการพัฒนาและแก้ไขปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้เพิ่ม

2.2.6 ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียได้รับประโยชน์จากดำเนินงานของภาครัฐในการแก้ปัญหา จังหวัดชายแดนภาคใต้

2.3 ตัวชี้วัด/ค่าเป้าหมาย

2.3.1 จำนวนการสูญเสียและเหตุการณ์ความรุนแรงลดลง

2.3.2 ประชาชนมีความเชื่อมั่นต่อการอำนวยความสะดวกยุติธรรมที่เป็นไป ตามหลักสิทธิ มนุษยชน และผู้ได้รับผลกระทบได้รับการเยียวยาทั้งร่างกายและจิตใจอย่างทั่วถึงเพิ่มขึ้น

2.3.3 ปัญหาความยากจนและความเหลื่อมล้ำในพื้นที่จังหวัดชายแดน ภาคใต้ ลดลงอย่างชัดเจน และมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น

2.3.4 ชุมชนในพื้นที่ที่มีความเข้มแข็งเติบโตเป็นสังคมพหุวัฒนธรรมมากขึ้น

2.3.5 ภาคประชาชนภายในประเทศ และตัวแสดงของเวทีระหว่างประเทศให้การ สนับสนุนการดำเนินงานของภาครัฐในการแก้ไขปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้

2.3.6 ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียได้รับประโยชน์จากดำเนินงานของภาครัฐในการแก้ปัญหา จังหวัดชายแดนภาคใต้

2.4 แนวทางการดำเนินงาน

2.4.1 แนวทางด้านความมั่นคง เพื่อมุ่งรักษาความปลอดภัยในชีวิต และทรัพย์สิน ของประชาชนในพื้นที่ตามขอบเขตของกฎหมายที่กำหนดไว้ และเป็นไปตามหลักสิทธิมนุษยชนพร้อมทั้งเน้น การเพิ่มประสิทธิภาพการจัดเงื่อนไขการก่อเหตุรุนแรง และการแสวงหาทางออกด้วยสันติวิธี ประกอบด้วย 3 แผนงาน

2.4.1.1 แผนงานเพิ่มประสิทธิภาพงานข่าวกรอง

1) เป้าหมายของแผนงาน ระบบงานข่าวกรองในพื้นที่จังหวัดชายแดน ภาคใต้ สามารถตอบสนองและสนับสนุนภารกิจงานของแผนงานอื่นได้อย่างเป็นรูปธรรมโดยสามารถติดตาม ความเคลื่อนไหว เส้นทางทางการเงิน แผนการก่อเหตุรุนแรง และกำหนดฉากทัศน์ได้อย่างแม่นยำ และสอดคล้อง กันในทุกระดับตั้งแต่ยุทธศาสตร์ ยุทธการ และยุทธวิธี

2) แนวทางการดำเนินการ

- การเพิ่มประสิทธิภาพงานข่าวกรองเชิงรุกงานต่อต้านข่าวกรอง การใช้ประโยชน์จากฐานข้อมูลที่เกี่ยวข้อง และการใช้หลักนิติวิทยาศาสตร์มาสนับสนุนการดำเนินงาน พร้อมทั้งเพิ่มขีดความสามารถเจ้าหน้าที่ด้านการข่าวกรองการประสานความร่วมมือกับประชาคมข่าวกรองต่างประเทศ การปรับปรุง พัฒนาและจัดทำระบบฐานข้อมูลสำคัญที่เชื่อมโยงระหว่างหน่วยงานในพื้นที่กับหน่วยงานส่วนกลางและการพัฒนาเครือข่ายด้านข่าวกรองภาคประชาชนให้มีประสิทธิภาพ

- การยับยั้งการสนับสนุนทางการเงินที่สนับสนุนการกระทำผิดกฎหมาย โดยมุ่งพิสูจน์ทราบแหล่งเงินทุน แรงจูงใจ และตัดเส้นทางการเงินเพื่อยุติการเคลื่อนไหว ที่ส่งผลกระทบต่อความมั่นคงของพื้นที่

- การพิสูจน์ทราบเครือข่ายผู้มีอิทธิพลรวมทั้งกลุ่มผู้ค้าสินค้า และสิ่งของผิดกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับกลุ่มผู้ก่อเหตุรุนแรง เพื่อนำเข้าสู่กระบวนการยุติธรรมและบังคับใช้กฎหมายโดยเข้มงวด

- การวิเคราะห์ข่าวกรองและกำหนดฉากทัศน์ (Scenario) ทั้งในระดับยุทธศาสตร์ ยุทธการ และยุทธวิธี เพื่อกำหนดพื้นที่และเป้าหมายการดำเนินงานของแผนงานที่เกี่ยวข้อง

2.4.1.2 แผนงานรักษาความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชน

- 1) เป้าหมายของแผนงาน มุ่งให้พื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้มีความมั่นคงปลอดภัยให้ประชาชนสามารถดำเนินชีวิตได้ตามปกติเพิ่มมากขึ้น และลดเงื่อนไขที่เอื้อต่อการใช้ความรุนแรง

2) แนวทางการดำเนินการ

- การควบคุมพื้นที่ทุกระดับ ได้แก่ พื้นที่เสี่ยง พื้นที่เป้าหมาย และพื้นที่ชายแดน โดยการเฝ้าระวังพื้นที่ จัดเจ้าหน้าที่คุ้มครอง สำรวจและจัดทำข้อมูล โดยให้ความสำคัญกับกลุ่มเป้าหมายอ่อนแอและพื้นที่เปราะบาง รวมทั้งในเขตชุมชนเมือง และ พื้นที่สาธารณะเป็นลำดับแรก

- การเพิ่มประสิทธิภาพการรักษาความปลอดภัยในพื้นที่ตามความเหมาะสมและสอดคล้องกับสถานการณ์ โดยการพัฒนาศักยภาพและสนับสนุนการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่รัฐและอาสาสมัครในพื้นที่

- การพัฒนาเครื่องมือ กลไก และระบบรักษาความปลอดภัยที่ทันสมัยสามารถเฝ้าตรวจพื้นที่ได้ตลอดเวลา บริเวณช่องทางสัญจรและรอยต่อตามแนวพรมแดน โดยให้ความสำคัญกับช่องทางหลัก และช่องทางธรรมชาติ

- การประสานความร่วมมือกับทุกภาคส่วนทั้งในและต่างประเทศรวมทั้งเสริมสร้างศักยภาพของชุมชนและสังคม ในการสนับสนุนการรักษาความปลอดภัยและเฝ้าระวังความปลอดภัยในพื้นที่ รวมถึงขยายเครือข่ายความร่วมมือกับกลุ่มภาคประชาชน

- การวางระบบโครงสร้างพื้นฐานเกี่ยวกับการป้องกันชายแดน และพัฒนาระบบการบริหารจัดการชายแดนให้สามารถบูรณาการระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและประสานงานกับประเทศเพื่อนบ้านอย่างใกล้ชิด เพื่อจำกัดยับยั้งการก่อเหตุรุนแรงทุกรูปแบบของกลุ่มผู้ก่อเหตุรุนแรง

2.4.1.3 แผนงานแสวงหาทางออกจากความขัดแย้งโดยสันติวิธี

1) เป้าหมายของแผนงาน มุ่งสร้างสภาวะแวดล้อมที่เอื้อต่อกระบวนการพูดคุยเพื่อสันติสุขจังหวัดชายแดนภาคใต้อย่างสร้างสรรค์ เพื่อสนับสนุนให้กระบวนการพูดคุยฯ มีความต่อเนื่องและสามารถลดเหตุความรุนแรงในพื้นที่ได้ชัดเจน รวมทั้งได้รับความร่วมมือจากทุกภาคส่วน ทั้งในและต่างประเทศ

2) แนวทางการดำเนินการ

- การสร้างสภาวะแวดล้อมที่เอื้อต่อกระบวนการพูดคุย เพื่อสันติสุขโดยเปิดเวทีพูดคุยสำหรับผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกกลุ่มให้มีเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นภายใต้กรอบที่เหมาะสมและสร้างสรรค์ รวมทั้งพัฒนากลไกในการสนับสนุนความพร้อมให้กับผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกกลุ่ม

- การศึกษา วิจัย และประสานความร่วมมือกับภาควิชาการ ในการศึกษาการกระจายอำนาจที่เหมาะสมกับบริบทของพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้พร้อมทั้งจัดให้มีการเปิดเวทีเพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็นในประเด็นที่เกี่ยวข้อง

- การส่งเสริมการแสดงความคิดเห็นภายใต้กระบวนการพูดคุยเพื่อสันติสุข โดยมุ่งเน้นให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกกลุ่ม มีเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นภายใต้กรอบที่เหมาะสม พร้อมทั้งสร้างหลักประกันและความเชื่อมั่นในความปลอดภัยสำหรับการมีส่วนร่วมตามกรอบที่เหมาะสมและสร้างสรรค์

- ดำเนินกระบวนการพูดคุยเพื่อสันติสุขจังหวัดชายแดนภาคใต้ กับบุคคลที่มีความคิดเห็นและอุดมการณ์ต่างจากรัฐให้มีความต่อเนื่อง และเป็นทางเลือกหลักในการแก้ไขปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้บนพื้นฐานของความจริงใจ สมัคใจและให้เกียรติ เพื่อยุติการใช้ความรุนแรงทุกรูปแบบ

- การพัฒนาความร่วมมืออย่างสร้างสรรค์ ผ่านการชี้แจงพัฒนาการที่สำคัญ ความก้าวหน้า และเป้าหมายของกระบวนการพูดคุยฯ ทั้งในประเทศและต่างประเทศอย่างต่อเนื่อง พร้อมทั้งพัฒนาความร่วมมืออย่างสร้างสรรค์กับต่างประเทศในการแลกเปลี่ยนองค์ความรู้ วิธีการ แนวทาง และพัฒนากลไกเพื่อสนับสนุนกระบวนการพูดคุยเพื่อสันติสุขจังหวัดชายแดนภาคใต้ให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

2.4.2 แนวทางการพัฒนา เพื่อการพัฒนาพื้นที่ในมิติสำคัญโดยเน้นการพัฒนา ด้านเศรษฐกิจและด้านสังคมที่มุ่งดำเนินงานพัฒนาในระดับฐานราก และยกระดับคุณภาพชีวิตประชาชน การเสริมสร้างสังคมพหุวัฒนธรรมที่เข้มแข็งในระดับตำบลให้ขยายไปสู่ระดับอำเภอและจังหวัดเพื่อลดเงื่อนไขการใช้ความรุนแรงในพื้นที่ ควบคู่กับการพัฒนาด้านเศรษฐกิจและสังคมการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ และการพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่เหมาะสมกับศักยภาพของพื้นที่ในภาพรวม โดยมุ่งสร้างความเชื่อมโยงจากระดับฐานรากไปสู่ระดับจังหวัด กลุ่มจังหวัด และภูมิภาคอื่นของประเทศ รวมทั้งอนุภูมิภาคร่วมกับประเทศเพื่อนบ้าน ประกอบด้วย 4 แผนงาน

2.4.2.1 แผนงานอำนวยความสะดวกและเยียวยาผู้ได้รับผลกระทบ

1) เป้าหมายของแผนงาน มุ่งสร้างความเชื่อมั่นของภาคประชาชนต่อกระบวนการด้านการอำนวยความสะดวกตามหลักสิทธิมนุษยชน รวมทั้งให้ผู้ได้รับผลกระทบจากเหตุการณ์ฯ ได้รับการช่วยเหลือเยียวยาทั้งร่างกายและจิตใจอย่างทั่วถึงและเป็นธรรม

2) แนวทางการดำเนินการ

- การส่งเสริมและเพิ่มประสิทธิภาพกระบวนการ

ด้านการอำนวยความสะดวกที่สอดคล้องกับวิถีชีวิตและวัฒนธรรมในพื้นที่ โดยการพัฒนากระบวนการด้านการอำนวยความสะดวกให้มีประสิทธิภาพ และสอดคล้องกับวิถีชีวิตและวัฒนธรรมของประชาชนในพื้นที่ส่งเสริมความต่อเนื่องของกลไกระดับชุมชนในการดำเนินงานด้านการอำนวยความสะดวกพัฒนาระบบงานยุติธรรม และกระบวนการยุติธรรมทางเลือก โดยเฉพาะการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทการประนีประนอม, ส่งเสริมให้ภาคประชาชนพัฒนากระบวนการจัดการความขัดแย้งตามธรรมชาติโดยอาศัยความหลากหลายทางวัฒนธรรม ศาสนา และบริบทในพื้นที่เพื่อการยุติความขัดแย้งตามแนวทางสันติวิธีอย่างเป็นรูปธรรม การแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำผิด และผู้เคยกระทำผิดในคดีความมั่นคงให้สามารถคืนสู่สังคมและใช้ชีวิตได้อย่างปกติสุข สร้างการรับรู้เกี่ยวกับกฎหมายที่เกี่ยวข้อง, ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของภาคประชาชนในกระบวนการด้านการอำนวยความสะดวก รวมทั้งการพัฒนางานสืบสวนสอบสวนและการดำเนินคดีการพัฒนาไกล และขั้นตอนในการตรวจสอบ ติดตาม ประเมินผล ตลอดจนการพัฒนาศักยภาพของเจ้าหน้าที่ ในกระบวนการด้านการอำนวยความสะดวก เพื่อให้ประชาชนมีความเชื่อมั่นต่อกระบวนการด้านการอำนวยความสะดวกของรัฐ

- การส่งเสริมและเพิ่มประสิทธิภาพกระบวนการ

ช่วยเหลือเยียวยาผู้ได้รับผลกระทบในพื้นที่โดยการพัฒนากระบวนการด้านการช่วยเหลือเยียวยาผู้ได้รับความเสียหายและผู้ได้รับผลกระทบจากสถานการณ์ความไม่สงบในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ทั้งทางด้านร่างกายและจิตใจ ให้มีความครอบคลุม เป็นธรรม ไม่ซ้ำซ้อนเป็นไปตามกฎหมาย ระเบียบ และหลักเกณฑ์ที่เกี่ยวข้อง การสร้างการรับรู้เกี่ยวกับกฎหมายที่เกี่ยวข้องส่งเสริมการมีส่วนร่วมของภาคประชาชนในกระบวนการช่วยเหลือเยียวยา และการพัฒนาไกลและขั้นตอนในการตรวจสอบ ติดตาม ประเมินผล, รวมทั้งการพัฒนากฎหมาย กระบวนการด้านการช่วยเหลือเยียวยาให้มีความโปร่งใส ทันสมัย และไม่ล่าช้า ตลอดจนการพัฒนาศักยภาพของเจ้าหน้าที่ในกระบวนการด้านการช่วยเหลือเยียวยา เพื่อให้การดำเนินการด้านการช่วยเหลือเยียวยามีประสิทธิภาพ มีความครอบคลุมทุกกลุ่มผู้ได้รับผลกระทบ ประชาชนมีความเชื่อมั่นต่อกระบวนการด้านการช่วยเหลือเยียวยาของรัฐ

- การเสริมสร้างประสิทธิภาพด้านการคุ้มครองสิทธิและ

เสรีภาพตามหลักสากลให้แก่ประชาชนโดยมุ่งเน้นการหลีกเลี่ยงการปฏิบัติอื่นใดที่เกินสมควรแก่เหตุ อันจะเป็นการละเมิดสิทธิและเสรีภาพของประชาชนเป็นลำดับแรก พัฒนาการกระบวนการตรวจสอบการละเมิดสิทธิและเสรีภาพของประชาชนให้มีประสิทธิภาพ พัฒนาช่องทางการให้บริการประชาชนในด้านการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ การเสริมประสิทธิภาพและการบูรณาการหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในด้านการคุ้มครองพยาน และการพัฒนาศักยภาพของเจ้าหน้าที่ในกระบวนการด้านการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ, รวมทั้งการสร้างการรับรู้เกี่ยวกับกฎหมายที่เกี่ยวข้องโดยเฉพาะกฎหมายพิเศษในพื้นที่ หลักสิทธิมนุษยชนขั้นพื้นฐาน ตลอดจนส่งเสริมการมีส่วนร่วมของภาคประชาชนในด้านการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ เพื่อเป็นการส่งเสริมให้เกิดการคุ้มครองสิทธิ และเสรีภาพที่เป็นไปตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ และพันธกรณีระหว่างประเทศที่ไทยเป็นภาคี

2.4.2.2 แผนงานพัฒนาตามศักยภาพของพื้นที่

1) เป้าหมายของแผนงาน สร้างฐานการพัฒนาในระดับฐานรากให้

เกิดความเข้มแข็ง โดยมุ่งเน้นแก้ไขปัญหาและพัฒนาฐานรากระดับครัวเรือน ชุมชน หมู่บ้าน และตำบล ครอบคลุมด้านเศรษฐกิจ สังคม ทรัพยากรมนุษย์ ทรัพยากรธรรมชาติสิ่งแวดล้อม และโครงสร้างพื้นฐานที่เป็นปัญหาสำคัญหรือสอดคล้องกับศักยภาพของพื้นที่ โดยให้ความสำคัญกับกลุ่มเป้าหมายคนยากจนและ

เชื่อมโยงไปสู่การพัฒนาในระดับจังหวัด อนุภูมิภาค ประเทศเพื่อนบ้าน และนานาชาติ ที่ครอบคลุมทุกมิติ โดยมุ่งสร้างฐานการพัฒนาเศรษฐกิจตามศักยภาพของพื้นที่ให้เติบโตอย่างเหมาะสม ควบคู่กับการยกระดับ การพัฒนาด้านอื่น ๆ ที่จำเป็นเพื่อให้สอดคล้องกับการสร้างฐานเศรษฐกิจตามศักยภาพของพื้นที่ให้เติบโต อย่างสมดุล นำไปสู่การยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนในพื้นที่ให้ดีขึ้นในระยะยาวและมีการกระจาย รายได้สู่ระดับฐานรากอย่างเป็นธรรม

2) แนวทางการดำเนินการ

- เร่งแก้ไขปัญหาคความยากจน ลดเงื่อนไขความเหลื่อมล้ำ ระดับฐานรากในพื้นที่ อาทิ แก้ไขปัญหาคความยากจน 5 มิติ ตามฐานข้อมูลTPMAP (Thai People Map and Analytics Platform), ส่งเสริมการพัฒนาที่สอดคล้องกับศักยภาพบุคคลและความพร้อมของกลุ่ม/องค์กรในพื้นที่ เพื่อกระจายรายได้สู่ประชาชนและกลุ่ม/องค์กรต่าง ๆ อย่างทั่วถึงเน้นการมีอาชีพและรายได้ที่ มั่นคงทั้งกลุ่มประชาชนและกลุ่ม/องค์กรโดยทั่วไป และ กลุ่มเป้าหมายเฉพาะ/พิเศษ เช่น กลุ่มคนเปราะบาง ผู้ด้อยโอกาส และผู้ได้รับผลกระทบจากเหตุการณ์ฯ เป็นต้น, มุ่งพัฒนาชุมชน หมู่บ้าน ตำบลให้มีความพร้อมด้านโครงสร้างพื้นฐานจำเป็น (ถนน ไฟฟ้า ประปา) สอดคล้องกับศักยภาพของพื้นที่และวิถีชีวิต ของชุมชน/หมู่บ้าน รวมถึงชุมชน ที่มีปัญหาด้านกฎหมายเฉพาะ เช่น กฎหมายป่าไม้และที่ดิน, มุ่งพัฒนาสาขาสันติสุขตำบลให้เป็นกลไกหลักติดตาม/สนับสนุนแผนความต้องการชุมชน เพื่อจัดสรรทรัพยากรให้สอดคล้อง กับความต้องการของประชาชนในชุมชน/ท้องถิ่น และทิศทางการพัฒนาระดับฐานราก

- พัฒนาผู้ประกอบการ หน่วยธุรกิจในพื้นที่ให้เติบโต อย่างมั่นคงและการสนับสนุนการลงทุน การค้าและบริการท่องเที่ยวในพื้นที่และเชื่อมโยงกับประเทศเพื่อน บ้าน ประกอบด้วย การพัฒนาผู้ประกอบการ เน้นผู้ประกอบการในพื้นที่ ทั้งกิจการผลิตและแปรรูปผลผลิต (อาทิ สินค้าภาคเกษตรในพื้นที่ ได้แก่ ยางพาราปาล์มน้ำมัน ไม้ผล พืชพลังงาน และสินค้าอาลาล) การตลาด และการขนส่ง โดยให้ความสำคัญกับผู้ประกอบการและกลุ่ม/องค์กรผู้ผลิตในพื้นที่ที่มีความพร้อม ในการจัดการเงินทุนการใช้วัตรกรรมพัฒนาการผลิต/การแปรรูปในด้านการค้าการลงทุน, พัฒนาระบบ บริการภาครัฐให้พร้อมบริการนักลงทุน ณ จุดเดียว

- การลงทุน การค้าและบริการท่องเที่ยว ในพื้นที่และ เชื่อมโยงกับประเทศเพื่อนบ้านมุ่งดำเนินการพัฒนาปรับปรุงกฎหมาย กฎ ระเบียบและมาตรการของภาครัฐ ให้สนับสนุนการพัฒนาเศรษฐกิจและการลงทุนขนาดใหญ่ในพื้นที่โดยเฉพาะสิทธิประโยชน์ด้านการลงทุนและ มาตรการด้านการเงิน การคลัง ภาษี และด้านแรงงาน เพื่อสร้างความมั่นใจของนักลงทุน และการเพิ่ม ความยืดหยุ่นของมาตรการภาครัฐเพื่อการระดมทุนเข้ามาพัฒนาพื้นที่ในด้านต่าง ๆ รวมถึงการก่อตัว ของธุรกิจใหม่ ๆ ในพื้นที่, พัฒนาปรับปรุงโครงสร้างพื้นฐานในแหล่งท่องเที่ยวสำคัญตามศักยภาพของพื้นที่ ควบคู่กับการส่งเสริมให้ชุมชนมีบทบาทสำคัญในการดูแลพื้นที่และมีความพร้อมให้บริการนักท่องเที่ยว, พัฒนาโครงข่ายคมนาคมเน้นระบบการขนส่งต้นทุนต่ำเช่น ระบบราง ให้พร้อมบริการทั้งภายในประเทศและ ประเทศเพื่อนบ้าน รวมทั้งสอดคล้องกับทิศทางการพัฒนาในอนาคต อาทิ การขนส่งเชื่อมโยงภายในพื้นที่ เชื่อมโยงกับภูมิภาคอื่นของประเทศ และเส้นทางเศรษฐกิจของอาเซียน

- เสริมสร้างความมั่นคงด้านสังคม ทั้งการยกระดับ การศึกษา การพัฒนากลุ่มพลังทางสังคม และการเพิ่มประสิทธิภาพการสาธารณสุขที่สอดคล้อง กับวิถีชีวิต ตามหลักศาสนาในพื้นที่ ประกอบด้วย ด้านการศึกษา มุ่งส่งเสริม พัฒนาการศึกษาระดับให้สอดคล้องกับ วิถีชีวิตของชุมชน/สังคม และรองรับเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจในพื้นที่โดยเน้นยกระดับคุณภาพการศึกษา ในพื้นที่ที่มุ่งพัฒนาหลักสูตร ครู บุคลากรทางการศึกษาและนักเรียนเยาวชนในพื้นที่ให้สอดคล้องกับ

ลักษณะเฉพาะของสังคม รวมทั้งจัดเงื่อนไขด้านการศึกษาที่เชื่อมโยงกับปัญหาความไม่สงบในพื้นที่และเน้นให้คนทุกช่วงวัยมีโอกาสทางการศึกษา ได้รับการพัฒนาสร้างการเรียนรู้ในรูปแบบที่เหมาะสมเพื่อเพิ่มพูนทักษะที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิต การมีอาชีพที่มั่นคง มีจิตสาธารณะและจิตสำนึกความมั่นคง, ส่งเสริมให้ประชาชนในพื้นที่ใช้ภาษาไทยเพื่อการสื่อสารในราชการ และเกื้อกูลต่อการดำรงชีวิตประจำวันควบคู่กับพัฒนาทักษะภาษาต่างประเทศอื่น ๆ เพื่อรองรับการพัฒนาต่อไป ในกลุ่มเด็กเล็กก่อนวัยเรียน นักเรียนและเยาวชนในระบบการศึกษาเด็กและเยาวชนที่ไม่อยู่ในระบบการศึกษา จะได้รับการพัฒนาคุณภาพการสื่อสารภาษาไทยเพิ่มขึ้น, การพัฒนาทักษะภาษามลายู และมลายูถิ่นของผู้ปฏิบัติงานในพื้นที่, ด้านการศึกษาต่างประเทศ มุ่งพัฒนาระบบการบริหารจัดการเพื่อสนับสนุนนักศึกษาไทยในพื้นที่โดยเร่งปรับปรุงแผนดำเนินงานรองรับที่ชัดเจน เป็นระบบ และจัดทำฐานข้อมูลนักศึกษาไทยในพื้นที่เพื่อการพัฒนาดูแลนักศึกษาไทยที่เหมาะสมและเสริมสร้างเครือข่ายกลุ่ม/องค์กรนักศึกษาเพื่อสนับสนุนการแก้ไขปัญหาและการพัฒนาพื้นที่เพิ่มมากขึ้นด้วย

- ด้านการพัฒนากลุ่มพลังทางสังคม มุ่งส่งเสริมบทบาทของกลุ่มสตรี เด็กและเยาวชน รวมทั้งเครือข่ายในพื้นที่ให้มีบทบาทช่วยเหลือสนับสนุนการแก้ไขปัญหาและพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ที่สอดคล้องกับวิถีชีวิตตามหลักศาสนาในพื้นที่

- ด้านสาธารณสุข มุ่งสนับสนุนในการเพิ่มประสิทธิภาพการพัฒนาสาธารณสุขในพื้นที่ เน้นการวางระบบป้องกันปัญหาด้านสุขภาพอนามัยตั้งแต่ในครรภ์มารดา การพัฒนาปรับปรุงโภชนาการของเด็กและเยาวชนในระบบการศึกษา และการดำเนินการเพื่อเฝ้าระวังสุขภาพของประชาชนทุกช่วงวัย ควบคู่กับการเร่งแก้ไขปัญหาหลักของชุมชน/กลุ่มเป้าหมาย ให้สอดคล้องกับวิถีชีวิตตามหลักศาสนาในพื้นที่

- ริเริ่ม/ส่งเสริมการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในพื้นที่ เพื่อสนับสนุนโครงการพัฒนาขนาดใหญ่ของภาครัฐและภาคเอกชน โดยมุ่งพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้พร้อมรองรับการลงทุนและการพัฒนาพื้นที่ในด้านต่าง ๆ เน้นการส่งเสริมสนับสนุนให้ภาครัฐและภาคส่วนที่เกี่ยวข้องริเริ่ม/ส่งเสริมการพัฒนานักเรียน นักศึกษา เยาวชนและประชาชนในพื้นที่ให้มีความรู้สำคัญ มีทักษะที่จำเป็นเตรียมพร้อมรองรับการปฏิบัติงานร่วมกับภาครัฐและภาคเอกชนรวมทั้งเพื่อสร้างแรงบันดาลใจที่นำไปสู่การสร้างกิจการของตนเอง ที่สอดคล้องกับทิศทางการพัฒนา

- สนับสนุนการพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมที่เหมาะสมกับศักยภาพของพื้นที่ และเกื้อกูลต่อการพัฒนาพื้นที่อย่างยั่งยืนโดยให้ความสำคัญกับการพัฒนาทรัพยากรน้ำ ภายใต้กรอบแผนการบริหารจัดการน้ำในพื้นที่ทั้งระบบซึ่งครอบคลุมกลุ่มน้ำสำคัญในพื้นที่และการดำเนินการแก้ไขปัญหาและพัฒนาที่ดินและป่าไม้ ภายใต้กรอบแผนและกฎหมายหลักที่เกี่ยวข้องโดยมุ่งเน้นการพัฒนาทรัพยากรฯ และสิ่งแวดล้อมให้สนับสนุนเกื้อกูลกับการดำรงชีวิตของชุมชน และการพัฒนาเมือง รวมทั้งการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวจากทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในพื้นที่ โดยรักษาสมดุผลการพัฒนาในการเติบโตของชุมชนและเมืองกับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่ยั่งยืน

2.4.2.3 แผนงานพัฒนาสังคมพหุวัฒนธรรมที่เข้มแข็งและเสริมสร้างการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน

1) เป้าหมายของแผนงาน มุ่งเสริมสร้างความเข้มแข็งของ สังคมพหุวัฒนธรรมในพื้นที่ และความเข้มแข็งของกลไกและกระบวนการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนเพื่อสนับสนุนการแก้ไขปัญหาและการพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ที่สอดคล้องกับลักษณะเฉพาะของพื้นที่

2) แนวทางการดำเนินการ

- พัฒนาสภาพแวดล้อมชุมชนและสังคมให้มีความเข้มแข็ง โดยมุ่งสร้างความตระหนักรู้การอยู่ร่วมกันในสังคมพหุวัฒนธรรม การสร้างภูมิคุ้มกันและจิตสำนึก ด้านความมั่นคงของประชาชน และการสนับสนุนสร้างการความตระหนักรู้ในแนวทางการแก้ไขปัญหา ความขัดแย้งโดยสันติวิธี การร่วมมือกันป้องกันการเผยแพร่แนวคิดรุนแรงทุกรูปแบบ รวมทั้งส่งเสริมบทบาทของสถาบันครอบครัว ชุมชนสตรี เด็กและเยาวชน ผ่านการเปิดพื้นที่ในสังคม ให้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และสนับสนุนการรวมกลุ่มของสตรีเด็กและเยาวชนในพื้นที่เชื่อมโยง เป็นเครือข่ายที่เข้มแข็ง

- สร้างการยอมรับและตระหนักถึงคุณค่าของการอยู่ร่วมกันบนความแตกต่างหลากหลายทางเชื้อชาติ ศาสนาและวัฒนธรรมในพื้นที่ โดยมุ่งเสริมสร้างสภาวะแวดล้อมที่เอื้อต่อการปฏิสัมพันธ์และแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันของประชาชนในพื้นที่ ซึ่งเน้นดำเนินการในลักษณะสร้างสรรค์เคารพความแตกต่าง และให้เกิดยึดซึ่งกันและกันรวมทั้งการสนับสนุนเกื้อกูลในระดับชุมชนเพื่อให้ทุก ศาสนิกสามารถปฏิบัติศาสนกิจได้ตามวิถีชีวิตของกลุ่ม/ชุมชน/สังคม ตลอดจนการทบทวนปรับปรุง กฎ ระเบียบ และข้อบังคับที่เกี่ยวข้องให้เอื้อต่อการดำเนินชีวิตตามหลักศาสนาอย่างเหมาะสม

- เสริมสร้างการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในการแก้ไขปัญหาและพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยสนับสนุนให้ภาคีเครือข่ายจากทุกภาคส่วนเข้ามามีส่วนร่วมในทุกระดับ ทั้งโครงการพัฒนาของภาครัฐและการดำเนินงานของภาคส่วนอื่น ซึ่งเน้นการพัฒนากลไก และกระบวนการมีส่วนร่วมที่ได้รับการยอมรับและเกิดพลังความร่วมมือสนับสนุนการแก้ไขปัญหาและการพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้อย่างต่อเนื่อง

- ส่งเสริมสนับสนุนภาคีเครือข่ายทางวิชาการ เพื่อค้นหาตัวแบบสังคมพหุวัฒนธรรมที่เข้มแข็ง และประสานเครือข่ายภาคประชาสังคมร่วมขับเคลื่อนงานอย่างต่อเนื่อง โดยสนับสนุนให้เครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการในการแก้ไขปัญหาและการพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้พัฒนาองค์ความรู้และถ่ายทอดสู่ชุมชนและภาคส่วนที่เกี่ยวข้องเพื่อสร้างการยอมรับและปรับตัวเพื่ออยู่ร่วมกันอย่างเกื้อกูลในสังคมพหุวัฒนธรรมที่เข้มแข็ง รวมทั้งการเสริมสร้างองค์ความรู้ใหม่ๆ เพื่อการพัฒนาสังคมพหุวัฒนธรรมในยุคต่อไป

2.4.2.4 แผนงานเสริมสร้างความเข้าใจและประสานความร่วมมือ

1) เป้าหมายของแผนงาน มุ่งสร้างความเข้าใจแก่ประชาชนและทุกภาคส่วนในพื้นที่และนอกพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ รวมทั้งต่างประเทศ เพื่อให้มีความเข้าใจต่อสถานการณ์ และให้ความร่วมมือในการสนับสนุนแนวทางดำเนินการพัฒนาและแก้ไขปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้ของภาครัฐ และรัฐบาลไทย

2) แนวทางการดำเนินการ

- การส่งเสริมการประชาสัมพันธ์เชิงรุก เพื่อสร้างการรับรู้ที่ถูกต้องให้สังคมภายในและภายนอกพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการชี้แจงและสร้างความรับรู้เชิงบวก ต่อการดำเนินงานของภาครัฐในการแก้ไขปัญหาและการพัฒนาในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยมีการวางแผน กำหนดรูปแบบและเนื้อหา และวิธีการในการใช้สื่อรูปแบบต่างๆ ที่ชัดเจน โดยนำกลไกหรือเครื่องมือที่แต่ละหน่วยมีอยู่มาปรับใช้ให้เหมาะสมและสอดคล้องกับบริบทพื้นที่ อาทิ กลไกการบริหารประเด็นในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ SBIC (Southern Border Information

Center) หรืออาศัยกลไกระดับพื้นที่ เช่น กำนัน ผู้ใหญ่บ้านในการประชาสัมพันธ์เชิงรุกให้กับประชาชนในพื้นที่ที่มีโอกาสในการเข้าถึงสื่อต่างๆ อย่างจำกัด เป็นต้น

- สร้างความเข้าใจและส่งเสริมความร่วมมือกับองค์การระหว่างประเทศ (International Organization : IOs) และองค์การพัฒนาเอกชน (Non-Governmental Organization : NGOs) รวมทั้งองค์กรภาคประชาสังคม (Civil Society Organization : CSOs) ทั้งในประเทศและต่างประเทศ โดยสนับสนุนการจัดเวทีแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและการจัดการประชุมประสานงานในโอกาสต่างๆ หรือการเยี่ยมเยียนหรือกับภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง เพื่อสร้างความรับรู้อย่างถูกต้องเกี่ยวกับสถานการณ์ในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ รวมทั้งให้การสนับสนุนต่อการแก้ไขปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้ของภาครัฐและรัฐบาลไทย

- ส่งเสริมการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างประชาชนในพื้นที่กับประชาชนนอกพื้นที่ รวมถึงภาคส่วนที่เกี่ยวข้องทั้งในประเทศและต่างประเทศโดยการสนับสนุนให้มีการพูดคุย แลกเปลี่ยนองค์ความรู้ มุมมอง และโลกทัศน์ เพื่อสร้างความเข้าใจต่อความเป็นพลเมืองที่เท่าเทียมกัน ให้เกียรติและเคารพความแตกต่างซึ่งกันและกัน รวมทั้งเสริมสร้างทัศนคติที่ดีต่อการอยู่ร่วมกันภายใต้สังคม พหุวัฒนธรรมที่เข้มแข็ง

2.4.3.1 แนวทางด้านการบริหารจัดการภาครัฐ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพงานดำเนินงานของหน่วยงานภาครัฐและเจ้าหน้าที่รัฐให้พร้อมขับเคลื่อนงานตอบสนองต่อความหลากหลายทางวัฒนธรรมของพื้นที่รวมทั้งมีระบบการติดตามผลและประเมินผลที่ทันสมัย ตลอดจนพัฒนาแนวทางการแก้ปัญหาที่เป็นไปตามหลักทางวิชาการและสอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของพื้นที่ประกอบด้วย 1 แผนงาน คือ แผนงานพัฒนาและปรับปรุงประสิทธิภาพด้วยหลักธรรมาภิบาล

- 1) เป้าหมายของแผนงาน มุ่งพัฒนากลไกภาวคาละเจ้าหน้าที่รัฐให้มีความพร้อม มีทักษะ องค์ความรู้ และความเข้าใจต่อการปฏิบัติงานในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ให้สามารถสัมฤทธิ์ผลตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายของแผนปฏิบัติการฯ

- 2) แนวทางการดำเนินการ

- การคิดสรรและพัฒนาขีดความสามารถของเจ้าหน้าที่รัฐให้มีความรู้ ความเข้าใจ และมีทักษะที่จำเป็นต่อการทำงานในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้โดยกำหนดหลักเกณฑ์มาตรฐานการคิดสรรเจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติงานในพื้นที่ให้มีความเหมาะสมเน้นการมีจิตสำนึก จิตอาสา และมีทักษะทางวัฒนธรรม และฝึกอบรมให้เจ้าหน้าที่รัฐทั้งฝ่ายพลเรือนตำรวจ และทหารให้มีความรู้ความเข้าใจในพื้นที่ทุกมิติและมีทักษะด้านภาษา ด้านเทคโนโลยีการสื่อสารและด้านนวัตกรรมที่จำเป็นต่อการปฏิบัติงานในพื้นที่ ทั้งนี้ ในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่รัฐต้องระมัดระวังมิให้ส่งผลกระทบต่อประชาชนทั้งทางกายและจิตใจ

- สนับสนุนการแก้ไขปัญหาคอร์รัปชันในภาครัฐด้วยแนวทางการป้องกันและป้องปราม โดยมุ่งพัฒนาระบบการตรวจสอบและการติดตามผลที่มีประสิทธิภาพ ตลอดจนสร้างการรับรู้ รวมทั้งสร้างเครือข่ายในการเฝ้าระวังและการแก้ไขปัญหา ร่วมกับภาคประชาชน

- พัฒนากลไกการบริหารจัดการพื้นที่ ให้มีความประสานสอดคล้อง มีการจัดระบบงานผ่านการบูรณาการในหน่วยงานภาคส่วนต่างๆ รวมทั้งการทบทวน และปรับปรุงกฎหมาย ระเบียบมาตรการที่เกี่ยวข้อง เพื่อสนับสนุนและเสริมประสิทธิภาพต่อกลไกการแก้ไขปัญหา

- พัฒนากลไกการบริหารจัดการเจ้าหน้าที่รัฐผู้ปฏิบัติงานในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ และเสริมสร้างองค์ความรู้ของเจ้าหน้าที่รัฐ ให้มีความเข้าใจต่อบริบทของพื้นที่ มีทักษะการดำเนินงานที่เชื่อมโยงกับส่วนท้องถิ่น รวมทั้งได้รับการเสริมสร้างขวัญกำลังใจพัฒนาต่อยอดความรู้ความสามารถให้สามารถปฏิบัติงานในพื้นที่ได้อย่างเต็มกำลังความสามารถและสามารถตอบสนองต่อความต้องการของประชาชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

- กำกับ ติดตาม และประเมินผลโครงการสำคัญ รวมทั้งการสร้างการมีส่วนร่วมของกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ผ่านการสำรวจและรับฟังความเห็น เพื่อนำมาปรับปรุงและพัฒนากระบวนการแก้ไขปัญหาพื้นที่ให้มีประสิทธิภาพและครอบคลุม

- ทบทวนการบังคับใช้กฎหมายพิเศษ และพัฒนากลไกรองรับการปรับลดพื้นที่บังคับใช้กฎหมายพิเศษ โดยในกระบวนการทบทวนการบังคับใช้กฎหมายพิเศษ การปรับลดพื้นที่ฯ จะต้องมีการประเมินผล และกำหนดตัวชี้วัดที่ชัดเจน รวมทั้ง ต้องรับฟังความเห็นทั้งจากภาครัฐ ภาคประชาชนและภาคส่วนอื่นๆ อย่างรอบด้านทั้งนี้ เพื่อมุ่งให้เจ้าหน้าที่ปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพภายใต้กลไกปกติ

- ประยุกต์ใช้งานวิชาการ และงานวิจัยจากสถาบันวิชาการเพื่อปรับปรุงและพัฒนาประสิทธิภาพในการบริหารจัดการพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้

3. (ร่าง) ยุทธศาสตร์ด้านการพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ (พ.ศ. 2568 - 2570)

3.1 วัตถุประสงค์

3.1.1 เพื่อเสริมสร้างสภาพแวดล้อมที่เกื้อหนุนต่อการบริหารจัดการพื้นที่ให้เกิดการแก้ไขปัญหาโดยหลักสันติวิธี บนพื้นฐานการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน เกิดพื้นที่ปลอดภัยและพร้อมเปลี่ยนผ่านสู่สถานการณ์และกลไกปกติ

3.1.2 เพื่อเสริมสร้างความเชื่อมั่นและพัฒนาการอำนวยความสะดวกให้สามารถเป็นกลไกสำคัญในการแก้ไขปัญหาและมีกลไกทางเลือกที่ได้รับการยอมรับ

3.1.3 เพื่อยกระดับศักยภาพทุนทางทรัพยากรมนุษย์ในพื้นที่ให้มีคุณภาพ และเสริมสร้างโอกาสในการพัฒนาตนเอง เพื่อความเป็นอยู่ที่ดี พร้อมรองรับการพัฒนาเพื่อต่อยอดศักยภาพพื้นที่

3.1.4 เพื่อขยายโอกาสและต่อยอดศักยภาพทางเศรษฐกิจในทุกระดับ ของพื้นที่ให้เกิดความก้าวหน้า พร้อมเสริมสร้างการพัฒนา และเชื่อมโยงความร่วมมือกับทุกภาคส่วน

3.1.5 เพื่อส่งเสริมการอยู่ร่วมกันอย่างสันติบนพื้นฐานของความหลากหลายทางวัฒนธรรม และเสริมสร้างสภาวะแวดล้อมทางสังคมที่เกื้อหนุนต่อการปฏิสัมพันธ์อย่างสร้างสรรค์

3.1.6 เพื่ออนุรักษ์ ปันฟู และใช้ประโยชน์ทรัพยากรธรรมชาติในพื้นที่ให้เกิดความยั่งยืน ส่งเสริมสิทธิโอกาสในการเข้าถึงและใช้ประโยชน์ พร้อมสร้างความร่วมมือในการบริหารจัดการ และการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน

3.2 เป้าหมายและตัวชี้วัดรวม

3.2.1 เป้าหมาย

จังหวัดชายแดนภาคใต้มีความสงบสุขอย่างยั่งยืน บนพื้นฐานความหลากหลายทางวัฒนธรรม และการพัฒนาอย่างมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วน พร้อมยกระดับคุณภาพชีวิต และเสริมสร้างโอกาสอย่างเสมอภาคและรอบด้าน

3.2.2 ค่าเป้าหมาย

- 1) ค่าเฉลี่ยดัชนีความเชื่อมั่นจังหวัดชายแดนภาคใต้เพิ่มสูงขึ้น
- 2) ดัชนีความก้าวหน้าของคนในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้
- 3) ความรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งของชุมชนของประชาชนในจังหวัดชายแดนภาคใต้

3.3 ประเด็นยุทธศาสตร์ภายใต้ยุทธศาสตร์ด้านการพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ พ.ศ.

2568 – 2570

- 3.3.1 ประเด็นที่ 1 การเสริมสร้างความมั่นคงและส่งเสริมสันติสุขในพื้นที่
- 3.3.2 ประเด็นที่ 2 การอำนวยความสะดวกยุทธธรรมและการเยียวยา
- 3.3.3 ประเด็นที่ 3 การส่งเสริมคุณภาพและสร้างโอกาสทางการศึกษา เพื่อพัฒนาและยกระดับคุณภาพชีวิต
- 3.3.4 ประเด็นที่ 4 การพัฒนาทางด้านเศรษฐกิจและแก้ไขปัญหาความยากจน
- 3.3.5 ประเด็นที่ 5 การพัฒนาทางด้านสังคมและการอยู่ร่วมกันบนความหลากหลายทางวัฒนธรรม
- 3.3.6 ประเด็นที่ 6 การเสริมสร้างความเข้าใจ และประสานความร่วมมือทั้งภายในและภายนอกพื้นที่ เพื่อการพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ
- 3.3.7 ประเด็นที่ 7 การบริหารจัดการภาครัฐ
- 3.3.8 ประเด็นที่ 8 การพัฒนาทางด้านทรัพยากรธรรมชาติ

4. นโยบายรัฐบาล

รัฐบาลปัจจุบันภายใต้การนำของนายอนุทิน ชาญวีรกูล นายกรัฐมนตรี ได้แถลงนโยบายต่อรัฐสภา เมื่อวันที่ 29 กันยายน 2568 โดยมีการกำหนดนโยบายสำคัญที่จะเป็นการแก้ไขปัญหาเร่งด่วนของประเทศ 5 นโยบาย ได้แก่

- 4.1 ด้านเศรษฐกิจ มุ่งสร้างรายได้ลดรายจ่ายให้กับประชาชน แก้ไขปัญหานี้สินและเพิ่มสภาพคล่องบนพื้นฐานความเสี่ยงที่เป็นธรรมระหว่างสถาบันการเงินและผู้กู้ เพิ่มโอกาสการออมของประชาชนรายย่อยเพิ่มความเชื่อมั่นให้แก่เกษตรกร และเร่งแก้ไขปัญหาผลกระทบจากสงครามการค้า
- 4.2 ด้านความมั่นคง
 - 4.2.1 เร่งแก้ไขปัญหากรณีพิพาทระหว่างไทยและกัมพูชาด้วยแนวทางสันติภาพ
 - 4.2.2 เร่งแก้ไขปัญหามลพิษในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยรัฐบาลจะเร่งรัดปรับแนวทาง การดำเนินงานเพื่อให้เกิดผลอย่างเป็นรูปธรรมในด้านการสร้างสภาพแวดล้อมที่ปลอดภัยต่อชีวิตและทรัพย์สิน ของประชาชนคู่ขนานไปกับการพัฒนาด้านเศรษฐกิจและการยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนในพื้นที่อย่างยั่งยืน
- 4.3 ด้านสังคม มุ่งเน้นการปราบปรามการพนันผิดกฎหมายทุกรูปแบบอย่างจริงจัง รักษาหลักนิติธรรมอย่างเคร่งครัด ขจัดทุจริตและประพฤติมิชอบอย่างเด็ดขาดและจริงจัง และทักษ์และคุ้มครองพระพุทธศาสนาและศาสนาอื่น
- 4.4 ด้านภัยธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เร่งติดตั้งเครื่องมือเตือนภัยและพัฒนาเครือข่ายการเตือนภัยพิบัติโดยเฉพาะในพื้นที่ที่มีความเสี่ยงสูง และผลักดันสังคมคาร์บอนต่ำ
- 4.5 ด้านการบริหารภาครัฐ การปฏิรูปกฎหมาย เร่งรัดการพัฒนารัฐบาลดิจิทัล และเร่งรัดการปฏิรูปกฎหมาย กฎระเบียบ

แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการประเมินผล

1. แนวคิดวงจรคุณภาพเดมมิง (PDCA)

เดมมิง (Deming) (2004) กล่าวว่า การจัดการอย่างมีคุณภาพเป็นกระบวนการที่ดำเนินการต่อเนื่อง เพื่อให้เกิดผลผลิตและบริการที่มีคุณภาพขึ้น โดยหลักการที่เรียกว่า วงจรคุณภาพ (PDCA) หรือวงจรเดมมิง ซึ่งประกอบด้วย 4 ขั้นตอน คือ การวางแผน การปฏิบัติตามแผน การตรวจสอบ และการปรับปรุงแก้ไข ดังนี้

Plan คือ กำหนดสาเหตุของปัญหา จากนั้นวางแผนเพื่อการเปลี่ยนแปลงหรือทดสอบ เพื่อการปรับปรุงให้ดีขึ้น

Do คือ การปฏิบัติตามแผนหรือทดลองปฏิบัติเป็นการนำร่องในส่วนย่อย

Check คือ ตรวจสอบเพื่อทราบว่าบรรลุผลตามแผนหรือหากมีสิ่งใดที่ทำผิดพลาดหรือได้เรียนรู้อะไร มาแล้วบ้าง

Act คือ ยอมรับการเปลี่ยนแปลง หากบรรลุผลเป็นที่น่าพอใจหรือหากผลการปฏิบัติไม่เป็นไปตามแผนให้ทำซ้ำวงจรโดยใช้การเรียนรู้จากการกระทำในวงจรที่ได้ปฏิบัติไปแล้ว

แม้ว่าวงจรคุณภาพจะเป็นกระบวนการที่ต่อเนื่องแต่สามารถเริ่มต้นจากขั้นตอนใดก็ได้ขึ้นอยู่กับปัญหาและขั้นตอนการทำงานหรือจะเริ่มจากการตรวจสอบสภาพความต้องการเปรียบเทียบกับสภาพที่เป็นจริงจะทำให้ได้ข้อสรุปว่าจะต้องดำเนินการอย่างไรในการแก้ไขปัญหาเพื่อให้เกิดการปรับเปลี่ยนไปตามเป้าหมายที่วางไว้ และมีนักการศึกษาทั้งในประเทศและต่างประเทศได้กล่าวเกี่ยวกับวงจรคุณภาพ (PDCA) ไว้ดังนี้

คำว่า หมุนให้เร็ว หมุนให้ถูกต้อง ที่อยู่ทางด้านขวาของวงจรการเจ้านั้น คือ การหมุนวงจรอย่างถูกต้องตามขั้นตอน 1 รอบ จะส่งผลให้เกิดการปรับปรุงหรือแก้ไขปัญหาได้ 1 ระดับ การหมุนให้เร็วจะทำให้เกิดการปรับปรุงอย่างรวดเร็ว

P (Plan) คือ จะเริ่มนับจากการแสวงหาจุดที่เป็นปัญหา ระหว่างระดับความแตกต่างจุดที่มุ่งหวังและสภาพที่เป็นจริง เมื่อจับจุดที่เป็นปัญหาได้แล้ว จัดทำแผนมาตรการในการแก้ไข แล้วจึงเข้าสู่ขั้น D หรือ do ต่อไป

D (Do) คือ การปฏิบัติตามแผนมาตรการแก้ไขแผนใหม่ล่าสุด เพราะแผนคือสิ่งที่ปรับปรุงแก้ไขได้อยู่เสมอ ต้องแน่ใจว่าแผนที่จะลงมือปฏิบัติเป็นแผนที่ใหม่ล่าสุดจริงๆ

C (Check) คือ การเปรียบเทียบระหว่างผลลัพธ์กับค่าเป้าหมายเสมอ

A (Act) คือ การปฏิบัติหลังการตรวจสอบ ซึ่งเป็นไปได้หลายประการ ดังนี้

1. ในกรณีที่ผลลัพธ์ต่ำกว่าเป้าหมายจะต้องมีการทบทวนแผนของมาตรการแก้ไขแล้วคว่ำสิ่งที่ยังคงเป็นปัญหายู่นนั้นสิ่งใดที่ปฏิบัติได้ทันทีให้ลงมือปฏิบัติเลย ส่วนสิ่งที่ปฏิบัติไม่ได้ทันที ให้สะท้อนสู่แผนการแก้ไขปัญหาต่อไป

2. ในกรณีที่ผลลัพธ์ดีกว่าเป้าหมาย จะต้องมีการทบทวนการกำหนดเป้าหมายว่าต่ำเกินไปหรือไม่ ควรมีการปรับเป้าหมายให้ดีกว่าเดิมหรือไม่ ผลลัพธ์เหนือกว่าความคาดหวังโดยปัจจัยภายนอกอื่นๆ หรือไม่

3. ในกรณีที่ผลลัพธ์ได้ตรงตามเป้าหมายให้ทบทวนดูว่าได้มีการปฏิบัติตามแผนมาตรการแก้ไขครบถ้วนหรือไม่ ถ้าใช่ แสดงว่าแผนนี้ถูกต้องและควรกำหนดเป็นวิธีการปฏิบัติงานมาตรฐานเพื่อรักษาให้ผลลัพธ์คงอยู่ในระดับที่ต้องการต่อไป

ฮิโตะชิ (Hitoshi) (ฮิโตะชิ คูเมะ, 2554) กล่าวถึง การบริหารงานด้วยระบบวงจรคุณภาพ จัดเป็นกิจกรรมการปรับปรุงและการควบคุมที่ประกอบด้วย การวางแผน การนำไปปฏิบัติ การตรวจสอบ และการปฏิบัติการแก้ไข โดยการวางแผน การนำแผนที่วางไว้มาปฏิบัติ ตรวจสอบผลลัพธ์ที่ได้ และถ้าผลลัพธ์ไม่ได้ตามที่คาดหวังไว้ จะมีการทบทวนแผนการเริ่มต้นใหม่อีกครั้งหนึ่ง ดังนั้น การควบคุมและการปรับปรุงสามารถอธิบายได้อีกแบบหนึ่งก็คือ การทำการวางแผน การกระทำ การตรวจสอบ และการแก้ไขซ้ำอีกการทำตามวงจรคุณภาพอย่างตั้งใจและถูกต้องจะช่วยให้เกิดความเชื่อมั่นในการทำงาน เมื่อวงจรคุณภาพหมุนซ้ำ จะทำให้เกิดการปรับปรุงและระดับของผลลัพธ์สูงขึ้นเรื่อย ๆ และงานส่วนใหญ่จะกระทำซ้ำในสิ่งที่เคยทำมาก่อน ถึงแม้ว่างานนั้นจะดูเหมือนว่าเป็นงานใหม่ทั้งหมดก็ยังคงมีส่วนประกอบหลายส่วนที่เหมือนหรือคล้ายกับสิ่งที่เคยทำมาก่อน การปรับปรุงคุณภาพส่วนใหญ่จะเป็นการพิจารณาวิธีการของงานที่กระทำซ้ำอย่างระมัดระวังและเป็นระบบ ตรวจสอบผลลัพธ์ที่ได้ ตลอดจนมีการแก้ไขความไร้ประสิทธิภาพที่ค้นพบ ดังนี้

1. การวางแผน (Plan)

ในบรรดาส่วนประกอบทั้งสี่ส่วนของวงจรคุณภาพนั้น ควรพิจารณาการวางแผนเป็น ส่วนที่สำคัญที่สุด แต่ทั้งนี้มิได้หมายความว่าส่วนอื่นไม่มีความสำคัญ เพียงแต่ว่าส่วนการวางแผนจะเป็นส่วนที่ทำให้ส่วนอื่นสามารถทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ ถ้าแผนการไม่เหมาะสมจะมีผลทำให้ส่วนอื่นไร้ประสิทธิภาพตามไปด้วย แต่ถ้ามีการเริ่มต้นวางแผนที่ดี จะทำให้มีการแก้ไขน้อยและกิจกรรมจะมีประสิทธิภาพมากขึ้น

ระเบียบวิธีปฏิบัติเกี่ยวกับการวางแผน ในการปรับปรุงเป็นการลดช่องว่างระหว่างสิ่งที่ต้องการให้เป็นกับสิ่งที่เป็นอย่างจริง และกิจกรรมการปรับปรุงที่มีประสิทธิภาพจำเป็นต้องมีมุมมองที่แม่นยำในทั้งสองสิ่ง เปรียบเสมือนการสร้างบ้านบนพื้นทราย ไม่ว่าจะออกความพยายามเพียงใดก็ตามถ้าภาพในมุมมองของสถานการณ์ที่ต้องการและสถานการณ์จริงไม่ชัดแล้ว ก็จะได้ผลลัพธ์กลับมา ดังนั้น จึงควรสร้างวิธีปฏิบัติเกี่ยวกับการวางแผนประกอบด้วย การวิเคราะห์สถานการณ์และการจำแนกปัญหา การตั้งเป้าหมาย เข้าใจถึงข้อจำกัดและขอบเขต รวมถึงการนำมาพิจารณา มองถึงวิธีการปรับปรุงที่เป็นไปได้ ตัดสินใจถึงแผนปฏิบัติการกำหนดวิธีสำหรับตรวจสอบและประเมินผลลัพธ์ที่ได้

การพัฒนาแผน โดยปกติปัญหาที่ถูกนำมาแก้ไขเพื่อปรับปรุงนั้นจะประกอบด้วยสาเหตุหลายประการ ในการแก้ปัญหานี้อย่างเป็นระบบ ผู้นำขององค์กรต้องทำการจัดทำและพัฒนาแผนการปรับปรุง และการพัฒนาแผนประกอบด้วย การกำหนดกิจกรรมพื้นฐานที่ต้องการปรับปรุงอย่างชัดเจน แยกกิจกรรมออกตามโครงสร้างองค์กร กระจายส่วนย่อยของกิจกรรมพื้นฐานไปตามฝ่ายต่าง ๆ ในองค์กร กำหนดวิธีการประเมินความสำเร็จในการบรรลุวัตถุประสงค์ของแต่ละฝ่ายให้ชัดเจน บุคคลที่มีตำแหน่งสูงสุดในองค์กรควรเป็นผู้ตัดสินใจในการมอบหมายงานและวิธีการประเมินผลโดยผ่านการพบปะสนทนากับแต่ละฝ่ายในองค์กร

ในทำนองเดียวกัน หัวหน้าฝ่ายงานแต่ละฝ่ายต้องออกแบบและพัฒนาแผนเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่ได้รับมอบหมาย โดยแผนการจะได้รับการกระจายออกเป็นลำดับลงมาทั่วทั้งองค์กรด้วยวิธีนี้และจะถูกพัฒนาอย่างเหมาะสมในแต่ละระดับในโครงสร้างองค์กรจนกระทั่งถึงระดับที่ไม่จำเป็นต้องกระจายลงอีกต่อไป

ขั้นตอนสุดท้ายคือการตัดสินใจของบุคลากรที่ต้องทำงาน ทรัพยากรที่ต้องการ และตารางเวลาที่ต้องปฏิบัติตาม และทำการพัฒนาให้อยู่ในรูปของเอกสารทั้งหมดอย่างละเอียด ทั้งนี้ เพื่อให้มั่นใจว่าจะมีการสื่อสารแผนการได้อย่างแม่นยำที่สุด

ขณะที่สร้างแผนการควรมีความระมัดระวังในแนวทางที่มีส่วนช่วยในการสร้างแผนการอย่างถูกต้อง ประกอบด้วย ขณะที่สร้างแผนการจะต้องมีการชี้แจงให้ชัดเจนถึงข้อจำกัดด้านทรัพยากรและเวลาที่มี รวมทั้งต้องหาวิธีการทั้งหมดที่เป็นไปได้ภายใต้ข้อจำกัดเหล่านี้ อาจมีการผ่อนปรนข้อจำกัดเหล่านี้บ้าง หลังจากมีการพิจารณาข้อเสนอแนะทั้งหมดแล้ว ต้องทำการเลือกวิธีการที่ดีที่สุดเป็นแผนการปฏิบัติ ต้องมีการพัฒนาระเบียบวิธีการในการตรวจสอบและประเมินผลลัพธ์เพื่อดูว่าแผนการมีประสิทธิภาพและมีการกระทำตามแผนและประสานกันกับแผนการเริ่มแรกหรือไม่ ต้องมีการรวบรวมสารสนเทศอย่างสม่ำเสมอและจัดอย่างเป็นระบบตลอดจนมีการนำมาใช้งานอย่างเต็มที่ในการวางแผนงาน ต้องมีการพิจารณาถึงสิ่งที่ต้องกระทำกับสิ่งที่น่ากระทำ ทรัพยากรมีอยู่อย่างจำกัด และเป็นไปไม่ได้ที่จะทำทุกสิ่งทุกอย่างในเวลาเดียวกัน ต้องพยามความสมดุลระหว่างเป้าหมายกับทรัพยากร การตั้งเป้าหมายที่สูงเกินไปเป็นการสวนทางกับการเพิ่มผลผลิต จะต้องมีการสร้างระบบสารสนเทศที่มีประสิทธิภาพเพื่อสื่อสารเป้าหมายของแผนการไปสู่ทุกส่วนขององค์กร ทรัพยากรทางด้านวัสดุอาจมีจำกัดแต่ความสามารถของมนุษย์มีไม่จำกัด ดังนั้น จึงมีทางเป็นไปได้เสมอในการปรับปรุง ซึ่งจำเป็นต้องมีการพัฒนาความสามารถของมนุษย์อย่างสม่ำเสมอ

2. การลงมือปฏิบัติ (Do)

เพื่อให้มั่นใจว่ามีการนำแผนการมาปฏิบัติอย่างถูกต้องจึงจำเป็นต้องมีขั้นตอนในการสร้างความมั่นใจว่าฝ่ายที่รับผิดชอบในการนำแผนการไปปฏิบัติได้รับทราบถึงความสำคัญและความจำเป็นในแผนการนั้น ๆ การสร้างความมั่นใจว่ามีการติดต่อสื่อสารไปยังฝ่ายที่มีหน้าที่ในการปฏิบัติอย่างเหมาะสม การจัดให้มีการศึกษาและการอบรมที่ต้องการเพื่อการนำแผนการนั้น ๆ มาปฏิบัติ และการจัดหาทรัพยากรที่จำเป็นในเวลาที่เป็น

3. การตรวจสอบ (Check)

เมื่อทำการตรวจสอบและประเมินผลลัพธ์ของการปฏิบัติตามแผน ต้องมีการประเมินการปฏิบัติตามแผนหรือไม่ และตัวแผนการเองมีความเหมาะสมหรือไม่

การที่ไม่ประสบความสำเร็จตามที่ตั้งเป้าหมายไว้เป็นเพราะไม่ปฏิบัติตามแผนการ ความไม่เหมาะสมของแผนการ หรือจากทั้งสองประการรวมกัน เป็นเรื่องที่จะต้องหาว่าสาเหตุมาจากประการใดเนื่องจาก การปฏิบัติการแก้ไขจะแตกต่างกันอย่างสิ้นเชิง ถ้าความล้มเหลว มาจากแผนการไม่เหมาะสมอาจเป็นผลมาจากสาเหตุความผิดพลาดในการทำความเข้าใจกับสถานการณ์ที่เป็นอยู่ การเลือกเทคนิคที่ใช้ผิด เนื่องจากมีข้อมูลข่าวสารไม่เพียงพอและมีความรู้ในขั้นตอนการวางแผนไม่เพียงพอ การประเมินผลกระทบจากการปฏิบัติตามแผนผิดพลาด หรือประเมินความสามารถของบุคลากรที่ต้องนำแผนมาใช้ผิดพลาด

ถ้าความล้มเหลวมาจากการไม่ปฏิบัติตามแผน อาจเป็นผลมาจากสาเหตุขาดความตระหนักถึงความจำเป็นในการปรับปรุง การติดต่อสื่อสารที่ไม่เหมาะสมและมีความเข้าใจในแผนไม่เพียงพอ การให้การศึกษาและการฝึกอบรมไม่เพียงพอ ปัญหาเกี่ยวกับตัวผู้นำและการประสานงานระหว่างการปฏิบัติ หรือการประเมินทรัพยากรที่ต้องใช้น้อยเกินไป

4. การปฏิบัติการแก้ไข (Act)

ขณะที่ทำการปฏิบัติการแก้ไขมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องแยกแยะให้ชัดเจน ระหว่างการกำจัดปรากฏการณ์หรืออาการของปัญหาและการกำจัดสาเหตุ ดังที่ได้กล่าวมาแล้วว่า มีงานจำนวนมากมายที่จำเป็นประจำในงานชนิดนี้ การกำจัดแค่อาการไม่ได้ช่วยแก้ปัญหาที่มีอยู่ เป็นเพียงแค่การเลื่อนการแก้ปัญหา

ออกไปเท่านั้น ดังนั้น ถ้าความล้มเหลวมาจากการวางแผนที่ไม่เหมาะสม การทบทวนแผนการเท่านั้น ไม่เพียงพอต่อการแก้ปัญหา ต้องมีการปรับปรุงคุณภาพของกระบวนการวางแผนโดยการหาปัจจัยที่ไม่เหมาะสม สาเหตุของการวางแผน และทำการปฏิบัติการแก้ไข ความก้าวหน้าของการปรับปรุงจะเกิดขึ้นได้ โดยการกำจัดสาเหตุมีใช้กำจัดอาการ และเมื่อไม่สามารถบรรลุถึงเป้าที่วางไว้ ควรมีการวิเคราะห์หาเหตุและมีการทบทวนแผนการ ดังเช่นที่กล่าวมาในหัวข้อการตรวจสอบ สาเหตุอาจมาจากตัวแผนการที่ไม่เหมาะสม หรือมีการปฏิบัติที่ไม่ถูกต้อง ดังนั้น เพื่อทำการปรับปรุง ต้องมีการชี้แจงสาเหตุแห่งความล้มเหลวอย่างถูกต้อง และมีการเปลี่ยนแปลงแผนเพื่อให้สามารถดำเนินกิจกรรมไปได้อย่างมีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้น ควรมีการวางแผนการปรับปรุงคุณภาพเป็นรายปีและมีการทบทวนทุกปี เพื่อให้มั่นใจว่าแผนการดังกล่าว มีความไว้วางใจและเหมาะสม

2. แนวคิดการจัดการและการพัฒนาชุมชน

ชุมชน เป็นหน่วยสำหรับการพัฒนาระดับล่างสุดในโครงสร้างการบริหารจัดการและอยู่ใกล้ตัวบุคคลมากที่สุด และมีส่วนสำคัญที่สุดในการพัฒนาเพราะชุมชนสามารถเป็นตัวชี้วัดถึงการพัฒนาโดยภาครัฐ ซึ่งหากการดำเนินนโยบายโดยภาครัฐขาดความรู้ความเข้าใจและสภาพที่แท้จริงของชุมชนแล้ว ย่อมจะส่งผลให้การพัฒนาขาดประสิทธิภาพและเกิดผลกระทบกับบุคคลในชุมชนด้วย ทำให้การพัฒนาประเทศโดยภาพรวมก็เป็นไปได้ยากที่จะประสบความสำเร็จ ดังนั้นการจะพัฒนาประเทศควรเริ่มต้นที่ยึดความต้องการของชุมชนเป็นศูนย์กลาง เริ่มต้นที่การทำความเข้าใจบริบทชุมชนและเข้าใจความต้องการของชุมชน จึงจะสามารถขับเคลื่อนการพัฒนาได้อย่าง มีทิศ มีทาง และมีความยั่งยืนอย่างแท้จริง

2.1 ความหมายของการจัดการและการพัฒนาชุมชน

กรมการพัฒนาชุมชน (2560) (อ้างอิงใน ไกรสร วันละ และ ยุภาพร ยุภาศ, 2565) ให้ความหมายการพัฒนาชุมชนไว้ว่าเป็นการพัฒนาความคิด ความสามารถของประชาชน เพื่อให้เกิดความเชื่อมั่น สามารถช่วยเหลือตนเอง เพื่อนบ้าน และ ชุมชนได้เป็นการยกระดับคุณภาพชีวิตประชาชนให้มีความมาตรฐานความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น โดยการประสานความร่วมมือระหว่างประชาชน และหน่วยงานภาครัฐ ในลักษณะวิธีการหรือโครงการที่มุ่งเน้น กระบวนการสร้างเสริมความเข้มแข็งของความสัมพันธ์แนวราบระหว่างคนในชุมชน โดยการพัฒนาจิตใจ พัฒนาศักยภาพคน ผ่านกระบวนการเรียนรู้ที่มุ่งส่งเสริมสนับสนุนให้ชุมชนสามารถร่วมกันแก้ไขปัญหาพัฒนาร่วมกันด้วยตนเองหรือพึ่งตนเองได้ของคนในชุมชน

สำนักเสริมสร้างความเข้มแข็งชุมชน กรมการพัฒนาชุมชน (2554: 6) อ้างอิงใน (ภูไพบูลย์, 2558) ได้ให้คำจำกัดความ การบริหารจัดการชุมชน หมายถึง ชุมชนที่มีกระบวนการในการจัดการของชุมชนกับการพัฒนาและแก้ไขปัญหาของชุมชน โดยชุมชนจะมีระบบข้อมูล มีแผนชุมชน มีการจัดเวที แลกเปลี่ยนเรียนรู้ ร่วมกัน มีการนำแผนไปใช้ประโยชน์ มีการจัดการความรู้ ของชุมชน เพื่อเป็น แหล่งถ่ายทอดเรียนรู้องค์ความรู้ของชุมชนนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาเป็นกรอบแนวทางในการพัฒนาและมีผู้นำกลุ่มองค์กร เครือข่ายองค์กร และชุมชนที่ผ่านมาตรฐานนำไปสู่ความเข้มแข็งของชุมชนที่ยั่งยืน

“จากข้อมูลดังกล่าวผู้ประเมินสรุปว่า การจัดการชุมชน หมายถึง การดำเนินงานและกิจกรรมอย่างเป็นขั้นตอนในบริบทของพื้นที่ซึ่งมีกลุ่มที่พหุอาศัยของประชาชนในลักษณะที่อยู่ร่วมกันหลายครอบครัว มีปฏิสัมพันธ์ระหว่างกันและใช้ทรัพยากร สิ่งอำนวยความสะดวกทางกายภาพอำนวยความสะดวกในด้าน

การดำเนินชีวิตร่วมกัน มีกิจกรรมทางสังคม เศรษฐกิจ และวัฒนธรรมบางอย่างร่วมกันชัดเจน โดยมีขอบเขตของการดำเนินงานและกิจกรรมจะมีอาณาบริเวณที่ชัดเจนไม่ว่าจะเป็นขอบเขตทางธรรมชาติ หรือขอบเขตที่สร้างขึ้นเองก็ตาม”

2.2 การพัฒนาชุมชนที่ยั่งยืน

การพัฒนาชุมชนเพื่อให้เกิดความยั่งยืนต้องคำนึงถึงกรอบแนวคิดการพัฒนาในแต่ละองค์ประกอบตามที่สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ เสนอไว้ดังนี้ (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2565,)

2.2.1 การพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ของชุมชนต้องคำนึงถึงสัดส่วนที่เหมาะสมระหว่างประชากรและทรัพยากร การนำทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมมาใช้ในการพัฒนาชุมชนต้องให้ความสำคัญกับระยะเวลาและปริมาณที่ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจะฟื้นตัวกลับมาสู่สภาพเดิมได้ และคำนึงถึงปริมาณของมลพิษที่สิ่งแวดล้อมและระบบนิเวศสามารถดูดซับไว้ได้ เพื่อคงความอุดมสมบูรณ์ของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม คุณภาพของสิ่งแวดล้อมเพื่อการดำรงชีวิตของคนในชุมชนได้อย่างต่อเนื่อง โดยมีกรอบและแนวทางในการดำเนินการพัฒนาที่สำคัญ ดังนี้

1) ปรับกระบวนทัศน์ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ทั้งในระดับนโยบายระดับปฏิบัติ และประชาชนทั่วไป ให้ตระหนักและเห็นความสำคัญของการอนุรักษ์ ฟื้นฟู และพัฒนาฐานทรัพยากรในชุมชนท้องถิ่น เพื่อสนับสนุนการเพิ่มพูนทางทรัพยากรธรรมชาติให้สามารถใช้ประโยชน์ได้อย่างยั่งยืน

2) ใช้กลยุทธ์เชิงรุกในการดำเนินการป้องกันทรัพยากรชุมชน เช่น การมีนโยบายการใช้ทรัพยากรในชุมชนที่ชัดเจน การสร้างจิตสำนึกและจริยธรรมด้านสิ่งแวดล้อม

3) ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในชุมชนในการจัดการทรัพยากร โดยสนับสนุนการรวมตัวเป็นเครือข่ายของภาคส่วนต่างๆในสังคม แก้ไขกฎระเบียบด้านสิ่งแวดล้อมและการสร้างองค์ความรู้ด้านการบริหารจัดการเทคโนโลยีที่เหมาะสม

2.2.2 การพัฒนาเศรษฐกิจของชุมชน เกิดจากการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนให้เจริญเติบโตอย่างมีคุณภาพ มีเสถียรภาพ มีความสมดุลและกระจายความมั่นคง เพื่อประโยชน์ต่อคนส่วนใหญ่และเป็นการเติบโตที่ยั่งยืนโดยมีกรอบแนวทาง การดำเนินงานที่สำคัญ ดังนี้

1) การเจริญเติบโตของชุมชนอย่างมีคุณภาพ โดยให้ความสำคัญกับการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตในชุมชน ทั้งการพัฒนาคุณภาพแรงงานและทุนมนุษย์ การเพิ่มประสิทธิภาพการลงทุนและการบริหารจัดการในทุกระดับให้เกิดการบริหารจัดการที่ดี

2) การเติบโตของชุมชนอย่างมีเสถียรภาพและยั่งยืน โดยการบริหารเศรษฐกิจอย่างมีประสิทธิภาพ สร้างระบบเศรษฐกิจฐานรากให้เข้มแข็ง มั่นคง พึ่งตนเองได้มีภูมิคุ้มกันสามารถเชื่อมโยงกับเศรษฐกิจโลกได้อย่างรู้เท่าทัน รวมทั้งมีกระบวนการผลิตและกระบวนการบริโภคที่เหมาะสม ไม่ทำลายสิ่งแวดล้อม

3) การกระจายความมั่นคงของชุมชน มุ่งกระจายโอกาสการพัฒนาทางเศรษฐกิจให้เอื้อประโยชน์ให้ชุมชนสามารถเข้าถึงการใช้ประโยชน์ในทรัพยากรธรรมชาติและบริหารโครงสร้างพื้นฐานของตัวอย่างเท่าเทียม

2.2.3 การพัฒนาสังคมในชุมชน รวมถึงวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น ซึ่งเป็นวิถีชีวิตของสังคมที่ให้นุชนปรับตัวและดำรงชีวิตอยู่กับสิ่งแวดล้อมของท้องถิ่นได้โดยไม่ทำลายสิ่งแวดล้อม การพัฒนาชุมชนเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนจะเกิดขึ้นก็ต่อเมื่อมีการพัฒนาคนและชุมชนให้เชื่อมโยงกับการพัฒนาเศรษฐกิจทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างสมดุลโดยมีกรอบ

แนวทางการดำเนินงานที่สำคัญ ดังนี้

- 1) พัฒนาคุณภาพประชาชนในชุมชนให้มีผลิตภัณท์สูงขึ้น รู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลง มีจิตสำนึก พฤติกรรม และวิถีชีวิตที่ไม่ทำลายทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
- 2) ประชาชนในชุมชนมีสิทธิและโอกาสที่จะได้รับการจัดสรรทรัพยากรและผลประโยชน์จากการพัฒนาและได้รับการคุ้มครองอย่างทั่วถึงและเป็นธรรม
- 3) มีระบบการจัดการทางสังคมในชุมชนที่เสริมสร้างการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วนในกระบวนการพัฒนาชุมชน
- 4) นำทุนทางสังคม และทุนทางทรัพยากรธรรมชาติของชุมชน มาใช้ให้เกิดประโยชน์ ด้วยการนำทุนทางสังคม และทุนทางทรัพยากรธรรมชาติที่มีอยู่หลากหลายมาปรับใช้ให้เกิดประโยชน์อย่างเหมาะสม เช่น 1) การพัฒนาคุณภาพคนในชุมชน (ทุนมนุษย์) ให้มีความรู้ มีสมรรถนะและมีผลิตภาพสูง สามารถปรับตัวได้ทันการเปลี่ยนแปลงทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคม และเทคโนโลยี มีจิตสำนึกรับผิดชอบต่อสังคม ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มีพฤติกรรมการผลิตการออมและการบริโภคที่เหมาะสม 2) การพัฒนาและใช้ประโยชน์จากทุนทางสังคมในชุมชน โดยเลือกรักษาฟื้นฟูวัฒนธรรมค่านิยมที่ดีงาม และภูมิปัญญาที่มีอยู่อย่างหลากหลาย โดยผสมผสานกับเทคโนโลยีหรือวิทยาการใหม่ๆ รวมทั้งการเสริมสร้างทุนทางสังคมในชุมชน และการหาทางลดละเลิกพฤติกรรมค่านิยมที่ไม่เหมาะสม

“จากข้อมูลดังกล่าวผู้ประเมินสรุปว่า การพัฒนาชุมชนที่ยั่งยืนนั้นต้องพิจารณาถึงความสัมพันธ์ระหว่างทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมกับการพัฒนาชุมชนที่มีกระบวนการทำงานอย่างเป็นลำดับขั้นตอน ให้มีความสำคัญกับบริบทของชุมชน วิเคราะห์ปัญหาและความต้องการของชุมชนอย่างแท้จริง เพื่อให้ชุมชนเจริญเติบโตอย่างมีเสถียรภาพ และการนำทุนทางสังคม และทุนทางทรัพยากรธรรมชาติของชุมชนที่มีอยู่มาปรับใช้ให้เกิดประโยชน์อย่างเหมาะสมและคงความสอดคล้องกับวิถีการดำเนินชีวิตของคนในชุมชน เพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มทางเศรษฐกิจและการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติโดยมีการวางแผนไม่ให้เกิดผลกระทบกับสังคมและชุมชนในอนาคต

2.3 การมีส่วนร่วมของประชาชนในชุมชนและแผนชุมชน

เป็นการตัดสินใจมาร่วมกิจกรรมของประชาชนในชุมชน เพราะตระหนักถึงความสำคัญของกิจกรรมการจัดทำแผนพัฒนาชุมชนนั้น มีผลต่อตนเอง ครอบครัว และชุมชนหรือสังคม กิจกรรมในลักษณะนี้ ประชาชนที่เข้าร่วมกิจกรรมจะมีความสนใจตั้งใจ และใส่ใจในกิจกรรมพัฒนาสูงตั้งแต่การร่วมให้ข้อมูลซักถาม แสดงความคิดเห็นให้ข้อเสนอแนะ และอาสาจะเสนอตัวเข้ารับผิดชอบและตัดสินใจ เพราะว่าเห็นความสำคัญของปัญหาหรือความต้องการของตนเอง และเมื่อปัญหานั้นได้รับการแก้ไขหรือลดผลกระทบ และได้รับประโยชน์จากแผนการพัฒนานั้นย่อมจะมีความผูกพัน สนใจใฝ่รู้ร่วมไปถึงมีความรู้สึกความเป็นเจ้าของอีกด้วย ซึ่งการมีส่วนร่วมของประชาชนในชุมชนนั้น มี 4 ขั้นตอนหลัก ดังนี้ (คณะกรรมการกลุ่มผลิตชุดวิชาหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และการจัดการการเกษตร ทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม, 2565)

2.3.1. มีส่วนร่วมในการศึกษาชุมชน เป็นขั้นตอนที่ประชาชนร่วมกันศึกษาและวิเคราะห์ชุมชนของตนเองร่วมกัน เพื่อรู้จักชุมชนให้ชัดเจนอาจจะดำเนินการโดยผู้นำชุมชนร่วมกันเก็บข้อมูลหรือร่วมกันกับข้อมูลเดิมที่มีอยู่ เช่น การจัดเวทีประชาคมหมู่บ้านหรือชุมชน จะเอื้อให้ประชาชนส่วนใหญ่เข้ามามีส่วนร่วมในการศึกษาและวิเคราะห์ปัญหาและความต้องการของชุมชนได้อย่างครอบคลุมถูกต้องและชัดเจน เพราะทุกคนช่วยแสดงความคิดเห็นและเสนอความต้องการของตนการมีส่วนร่วมในขั้นตอนการศึกษาชุมชนนี้เอง ที่ช่วยให้ผลการวิเคราะห์ปัญหาและความต้องการของชุมชนถูกต้องตรงกับความจริง เพราะผู้ประสบปัญหาและมีความต้องการเป็นผู้เสนอมาเองในเวทีประชาคม

2.3.2 มีส่วนร่วมในการวางแผน เป็นขั้นตอนที่ประชาชน ร่วมกันคิดและกำหนดแนวทางการแก้ปัญหาหรือพัฒนาต่างๆ ตามประเด็นปัญหาและความต้องการที่ระบุไว้ในขั้นตอนการศึกษาชุมชน ในขั้นตอนการวางแผนนี้ ถือว่าเป็นการร่วมกันกำหนดทิศทาง เป้าหมาย และวิธีการพัฒนาด้วยตนเอง ว่าต้องการพัฒนาอย่างไร มีเป้าหมายอยู่ที่ไหน และใช้วิธีการอย่างไร ใครรับผิดชอบอะไร ใช้งบประมาณจากแหล่งใดบ้าง เป็นต้น นอกจากนั้นในขั้นตอนการวางแผนนี้ ชุมชนจะแยกประเภทของกิจกรรมพัฒนาออกเป็น 3 ประเภท คือ กิจกรรมที่ชุมชนสามารถทำเองได้ (ทำเอง) กิจกรรมที่ชุมชนดำเนินการร่วมกับหน่วยงานราชการหรือหน่วยงานภายนอก (ทำร่วม) และกิจกรรมที่ต้องให้หน่วยงานราชการหรือหน่วยงานภายนอกดำเนินการเท่านั้น (ทำให้)

2.3.3 มีส่วนร่วมในการดำเนินการตามแผน เป็นขั้นตอนที่ประชาชนจะร่วมกันดำเนินการตามความรับผิดชอบที่กำหนดไว้ในแผนการพัฒนาในขั้นตอนการวางแผน โดยเฉพาะกิจกรรมการพัฒนาประเภทที่ต้องทำกันเอง หรือแม้แต่กิจกรรมที่ต้องทำร่วมกับหน่วยงานภายนอก เช่น องค์การบริหารส่วนท้องถิ่น ในขั้นตอนนี้ ประชาชนที่มีส่วนร่วมอาจจะไม่มากเท่ากับขั้นตอนก่อนหน้านี้ เพราะไม่มีการระดมความคิด หรือวิเคราะห์ใดๆ อีกแต่เป็นเรื่องของคนที่อำสารรับผิดชอบในการดำเนินการต้องลงมือปฏิบัติหรือบริหารจัดการควบคุมดูแลให้กิจกรรมดำเนินงานไปตามกำหนดไว้

2.3.4. มีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผล เป็นขั้นตอนที่ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผลการดำเนินการตามแผนว่าเป็นไปตามที่ชุมชน (รวมทั้งตนเอง) ต้องการหรือไม่ การติดตามผลนั้นเป็นการติดตามประเมินความก้าวหน้าของกิจกรรมการพัฒนาในระยะสั้น โดยเฉพาะติดตามระหว่างการทำงานโครงการพัฒนา เพื่อคอยสนับสนุนหรือปรับแก้ไขหากเกิดปัญหาขึ้นระหว่างดำเนินการ ซึ่งคนที่มีส่วนร่วมก็อาจจะไม่มากนัก เช่นเดียวกับขั้นตอนการดำเนินการเพราะจะมีเฉพาะผู้ที่อาศัยหรือรับผิดชอบเท่านั้น อย่างไรก็ตาม ประชาชนโดยทั่วไปอาจจะร่วมติดตามสอดส่องดูแลด้วยก็ได้ หรืออาจจะมีการจัดประชาคมเป็นระยะระหว่างการทำงานเพื่อให้ประชาชนได้มีโอกาสมาร่วมแสดงความคิดเห็นในลักษณะ ท้วงติง หรือเสนอแนะต่อการดำเนินงาน ทั้งนี้เพื่อให้ผลการดำเนินงานกิจกรรมโครงการนั้นเกิดประโยชน์สูงสุดต่อชุมชน และมีการประเมินผลโครงการพัฒนาภายหลังเสร็จสิ้นการดำเนินงานตามโครงการ โดยจัดเป็นการประชุมหรือเวทีพูดคุยกันให้ประชาชนในชุมชนที่เป็นผู้มีส่วนได้ส่วนเสียของพฤติกรรมกาพัฒนานั้น มาร่วมกันสะท้อนความคิดหรือวิพากษ์วิจารณ์ผลการดำเนินงานดังกล่าว

3. แนวคิดหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง (Sufficiency Economy Philosophy) เป็นแนวทางปฏิบัติเพื่อให้ชีวิตดำเนินไปในทางสายกลางที่เหมาะสมสอดคล้องกับวิถีความเป็นอยู่อันเรียบง่ายของคนไทย เป็นหลักปรัชญาในพระบรมราโชวาทของพระบรมชนกนาถในพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชมหาจักรีบรมราชูปถัมภ์ (รัชกาลที่ 9) โดยปรากฏครั้งแรกในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรของมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ เมื่อวันที่ 19 กรกฎาคม พ.ศ. 2517 ระบุว่า “...การพัฒนาประเทศจำเป็นต้องทำตามลำดับขั้นเริ่มด้วยการสร้างพื้นฐานคือความมีกินมีใช้ของประชาชนก่อน ด้วยวิธีการที่ประหยัด อดออม อดอยาก แต่ถูกต้องตามหลักวิชาการ เมื่อพื้นฐานเกิดขึ้นมั่นคงพอควรจึงค่อยสร้างเสริมความเจริญขั้นสูงขึ้นไป การถือหลักที่จะส่งเสริมความเจริญให้ค่อยเป็นค่อยไปตามลำดับด้วยความรอบคอบ อดออม และประหยัดนั้น ก็เพื่อป้องกันความผิดพลาดล้มเหลวและเพื่อให้บรรลุผลสำเร็จได้แน่นอนบริบูรณ์” (หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และการจัดการเกษตรธรรมชาติสิ่งแวดล้อม, 2565) และพระราชดำรัสจากวารสารชัยพัฒนา ประจำเดือนสิงหาคม 2542 ความว่า “เศรษฐกิจพอเพียงเป็นเสมือนรากฐานของชีวิต รากฐานความมั่นคงของแผ่นดิน เปรียบเสมือนเสาเข็มที่ถูกตอกรองรับบ้านเรือนตัวอาคารไว้นั่นเอง สิ่งก่อสร้างจะมั่นคงได้ ก็อยู่ที่เสาเข็ม แต่คนส่วนมากมองไม่เห็นเสาเข็มและลืมเสาเข็มเสียด้วยซ้ำไป” (สำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย, 2560)

“เศรษฐกิจพอเพียง” จึงเป็นแนวคิดที่ตั้งอยู่บนรากฐานของวัฒนธรรมไทย เป็นแนวทางการพัฒนาที่ตั้งบนพื้นฐานของทางสายกลาง และความไม่ประมาท คำนึงถึงความพอประมาณ ความมีเหตุผล การสร้างภูมิคุ้มกันในตัวเอง เศรษฐกิจพอเพียง เป็นปรัชญาชี้ถึงแนวการดำรงอยู่และปฏิบัติตนของประชาชนในทุกระดับ ส่วนคำว่า “ความพอเพียง” นั้นหมายถึง ความพอประมาณ ความมีเหตุและผล รวมถึงระบบภูมิคุ้มกันในตัวที่ดีพอสมควร เป็นสิ่งจำเป็นที่ควรมีเพื่อให้พร้อมรับมือต่อผลกระทบใดๆ ที่อาจจะเกิดขึ้นจากการเปลี่ยนแปลงทั้งภายในภายนอก จึงต้องอาศัยความรอบรู้ มีความรอบคอบ และความระมัดระวังอย่างมากในการที่จะนำความรู้ทางวิชาการต่างๆ มาใช้เป็นแนวทางในการวางแผนและการดำเนินการ ทุกขั้นตอน ซึ่งขณะเดียวกันจะต้องเสริมสร้างพื้นฐานจิตใจของคนในชาติควบคู่ไปด้วย (มูลนิธิชัยพัฒนา, 2565) มีนักวิชาการหลายท่านได้สรุปและให้ความหมายของทฤษฎีตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง ไว้ดังนี้

3.1 ความหมายของเศรษฐกิจพอเพียง

อมรเทพ วรเจริญ จักรวรรพ์ สุโขทัยและวิจิตร ศรีสอน (2565) ได้ให้ความหมายไว้ว่า ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเป็นแนวทางในการพึ่งตนเองเพื่อให้เกิดความพอมีพอกิน พอมีพอใช้ของคนส่วนใหญ่โดยใช้หลักความพอประมาณ การคำนึงถึงความมีเหตุผล การสร้างภูมิคุ้มกันที่ดีในตัวเพื่อนำมาสู่บุคคลในทุกๆระดับได้ตระหนักถึงแนวทางการดำรงชีวิต

ไพบุลย์ กลิ่นกระต่าย กำนันตำบลโก่งธนู หนองบัวลำภูได้ให้ความหมายไว้ว่า หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเหมาะสมแก่การเป็นต้นแบบของการพัฒนาชุมชน เราเริ่มที่ตนเองในการปฏิบัติต่อไปสู่พื้นฐานสู่ครอบครัว ปฏิบัติทั้งครอบครัวหลายๆ ครอบครัวปฏิบัติในชุมชนก็เกิดผลที่ดีมีประสิทธิภาพให้กับชุมชน และเป็นแบบอย่างกับชุมชนอื่นๆ การพัฒนาตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงไม่มีอะไรซับซ้อน สามารถที่จะปฏิบัติได้ไม่ยาก เพียงผู้ที่จะปฏิบัติใส่ใจ มีความตั้งใจและความซื่อสัตย์กับตนเองก็สามารถปฏิบัติได้

สุนทร โคตรบรรเทา วิวัฒน์ ตูจันนงค์ และสาริศา เจนเข้ (2565) ได้ให้ความหมายไว้ว่า ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง หมายถึงทฤษฎีและหลักการเกี่ยวกับความจริง ความรู้ และความงามในการจัดการกับ

ตนเองและการดำรงชีวิตเพื่อให้มีอยู่ มีกิน มีใช้ที่อุ่มชูตัวเองได้อย่างเพียงพอสำหรับตนเอง และอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข บนพื้นฐานของการมีพออยู่ พอกิน และพอใช้ของตนเป็นเบื้องต้น โดยสามารถตั้งตัวให้มีความพออยู่ พอกิน และพอใช้ ไม่มุ่งสร้างความเจริญและยกระดับเศรษฐกิจให้รวดเร็วแต่เพียงอย่างเดียว เมื่อทำมาหากินและมีฐานะที่พึ่งตนเองได้แล้ว ย่อมสร้างความเจริญก้าวหน้าในทางเศรษฐกิจจะระดับสูงขึ้นไปได้ในอนาคต

“จากข้อมูลดังกล่าวผู้ประเมินสรุปว่า หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง หมายถึง แนวทางการสร้างความเข้มแข็งด้วยการพึ่งพาตนเอง บนพื้นฐานของความพอประมาณและความเหมาะสมกับความสามารถของตนเองอย่างมีความรู้ตัดสินใจอย่างมีเหตุผล รอบครอบ คำนึงถึงผลกระทบรอบด้าน เพื่อให้เกิดความพออยู่พอกินของบุคคล ครอบครัว และมีความพร้อมต่อการเปลี่ยนแปลงที่ดีขึ้น อันเป็นการยกฐานะความเป็นอยู่ให้กับครอบครัว ชุมชน สังคม ซึ่งส่งผลต่อความเจริญก้าวหน้าทางเศรษฐกิจในระดับที่สูงขึ้นต่อไป”

3.2 องค์ประกอบหลักของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเป็นที่มา ของนิยาม “3 ห่วง 2 เงื่อนไข” ซึ่งขาดข้อใดข้อหนึ่งไม่ได้ กล่าวคือ ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ต้องมีองค์ประกอบหลัก 3 ประการ หรือที่เรียกว่า 3 ห่วง ดังนี้ (แพทย์เกษร, 2560)

1. ความพอประมาณ หมายถึง ความพอดีต่อความจำเป็นและเหมาะสมกับฐานะของตนเอง สังคม สิ่งแวดล้อม รวมทั้งวัฒนธรรมในแต่ละท้องถิ่นไม่มากเกินไป ไม่น้อยเกินไป และต้องไม่เบียดเบียนตนเองและผู้อื่น
2. ความมีเหตุผล หมายถึง การตัดสินใจดำเนินการเรื่องต่างๆ อย่างมีเหตุผลตามหลักวิชาการ หลักกฎหมาย หลักศีลธรรม จริยธรรม และวัฒนธรรมที่ดีมาคิดถึงปัจจัยที่เกี่ยวข้องอย่างถ่วงถ่วง โดยคำนึงถึงผลที่คาดว่าจะเกิดขึ้นจาก การกระทำนั้น ๆ อย่างรอบคอบ
3. ความมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี หมายถึง การเตรียมตัวให้พร้อมรับผลกระทบและการเปลี่ยนแปลงในด้านเศรษฐกิจ สังคมสิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรม เพื่อให้สามารถปรับตัวและรับมือได้อย่างทันที่โดยมีเงื่อนไขสำคัญเพื่อให้เกิดความพอเพียงด้วยการดำเนินชีวิตด้วยความอดทน ความเพียร มีสติ และปัญญาบริหารจัดการการใช้ชีวิต

โดยใช้หลักวิชาความรู้และคุณธรรมเป็นแนวทางพื้นฐาน การตัดสินใจและดำเนินกิจกรรมต่างๆ ต้องใช้เงื่อนไขที่ต้องพิจารณาควบคู่กันไป 2 เงื่อนไขด้วยกัน ได้แก่

- 1.) เงื่อนไขความรู้ คือ หลักวิชา อาศัยความรอบรู้รอบคอบ และระมัดระวังอย่างยิ่งในการนำวิชาการต่างๆ มาใช้วางแผนและดำเนินการทุกขั้นตอน
- 2.) เงื่อนไขคุณธรรม คือ การเสริมสร้างพื้นฐานจิตใจ ของคนในชาติให้มีความซื่อสัตย์สุจริต รู้รัก สามัคคี ไม่โลภ ไม่ตระหนี่และรู้จักแบ่งปันให้

องค์ประกอบปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงนั้นสามารถนำมาใช้เป็นแนวทางในการดำเนินชีวิตการประกอบอาชีพ การพัฒนา หรือนำไปใช้ในระดับบุคคล ครอบครัว ชุมชน ซึ่งสำนักงานพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติได้อธิบายระดับการนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในระดับที่ต่างกัน ไว้ 4 ระดับดังนี้ (หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และการจัดการการเกษตร ธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม, 2565)

1. ระดับบุคคลและครอบครัว มุ่งเน้นให้บุคคลและครอบครัวอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุขทั้งทางกายและทางใจ พึ่งพาตนเองได้อย่างเต็มความสามารถ ไม่ทะเยอทะยานทำอะไรที่เกินขีดความสามารถของตัวเอง ดำเนินชีวิตโดยไม่เบียดเบียนตนเองและผู้อื่นรวมทั้งใฝ่เรียนรู้และมีการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอเพื่อความมั่นคงในอนาคต และเป็นที่พักพิงให้กับผู้อื่นได้ในที่สุด เช่น หาปัจจัยสี่มาเลี้ยงตนเองและครอบครัวจากการประกอบสัมมาชีพ รู้ข้อมูลรายรับรายจ่าย ประหยัดแต่ไม่ตระหนี่ ลดละเลิกอบายมุข สอนให้เด็กรู้จักคุณค่า รู้จักใช้และรู้จักออมเงินและสิ่งของเครื่องใช้ ดูแลรักษาสุขภาพ มีการแบ่งปันภายในครอบครัว ชุมชน และสังคมรอบข้าง ตระหนักและมีส่วนในการรักษาวัฒนธรรม ประเพณีอย่างพึงมีและการอยู่ร่วมกันกับทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมได้อย่างเหมาะสม

2. ระดับชุมชน คนในชุมชนมีการรวมกลุ่มกันทำประโยชน์เพื่อส่วนรวมช่วยเหลือเกื้อกูลกันภายในชุมชนบนหลักของความรู้รักสามัคคี สร้างเป็นเครือข่ายเชื่อมโยงกันภายในชุมชนและนอกชุมชน ทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคมทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เช่น การรวมกลุ่มอาชีพ องค์การการเงินสวัสดิการชุมชน การช่วยดูแลรักษาความสงบ ความสะอาด ความเป็นระเบียบเรียบร้อย รวมทั้งใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นและ

ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในชุมชนมาสร้างประโยชน์ได้อย่างเหมาะสม เพื่อสร้างเสริมชุมชนให้มีความเข้มแข็งและมีความเป็นอยู่ที่พอเพียง

3. ระดับภาคธุรกิจเอกชน เริ่มจากความมุ่งมั่นในการดำเนินธุรกิจที่หวังผลประโยชน์ หรือกำไรในระยะยาวมากกว่าระยะสั้น แสวงหาผลตอบแทนบนพื้นฐานของการแบ่งปันมุ่งให้ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องได้รับประโยชน์อย่างเหมาะสมและเป็นธรรมทั้งลูกค้า คู่ค้า ผู้ถือหุ้นและพนักงาน ด้านการขยายธุรกิจต้องทำอย่างค่อยเป็นค่อยไปรวมทั้งต้องมีความรู้และเข้าใจธุรกิจของตนเอง รู้จักลูกค้า ศึกษาคู่แข่ง และเรียนรู้การตลาดอย่างถ่องแท้ ผลิตในสิ่งที่ถนัดและทำตามกำลัง สร้างเอกลักษณ์ที่แตกต่างและพัฒนาคุณภาพผลิตภัณฑ์อย่างต่อเนื่อง มีการเตรียมความพร้อมต่อการเปลี่ยนแปลงที่อาจเกิดขึ้น มีความซื่อสัตย์รับผิดชอบต่อสังคม และป้องกันผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมที่สำคัญต้องสร้างเสริมความรู้และจิตสำนึกการให้แก่พนักงานอย่างเหมาะสม

4. ระดับประเทศ เป็นการบริหารจัดการของภาครัฐโดยเริ่มจากการวางรากฐานให้ประชาชนส่วนใหญ่อยู่อย่างพอมีพอกินและพึ่งตนเองได้ มีความรู้และคุณธรรมในการดำเนินชีวิต มีการรวมกลุ่มของชุมชนหลายๆ แห่งเพื่อแลกเปลี่ยนความรู้ สืบทอดภูมิปัญญาและร่วมกันพัฒนาตาม แนวทางเศรษฐกิจพอเพียงอย่างรู้รักสามัคคี เสริมสร้างเครือข่ายเชื่อมโยงระหว่างชุมชนให้เกิดเป็นสังคมแห่งความพอเพียงในที่สุด

“จากข้อมูลดังกล่าวผู้ประเมินสรุปว่า องค์ประกอบที่สำคัญของหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง คือ วิจารณ์ญาณของบุคคลผู้นำไปใช้ หากผู้นำไปใช้มีความรู้ความเข้าใจในหลักความพอประมาณ ความมีเหตุผล ความมีภูมิคุ้มกันที่ดี และมีการตัดสินใจบนเงื่อนไขคุณธรรม เงื่อนไขหลักวิชาความรู้ จะนำไปสู่แนวทางในการดำเนินชีวิตที่ถูกต้องและย่อมส่งผลให้ชีวิตความเป็นอยู่ของบุคคลนั้นเกิดความสมดุลและพึ่งพาตนเองได้อย่างแท้จริง รวมทั้งเป็นที่พึงให้ผู้อื่นในครอบครัวได้ในที่สุด เมื่อแต่ละครอบครัวเกิดความเข้มแข็งแล้วนั้น ย่อมส่งผลต่อการรวมกลุ่มกันทำประโยชน์เพื่อส่วนรวมช่วยเหลือเกื้อกูลกันภายในชุมชนบนหลักของความรู้รักสามัคคี ซึ่งเป็นฐานให้เกิดการเสริมสร้างเครือข่ายเชื่อมโยงระหว่างชุมชน ส่งผลต่อกระบวนการพัฒนาความคิดและจิตใจให้ตระหนักถึงส่วนรวม ก่อให้เกิดเป็นสังคมแห่งความแบ่งปันและพอเพียง เป็นสังคมซึ่งมีความยั่งยืนในที่สุด”

4. แนวทางการเรียนรู้ศาสตร์พระราชาโดยมิติ “ เข้าใจ เข้าถึง พัฒนา ”

หนึ่งในหลักการที่พระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร ได้พระราชทานเพื่อการแก้ไขปัญหาในด้านต่างๆของประเทศ ที่ถือเป็นวิธีการแห่งศาสตร์พระราชา คือ “เข้าใจ เข้าถึง พัฒนา” โดยมีความเป็นมาและสาระสำคัญ ดังนี้ “เข้าใจ เข้าถึง พัฒนา” เป็นยุทธศาสตร์พระราชทานให้แก่หน่วยงานต่างๆ ซึ่งเป็นที่ได้รับการยอมรับในการเผยแพร่และเป็นที่เข้าใจกัน คือ เป็นกรณีที่พระองค์ได้พระราชทานให้แก่หน่วยงานที่ปฏิบัติงานในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ เพื่อใช้เป็นแนวทางในการยึดถือปฏิบัติในการดำเนินงาน แต่ยุทธศาสตร์นี้เป็นที่ทราบกันว่าเป็นพระอัจฉริยภาพที่พระองค์ได้ทรงปฏิบัติเป็นแบบอย่างให้แก่เหล่าข้าราชการได้เบื้องพระยุคลบาท ได้ประจักษ์ถึงผลสัมฤทธิ์แห่งยุทธศาสตร์นี้มาเป็นเวลานานแล้ว โดยจะเห็นได้จากพระราชกรณียกิจในการทรงงานต่างๆ เป็นที่ทราบกันโดยทั่วไป

จากพระราชกรณียกิจในการที่จะเสด็จพระราชดำเนินไปทรงแก้ปัญหาในสถานที่ต่างๆ พระองค์จะทรงศึกษาเพื่อทรงทราบข้อมูลก่อน เมื่อได้ข้อมูลพอสมควรก็จะเสด็จพระราชดำเนินเข้าสู่พื้นที่ โดยจะเห็นว่าการทรงงานของพระองค์ในพื้นที่นั้น ในพระหัตถ์จะมีแผนที่ ดินสอ เพื่อทรงเปรียบเทียบในพื้นที่จริง หากไม่ถูกต้องจะทรงแก้ไขเพิ่มเติมข้อมูลหรือเป็นการกำหนดจุดพิกัดต่างๆ ไว้ใช้ประโยชน์ ที่สำคัญทรงใช้กล้อง

ถ่ายรูป บันทึกภาพในสถานที่จริงและอาจทรงใช้กล้องส่องทางไกลร่วมด้วย ตลอดจนการที่พระองค์ทรงสอบถามข้อมูลเพิ่มเติมจากราชการที่เกี่ยวข้องโดยเฉพาะจะทรงสอบถามจากประชาชนในพื้นที่ เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ถูกต้อง ครบถ้วน เพื่อนำไปประกอบพระราชวินิจฉัยในการแก้ไขปัญหา การเข้าไปทรงงานในพื้นที่จึงเป็นกรณีที่พระองค์ทรงเก็บข้อมูล ทั้งทางด้านกายภาพและข้อมูลทางด้านสังคม ในอีกทางหนึ่งก็จะเป็นการสร้างความเข้าใจแก่ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องของฝ่ายราชการ ผู้ปฏิบัติการ รวมถึงทรงสอบถามข้อมูลจากประชาชน ในพื้นที่ ซึ่งเป็นผู้ที่ได้รับการแก้ไขปัญหา ซึ่งอาจกล่าวได้ว่าทรงดำเนินการเพื่อการ “เข้าใจ” และขณะเดียวกันก็เป็นการ “เข้าถึง” ด้วย และหลังจากนั้น จึงเป็นการเข้าแก้ไขปัญหาตามที่พระองค์ได้ทรงกำหนดแนวทาง คือ การ “พัฒนา” ดังตัวอย่างที่มีอยู่อย่างมากมาย สรุปได้ดังนี้

เข้าใจ : ทำอะไรต้องเข้าใจปัญหา เข้าใจหนทางแก้ไข เข้าใจกระบวนการจัดการ และปรับความเข้าใจระหว่างผู้ให้ ผู้รับเสียก่อน ให้เข้าใจซึ่งกันและกัน

เข้าถึง : เมื่อเข้าใจระหว่างกันทุกประการครบถ้วนแล้ว ต้องเข้าถึงการกระทำ สร้างความร่วมมือจากผู้เกี่ยวข้อง เข้าถึงเครื่องมือเครื่องมือและวัสดุอุปกรณ์ และความสามัคคีร่วมจิตร่วมใจของผู้ปฏิบัติ ร่วมมือร่วมไม้กันทำงาน

พัฒนา : เมื่อต่างฝ่ายต่างเข้าใจกันแล้ว เข้าถึงกันแล้ว การพัฒนางานก็จะดำเนินการไปอย่างยั่งยืน ไม่ส่งผลกระทบที่ติดลบต่อระบบเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อมและการเมือง หากแต่นำไปสู่ความสมดุล มั่นคงและยั่งยืน

5. แนวคิดพหุวัฒนธรรมนิยม

พหุวัฒนธรรมนิยมเป็นแนวคิดที่ซับซ้อนและมีหลายแง่มุม ซึ่งมีความหมายและนัยยะที่แตกต่างกันไปตามบริบททางสังคมและการเมือง อย่างไรก็ตาม โดยทั่วไปแล้ว พหุวัฒนธรรมนิยมหมายถึงการยอมรับและส่งเสริมความหลากหลายทางวัฒนธรรมในสังคม โดยเชื่อว่าความหลากหลายทางวัฒนธรรมเป็นสิ่งที่มีความสำคัญและควรได้รับการปกป้องและส่งเสริม

5.1 ความหมายและองค์ประกอบของพหุวัฒนธรรมนิยม

พหุวัฒนธรรมนิยมไม่ได้หมายถึงเพียงแค่การมีอยู่ของวัฒนธรรมที่หลากหลายในสังคมเท่านั้น แต่ยังรวมถึงการยอมรับและเคารพความแตกต่างทางวัฒนธรรมเหล่านั้น การส่งเสริมความเท่าเทียมกันระหว่างวัฒนธรรมต่าง ๆ และการสร้างสังคมที่ทุกคนสามารถอยู่ร่วมกันได้อย่างสันติและเคารพซึ่งกันและกัน องค์ประกอบสำคัญของพหุวัฒนธรรมนิยม ได้แก่

- การยอมรับความแตกต่างทางวัฒนธรรม การยอมรับว่าวัฒนธรรมต่าง ๆ มีคุณค่าและความสำคัญในตัวเอง และไม่ควรมีการตัดสินว่าวัฒนธรรมใดดีกว่าหรือด้อยกว่าวัฒนธรรมอื่น

- การเคารพความแตกต่างทางวัฒนธรรม การเคารพสิทธิของบุคคลในการปฏิบัติตามวัฒนธรรมของตนเอง รวมถึงการเคารพสัญลักษณ์ ความเชื่อ และประเพณีต่าง ๆ

- การส่งเสริมความเท่าเทียมกัน การสร้างโอกาสที่เท่าเทียมกันสำหรับทุกคน ไม่ว่าจะมีความรู้พื้นฐานทางวัฒนธรรมใดก็ตาม รวมถึงการจัดการเลือกปฏิบัติและการกีดกัน

- การส่งเสริมการมีส่วนร่วม การเปิดโอกาสให้ทุกกลุ่มวัฒนธรรมมีส่วนร่วมในการตัดสินใจในเรื่องต่าง ๆ ที่มีผลกระทบต่อชีวิตของพวกเขา

- การสร้างความเข้าใจและความสัมพันธ์อันดี การส่งเสริมการเรียนรู้และความเข้าใจซึ่งกันและกันระหว่างวัฒนธรรมต่างๆ เพื่อลดความขัดแย้งและสร้างความสัมพันธ์อันดี

5.2 พหุวัฒนธรรมนิยมในบริบทของประเทศไทย

ในบริบทของประเทศไทย พหุวัฒนธรรมนิยมมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการสร้างความสมานฉันท์และความสงบสุขในสังคมไทย ซึ่งมีความหลากหลายทางชาติพันธุ์ ศาสนา ภาษา และวัฒนธรรม อย่างไรก็ตาม การนำแนวคิดพหุวัฒนธรรมนิยมมาใช้ในประเทศไทยก็มีความท้าทายหลายประการ เช่น

- ความไม่เข้าใจและความไม่ไว้วางใจ ความไม่เข้าใจและความไม่ไว้วางใจระหว่างกลุ่มวัฒนธรรมต่าง ๆ อาจเป็นอุปสรรคต่อการสร้างความสมานฉันท์และความสงบสุข
- การเลือกปฏิบัติและการกีดกัน การเลือกปฏิบัติและการกีดกันต่อกลุ่มวัฒนธรรมบางกลุ่มอาจทำให้เกิดความไม่พอใจและความขัดแย้ง
- ความขัดแย้งทางผลประโยชน์ ความขัดแย้งทางผลประโยชน์ระหว่างกลุ่มวัฒนธรรมต่างๆ อาจทำให้เกิดความตึงเครียดและความขัดแย้ง
- ความท้าทายในการรักษาสมดุล ความท้าทายในการรักษาสมดุลระหว่างการส่งเสริมความหลากหลายทางวัฒนธรรมกับการรักษาความเป็นเอกภาพของชาติ

5.3 พหุวัฒนธรรมนิยมกับการพัฒนาพื้นที่ชายแดนใต้

ในพื้นที่ชายแดนใต้ ซึ่งมีความหลากหลายทางชาติพันธุ์ ศาสนา ภาษา และวัฒนธรรม การนำแนวคิดพหุวัฒนธรรมนิยมมาใช้มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการสร้างสันติภาพและความเจริญรุ่งเรือง การพัฒนากฎหมายและนโยบายที่สอดคล้องกับแนวคิดพหุวัฒนธรรมนิยมสามารถช่วย

- ส่งเสริมความเท่าเทียมกัน การสร้างโอกาสที่เท่าเทียมกันสำหรับทุกคน ไม่ว่าจะมีความรู้พื้นฐานทางวัฒนธรรมใดก็ตาม
- ปกป้องสิทธิของกลุ่มชาติพันธุ์ การปกป้องสิทธิของกลุ่มชาติพันธุ์ในการรักษาและส่งเสริมวัฒนธรรมของตนเอง
- ส่งเสริมการมีส่วนร่วม การเปิดโอกาสให้ทุกกลุ่มวัฒนธรรมมีส่วนร่วมในการตัดสินใจในเรื่องต่าง ๆ ที่มีผลกระทบต่อชีวิตของพวกเขา
- สร้างความเข้าใจและความสัมพันธ์อันดี การส่งเสริมการเรียนรู้และความเข้าใจซึ่งกันและกันระหว่างวัฒนธรรมต่างๆ เพื่อลดความขัดแย้งและสร้างความสัมพันธ์อันดี
- ส่งเสริมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม การส่งเสริมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมที่สอดคล้องกับความต้องการและความคาดหวังของทุกกลุ่มวัฒนธรรม

5.4 ข้อวิพากษ์วิจารณ์เกี่ยวกับพหุวัฒนธรรมนิยม

แม้ว่าพหุวัฒนธรรมนิยมจะมีข้อดีหลายประการ แต่ก็มีข้อวิพากษ์วิจารณ์เกี่ยวกับแนวคิดนี้เช่นกัน ข้อวิพากษ์วิจารณ์ที่สำคัญ ได้แก่

- การเน้นความแตกต่างมากเกินไป การเน้นความแตกต่างทางวัฒนธรรมมากเกินไปอาจทำให้เกิดการแบ่งแยกและความขัดแย้ง
- การละเลยค่านิยมสากล การให้ความสำคัญกับวัฒนธรรมเฉพาะกลุ่มมากเกินไปอาจทำให้ละเลยค่านิยมสากล เช่น สิทธิมนุษยชนและความเท่าเทียมกัน
- การสร้างความแข็งแกร่งตัวทางวัฒนธรรม การส่งเสริมวัฒนธรรมเฉพาะกลุ่มมากเกินไปอาจทำให้วัฒนธรรมอื่นๆ แข็งตัวและไม่สามารถปรับตัวเข้ากับการเปลี่ยนแปลงได้
- ความท้าทายในการรักษาสมดุล ความท้าทายในการรักษาสมดุลระหว่างการส่งเสริมความหลากหลายทางวัฒนธรรมกับการรักษาความเป็นเอกภาพของชาติ

สรุปได้ว่า แนวคิดพหุวัฒนธรรมนิยมเป็นแนวคิดทางสังคมและการเมืองที่ยอมรับและให้คุณค่ากับความแตกต่างทางวัฒนธรรม ศาสนา และอัตลักษณ์ (Kymlicka, 1995) ในเชิงกฎหมาย แนวคิดนี้สนับสนุนการออกแบบกฎหมายที่มีความยืดหยุ่นและสอดคล้องกับบริบทท้องถิ่น เช่น การยอมรับกฎหมายอิสลามในเรื่องครอบครัวและมรดกในพื้นที่ชายแดนใต้ ซึ่งช่วยลดความรู้สึกและเพิ่มการยอมรับกฎหมายของรัฐเนื่องจาก พหุวัฒนธรรมนิยมเป็นแนวคิดที่มีความสำคัญต่อการพัฒนาสังคมที่หลากหลายและซับซ้อนเช่นสังคมไทย โดยเฉพาะอย่างยิ่งในพื้นที่ชายแดนใต้ การนำแนวคิดนี้มาใช้ในการพัฒนากฎหมายและนโยบายสามารถช่วยสร้างสันติภาพ ความสมานฉันท์ และความเจริญรุ่งเรือง อย่างไรก็ตาม การนำแนวคิดพหุวัฒนธรรมนิยมมาใช้ก็ต้องคำนึงถึงข้อจำกัดและข้อวิพากษ์วิจารณ์ต่าง ๆ เพื่อให้สามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้เหมาะสมและมีประสิทธิภาพ อีกทั้ง ในพื้นที่ชายแดนใต้ ซึ่งมีความหลากหลายทางชาติพันธุ์ ศาสนา และภาษา การนำแนวคิดพหุวัฒนธรรมนิยมมาใช้มีความสำคัญอย่างยิ่งในการสร้างความเข้าใจและความไว้วางใจระหว่างกลุ่มวัฒนธรรมต่าง ๆ การส่งเสริมการศึกษาพหุวัฒนธรรม การสนับสนุนกิจกรรมทางวัฒนธรรมของกลุ่มต่าง ๆ และการสร้างพื้นที่สาธารณะที่เปิดโอกาสให้กลุ่มวัฒนธรรมต่าง ๆ ได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน จะช่วยสร้างสังคมที่เข้มแข็งและความสมานฉันท์

6. แนวคิดความมั่นคงของมนุษย์

แนวคิดความมั่นคงของมนุษย์ ได้รับการพัฒนาขึ้นเพื่อตอบสนองต่อข้อจำกัดของแนวคิดความมั่นคงแบบดั้งเดิม ที่เน้นความมั่นคงของรัฐเป็นหลัก โดยมองข้ามความสำคัญของความมั่นคงของปัจเจกบุคคล แนวคิดความมั่นคงของมนุษย์ให้ความสำคัญกับการปกป้องและส่งเสริมสิทธิ เสรีภาพ และความเป็นอยู่ที่ดีของประชาชนเป็นศูนย์กลาง โดยมองว่าความมั่นคงของรัฐจะเกิดขึ้นได้ก็ต่อเมื่อประชาชนมีความมั่นคงในชีวิตและทรัพย์สิน

สรุปได้ว่า แนวคิดความมั่นคงของมนุษย์เป็นกรอบแนวคิดที่สำคัญในการแก้ไขปัญหาในพื้นที่พหุวัฒนธรรมชายแดนใต้ โดยรัฐและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจะต้องให้ความสำคัญกับการปกป้องและส่งเสริมสิทธิ เสรีภาพ และความเป็นอยู่ที่ดีของประชาชนเป็นศูนย์กลาง กฎหมายมีบทบาทสำคัญในการสร้างความมั่นคงของมนุษย์ในมิติต่าง ๆ แต่การนำแนวคิดนี้ไปปรับใช้ในพื้นที่ชายแดนใต้ยังคงมีประเด็นท้าทายหลายประการที่ต้องเผชิญ การแก้ไขปัญหาเหล่านี้จะต้องอาศัยความร่วมมือจากทุกภาคส่วนในสังคมเพื่อสร้างสันติภาพและความมั่นคงที่ยั่งยืนในพื้นที่ชายแดนใต้ อีกทั้ง แนวคิดความมั่นคงของมนุษย์เน้นการปกป้องสิทธิและความเป็นอยู่ที่ดีของประชาชน โดยไม่เพียงแต่การป้องกันภัยคุกคามจากภายนอกแต่ยังรวมถึงการสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้ออำนวยต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิต เช่น การเข้าถึงการศึกษา การดูแลสุขภาพ และโอกาสทางเศรษฐกิจ การพัฒนาพื้นที่ชายแดนใต้จึงต้องคำนึงถึงความมั่นคงในทุกมิติเพื่อให้ประชาชนมีความสุขและปลอดภัยในชีวิตประจำวัน ประกอบกับ แนวคิดความมั่นคงของมนุษย์เน้นความปลอดภัยในชีวิต ศักดิ์ศรี และคุณภาพชีวิตของประชาชน มากกว่าการปกป้องอธิปไตยของรัฐเพียงอย่างเดียว (UNDP, 1994) ในพื้นที่ชายแดนใต้ แนวคิดนี้ช่วยเปลี่ยนกรอบการใช้กฎหมายจากความมั่นคงเชิงทหารไปสู่การคุ้มครองความมั่นคงทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรมของประชาชน

กรอบแนวคิดในการประเมินผล (Conceptual Framework)

1. สมมติฐานการประเมิน (Evaluation Hypotheses) เพื่อเป็นกรอบในการทดสอบความสัมพันธ์เชิงเหตุและผล (Causal Relationship) ของงานประเมินชุมชนพหุวัฒนธรรมต้นแบบได้กำหนดสมมติฐานได้แก่

1.1 สมมติฐานที่ 1 หมู่บ้าน/ชุมชนที่มีการนำนโยบาย ทูทางสังคมวัฒนธรรม และการบูรณาการของภาครัฐไปขับเคลื่อนส่งผลให้หมู่บ้าน/ชุมชนยกระดับความสำเร็จไปสู่การเป็น "ชุมชนพหุวัฒนธรรมต้นแบบ" (ตัวแปรตาม)

1.2 สมมติฐานที่ 2 ความเชื่อมั่นต่อภาครัฐ ทศนคติ และความเข้าใจเชิงพหุวัฒนธรรม เคารพ ยอมรับบนความหลากหลายทางวัฒนธรรมที่เพิ่มขึ้น (ตัวแปรต้นกลาง) จะเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลโดยตรงต่อการลดระดับความหวาดระแวง และเพิ่มความรู้สึกเป็นเจ้าของพื้นที่ของประชาชน (ตัวแปรตาม)

1.3 สมมติฐานที่ 3 ชุมชนที่มีภาวะผู้นำที่เข้มแข็ง (ตัวแปรสอดแทรก) จะสามารถขับเคลื่อนกิจกรรมและสร้างความสมานฉันท์ในพื้นที่หมู่บ้าน/ชุมชน แม้ว่าจะอยู่ในบริบทของพื้นที่ที่มีสถานการณ์ความไม่สงบ (ตัวแปรสอดแทรก)

1.4 สมมติฐานที่ 4 การดำเนินกิจกรรมที่สอดคล้องกับอัตลักษณ์และบริบทพหุวัฒนธรรมของพื้นที่จะนำไปสู่การได้ข้อมูลเชิงประจักษ์และข้อเสนอแนะที่มีคุณภาพ สำหรับใช้ในการวางแผนจัดทำโครงการและยื่นเสนอของบประมาณแผ่นดินในระยะต่อไป (ตัวแปรตาม)

2. ตัวแปรอิสระ (Independent Variables) คือปัจจัยที่ส่งผลต่อระดับความสำเร็จของชุมชน แบ่งเป็น 3 ส่วน ได้แก่

2.1 นโยบาย แนวคิด ทฤษฎีในการดำเนินงาน คือ โดยอาศัยแผนระดับ 1, 2 และ 3 เป็นกรอบดำเนินงาน เพื่อให้การทำงานมีการเชื่อมโยง ประสานสอดคล้องเป็นไปในทิศทางเดียวกัน อาทิ ยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. 2561 -2580 ด้านความมั่นคง, แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. 2561 – 2580 ประเด็นความมั่นคง, นโยบายและแผนระดับชาติว่าด้วยความมั่นคงแห่งชาติ พ.ศ. 2566 – 2570, นโยบายการบริหารและการพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ พ.ศ. 2568 – 2570, แผนปฏิบัติการด้านการบริหารและการพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ พ.ศ. 2566 - 2570 ของสำนักงานสภาความมั่นคงแห่งชาติ, (ร่าง) ยุทธศาสตร์ด้านการพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ พ.ศ. 2568 - 2570, พระราชบัญญัติการบริหารราชการจังหวัดชายแดนภาคใต้ พ.ศ. 2553, แผนงานบูรณาการขับเคลื่อนการแก้ไขปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้ (โครงการส่งเสริมการอยู่ร่วมกันในสังคม), แผนปฏิบัติการด้านการส่งเสริมการอยู่ร่วมกันภายใต้สังคมพหุวัฒนธรรมในประเทศไทย พ.ศ. 2566 - 2570, แผนปฏิบัตินโยบายรายปี พ.ศ. 2569 ของศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้, นโยบายที่สำคัญของรัฐบาล เป็นต้น

2.2 ทูทางสังคมและวัฒนธรรม คือ ทรัพยากรความรู้ ภูมิปัญญา ความเชื่อ ค่านิยม และเครือข่ายความสัมพันธ์ของผู้คนในชุมชน สิ่งเหล่านี้เป็นต้นทุนดั้งเดิมที่สามารถนำมาปรับใช้เป็นกลไกขับเคลื่อนการพัฒนาหมู่บ้าน/ชุมชน อาทิ 1) ทูทางสังคม เช่น ฐานข้อมูล เครือข่ายความสัมพันธ์ ความไว้วางใจ บรรทัดฐานทางสังคม และการมีส่วนร่วมของคนในชุมชนที่เอื้อให้เกิดการช่วยเหลือเกื้อกูลกัน 2) ทูทางศาสนา เช่น หลักธรรมคำสอน ความเชื่อ และพิธีกรรมที่ยึดเหนี่ยวจิตใจ เป็นเครื่องมือควบคุมทางสังคมที่ช่วยกล่อมเกล่าจิตใจผู้คนให้ประพฤติดี และสร้างความสามัคคี 3) ทูทางประเพณีและวัฒนธรรม เช่น ความรู้ความเข้าใจคุณค่าของการอยู่ร่วมกันบนความหลากหลายทางวัฒนธรรม มรดกทางปัญญา วิถีชีวิต ภาษาถิ่น ศิลปะการแสดง อาหารการกิน และเทศกาลต่างๆ ที่ได้รับการสืบทอดจากอดีตจนถึงปัจจุบัน

2.3 กิจกรรมและการขับเคลื่อนในพื้นที่หมู่บ้าน/ชุมชน คือ กิจกรรมหรืองานที่ทางความเชื่อตามหลักศาสนาที่ถูกต้อง ค่านิยม อัตลักษณ์ วัฒนธรรม ประเพณีตามหลักการทางศาสนาที่ถูกต้อง และการรณรงค์ต่อต้านปัญหาภัยแทรกซ้อนเพื่อให้เกิดความสงบสุขในพื้นที่ โดยที่ ศอ.บต. และส่วนราชการดำเนินงานในพื้นที่

2.4 การบูรณาการของภาครัฐในการดำเนินงานในพื้นที่หมู่บ้าน/ชุมชน คือ หมู่บ้าน/ชุมชน มีการประสานงานและบูรณาการการทำงานร่วมกับหน่วยงานภาครัฐในการขับเคลื่อนงานแก้ไขปัญหาและพัฒนา เพื่อประโยชน์สุขแก่ประชาชนในพื้นที่หมู่บ้าน/ชุมชน

3. ตัวแปรคันกลาง (Mediating) คือปัจจัยในเชิงกลไกทางจิตวิทยาและสังคม ที่ส่งผลต่อความรู้สึกเป็นเจ้าของพื้นที่ ความรู้สึกผูกพัน การยอมรับ และการมีส่วนร่วมของคนในพื้นที่หมู่บ้าน/ชุมชน ได้แก่

3.1 ความเชื่อในภาครัฐต่อการสร้างความสมานฉันท์ในหมู่บ้าน/ชุมชน คือ ประสิทธิภาพในการทำงานของภาครัฐ ในการรับมือกับปัญหาและสามารถป้องกันความขัดแย้งระหว่างประชาชนกับประชาชน หรือประชาชนกับภาครัฐ นำไปสู่การสร้างความสมานฉันท์ในพื้นที่หมู่บ้าน/ชุมชน

3.2 ทศนคติ ความรู้ ความเข้าใจเชิงพหุวัฒนธรรม ในการลดอคติและยอมรับการอยู่ร่วมกันบนความหลากหลายทางเชื้อชาติ ศาสนา และวัฒนธรรม คือ ภาครัฐมีการขับเคลื่อนงานในพื้นที่แล้ว ประชาชนมีทศนคติ ความรู้ ความเข้าใจเชิงพหุวัฒนธรรม ไปในทางที่ดีขึ้นหรือไม่อย่างไร ส่งผลต่อการลดอคติและยอมรับการอยู่ร่วมกันบนความหลากหลายทางเชื้อชาติ ศาสนา และวัฒนธรรม ในพื้นที่หมู่บ้าน/ชุมชน

4. ตัวแปรสอดแทรก คือปัจจัยบริบทแวดล้อมเฉพาะพื้นที่ จชต. ที่มีอิทธิพลและส่งผลกระทบต่อ การประเมินผล ได้แก่

4.1 ภาวะผู้นำ คือ ภาวะสำคัญในการขับเคลื่อนพัฒนาการ สร้างความเข้มแข็ง และแก้ไขปัญหาในระดับรากหญ้า โดยผู้นำที่มีประสิทธิภาพสามารถประสานความร่วมมือ เชื่อมโยงผู้คนในพื้นที่ และเป็นตัวกลางในการสื่อสารเพื่อนำความเปลี่ยนแปลงมาสู่หมู่บ้าน/ชุมชนได้

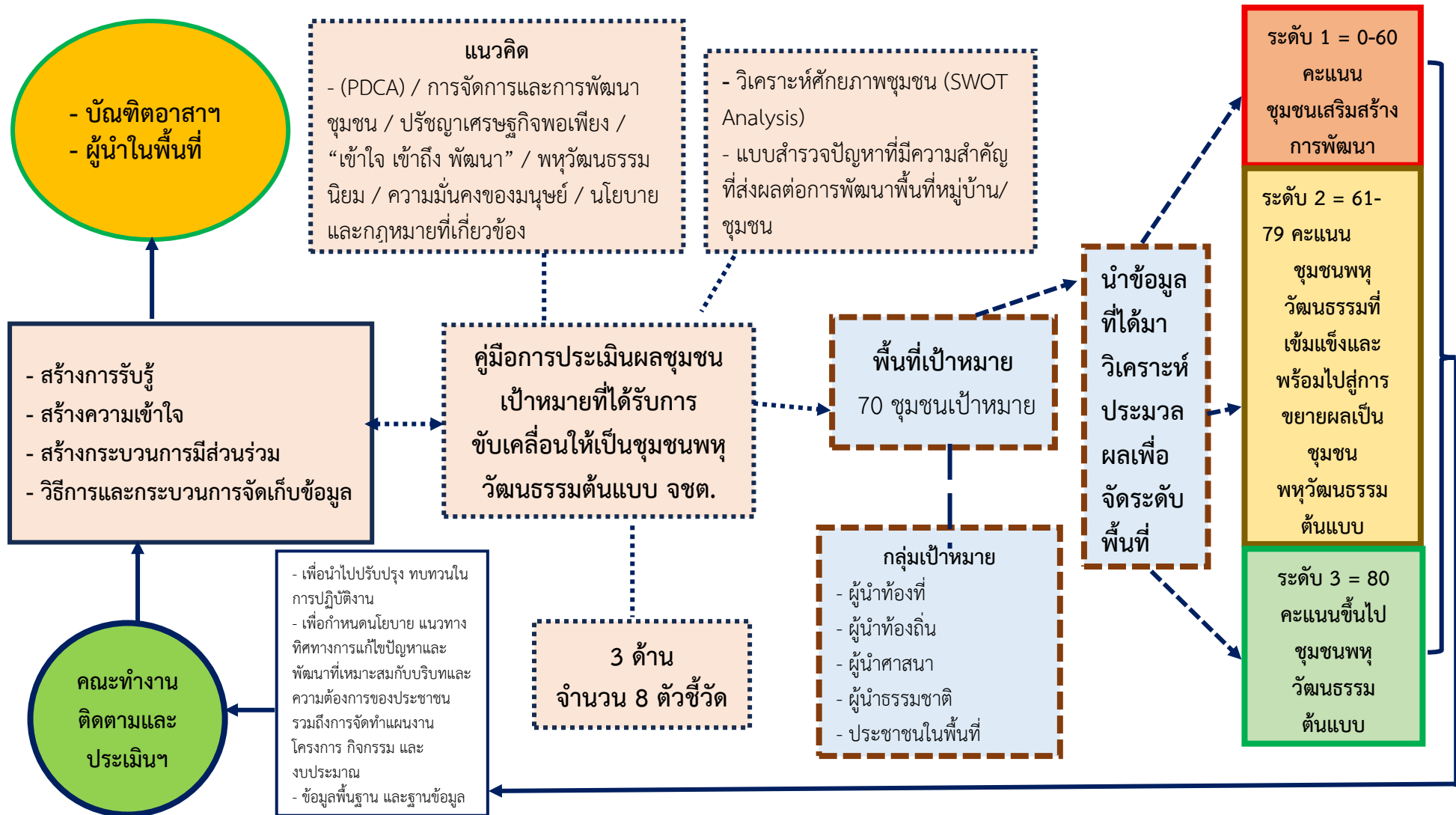
4.2 สถานการณ์ความไม่สงบในพื้นที่ เช่น การสร้างสถานการณ์ การก่อเหตุความรุนแรงที่ส่งผลกระทบต่อชีวิตและทรัพย์สิน รวมถึงความมั่นใจต่อความปลอดภัยของประชาชนในพื้นที่หมู่บ้าน/ชุมชน

5. ตัวแปรตาม คือ ผลผลิตและผลลัพธ์ที่ต้องการประเมินเพื่อวัดผลสัมฤทธิ์ของการดำเนินงาน

5.1 ผลผลิต คือ 1) ผลของการประเมินทำให้จัดระดับของหมู่บ้าน/ชุมชนเป้าหมาย 3 ระดับ ดังนี้ ระดับ 1 = ชุมชนเสริมสร้างการพัฒนา, ระดับ 2 = ชุมชนพหุวัฒนธรรมที่เข้มแข็งและพร้อมไปสู่การขยายผลเป็นชุมชนพหุวัฒนธรรมต้นแบบ และ ระดับ 3 = ชุมชนพหุวัฒนธรรมต้นแบบ 2) ประชาชนในพื้นที่หมู่บ้าน/ชุมชนเป้าหมายมีความเข้าใจและการเคารพความแตกต่าง, ความรู้สึกเป็นเจ้าของพื้นที่ และการลดระดับความหวาดระแวงระหว่างประชาชนกับประชาชนและประชาชนกับภาครัฐ

5.2 ผลลัพธ์ คือ 1) มีข้อเสนอแนะทางในการแก้ไขปัญหาและพัฒนาหมู่บ้าน/ชุมชน ทั้ง 3 ระดับ มีแนวทางการแก้ไขปัญหา การพัฒนา และการส่งเสริมอย่างไร รวมถึงบูรณาการกับส่วนราชการในการจัดทำโครงการและกิจกรรมที่สอดคล้องกับอัตลักษณ์ของประชาชนและบริบทของพื้นที่หมู่บ้าน/ชุมชน 2) มีข้อมูลประกอบการตัดสินใจ การปรับปรุง และจัดทำโครงการที่สอดคล้องกับบริบทของประชาชนรวมถึงเป็นโครงการที่ตอบสนองนโยบาย มีความเชื่อมโยงของแผนแต่ละระดับ ทั้งนี้เพื่อนำไปเสนอของบประมาณ ต่อไป

กรอบแนวทางการดำเนินงาน

ขอบเขตการดำเนินการ

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา : นโยบาย ระเบียบ ข้อกฎหมายที่เกี่ยวข้อง และเอกสารที่เกี่ยวข้อง อาทิ แผนระดับ 1, 2 และ 3 เป็นกรอบดำเนินงาน เพื่อให้การทำงานมีการเชื่อมโยง ประสานสอดคล้องเป็นไปในทิศทางเดียวกัน อาทิ ยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. 2561 -2580 ด้านความมั่นคง, แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. 2561 – 2580 ประเด็นความมั่นคง, นโยบายและแผนระดับชาติว่าด้วยความมั่นคงแห่งชาติ พ.ศ. 2566 – 2570, นโยบายการบริหารและการพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ พ.ศ. 2568 – 2570, แผนปฏิบัติการด้านการบริหารและการพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ พ.ศ. 2566 - 2570 ของสำนักงานสภาความมั่นคงแห่งชาติ, (ร่าง) ยุทธศาสตร์ด้านการพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ พ.ศ. 2568 - 2570, พระราชบัญญัติการบริหารราชการจังหวัดชายแดนภาคใต้ พ.ศ. 2553, แผนงานบูรณาการขับเคลื่อนการแก้ไขปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้ (โครงการส่งเสริมการอยู่ร่วมกันในสังคม), แผนปฏิบัติการด้านการส่งเสริมการอยู่ร่วมกันภายใต้สังคมพหุวัฒนธรรมในประเทศไทย พ.ศ. 2566 - 2570, แผนปฏิบัติการราชการรายปี พ.ศ. 2569) ของศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้, นโยบายที่สำคัญของรัฐบาล เป็นต้น

2. ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง : ผู้นำของพื้นที่หมู่บ้าน/ชุมชนเป้าหมาย อาทิ ผู้นำท้องที่, ผู้นำท้องถิ่น, ผู้นำศาสนา, ผู้นำธรรมชาติ และตัวแทนของประชาชนในพื้นที่หมู่บ้าน/ชุมชนเป้าหมาย เป็นต้น

3. ขอบเขตด้านพื้นที่ : หมู่บ้าน หรือ ชุมชน ในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ (ยะลา ปัตตานี นราธิวาส) และ 4 อำเภอของจังหวัดสงขลา (จะนะ เทพา นาหวี สะบ้าย้อย) โดยการผ่านการพิจารณาคัดเลือกหมู่บ้าน หรือ ชุมชน จากหน่วยงานด้านความมั่นคง (กอ.รมน.ภาค 4 ส่วนหน้า) และหน่วยงานส่วนราชการในด้านการพัฒนา (ศอ.บต.) ให้เป็นหมู่บ้าน/ชุมชนเป้าหมาย จำนวน 70 หมู่บ้าน/ชุมชน ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2569

4. ขอบเขตด้านเวลา : ตุลาคม พ.ศ. 2568 ถึง กันยายน พ.ศ. 2569

การเก็บเก็บข้อมูล

1. เกณฑ์การคัดเลือกประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

- บัณฑิตอาสาพัฒนาภาคใต้ ผู้นำท้องที่, ผู้นำท้องถิ่น, ผู้นำศาสนา, ผู้นำธรรมชาติ และตัวแทนของประชาชนในพื้นที่หมู่บ้าน/ชุมชนเป้าหมาย ในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ (ยะลา ปัตตานี นราธิวาส) และ 4 อำเภอของจังหวัดสงขลา (จะนะ เทพา นาหวี สะบ้าย้อย) จำนวน 70 หมู่บ้าน/ชุมชน ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2569

2. เครื่องมือที่ใช้การประเมิน

เชิงคุณภาพ

- การสำรวจข้อมูลผ่านการสัมภาษณ์พูดคุยกับประชาชนในพื้นที่เป้าหมาย
- การประเมินผลตามแบบฟอร์มการประเมินตามคู่มือการประเมิน เช่น 1) การประเมินตัวชี้วัด จำนวน 8 ตัวชี้วัด และ 2) การวิเคราะห์ศักยภาพหมู่บ้าน/ชุมชน (Swot Analysis) อาทิ ด้านประเพณี วัฒนธรรม และอัตลักษณ์ของพื้นที่, ด้านการท่องเที่ยว, ด้านวัฒนธรรมพื้นที่ที่จะสร้างมูลค่า
- ข้อมูลต่างๆ จะถูกจัดเก็บเป็นฐานข้อมูลใน (Platform Database ของบัณฑิตอาสาฯ)

เชิงปริมาณ

- การเก็บข้อมูลผ่านระบบ Google form เช่น 1) การสำรวจประชาชนในพื้นที่หมู่บ้าน/ชุมชน เป้าหมาย มีความเข้าใจ มีความเคารพ การยอมรับและตระหนักถึงคุณค่าของการอยู่ร่วมกันบนความแตกต่าง หลากหลายทางวัฒนธรรม และ 2) ปัญหาที่มีความสำคัญที่ส่งผลกระทบต่อการพัฒนาพื้นที่หมู่บ้าน/ชุมชน ในการแก้ไขปัญหาและพัฒนา จชต. อาทิ มิติน้ำมันคง, มิติด้านเศรษฐกิจและคุณภาพชีวิต, ด้านสังคม, ด้านการศึกษา, การขับเคลื่อนงานและการบริหารจัดการของหมู่บ้าน/ชุมชน, ผลกระทบต่อการแก้ไขปัญหา และส่งเสริมสังคมพหุวัฒนธรรมของพื้นที่ จชต. โดยบันทึกเป็นข้อมูลเก็บข้อมูลจาก ประชาชนในพื้นที่ชุมชน เป้าหมาย

- ข้อมูลต่างๆ จะถูกจัดเก็บเป็นฐานข้อมูลใน (Platform Database ของบันทึกอาสาฯ)

การรวบรวมและประมวลผล

1. เกณฑ์การประเมินผลชุมชนพหุวัฒนธรรมต้นแบบจังหวัดชายแดนภาคใต้ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2568 แบ่งออกเป็น 3 ระดับ (จำนวน 3 ด้าน ประกอบด้วย 8 ตัวชี้วัด คำนวณน้ำหนัก 100) ดังนี้

$$\text{สูตรการคำนวณ} = \frac{(\text{คะแนนที่ได้} \times \text{ค่าน้ำหนักของตัวชี้วัดนั้น})}{100} = \text{คะแนนที่ได้ของตัวชี้วัดนั้น}$$

$$\text{ตัวอย่างตัวชี้วัดที่ 2} = \frac{(\text{คะแนนที่ได้ } 80 \times \text{ค่าน้ำหนักของตัวชี้วัดนั้น } 10)}{100} = 8 \text{ คะแนน}$$

ดังนั้น ในการคิดคะแนนรวมจะต้องรวมคะแนนที่คำนวณของทั้งหมด 8 ตัวชี้วัด มารวมกันจึงจะได้ คะแนนที่ได้ ทั้งนี้ โดยสรุปเกณฑ์การคะแนน ค่าหนัก และค่าคะแนน ซึ่งแทนค่าออกมาดังนี้

ด้าน	ตัวชี้วัด	เกณฑ์การให้คะแนน					ค่าน้ำหนัก	คะแนน
		1 (1 = 20 คะแนน)	2 (2 = 40 คะแนน)	3 (3 = 60 คะแนน)	4 (4 = 80 คะแนน)	5 (5 = 100 คะแนน)		
1 (40)	1	1	2	3	4	5	5	5
	2	2	4	6	8	10	10	10
	3	3	6	9	12	15	15	15
	4	2	4	6	8	10	10	10
2 (45)	5	4	8	12	16	20	20	20
	6	3	6	9	12	15	15	15
	7	2	4	6	8	10	10	10
3 (15)	8	3	6	9	12	15	15	15
รวม 3 ด้าน จำนวน 8 ตัวชี้วัด							100	100

ทั้งนี้ เมื่อรู้ผลคะแนนที่ได้ก็จะสามารถจำแนกระดับของหมู่บ้าน/ชุมชน ดังนี้

ระดับ 1 = ชุมชนเสริมสร้างการพัฒนา 0 - 60 คะแนน

ระดับ 2 = ชุมชนพหุวัฒนธรรมที่เข้มแข็งและพร้อมไปสู่การขยายผลเป็นชุมชนพหุวัฒนธรรมต้นแบบ 61 - 79 คะแนน

ระดับ 3 = ชุมชนพหุวัฒนธรรมต้นแบบ 80 คะแนนขึ้นไป

2. การสำรวจประชาชนในพื้นที่หมู่บ้าน/ชุมชนเป้าหมาย มีความเข้าใจ มีความเคารพ การยอมรับ และตระหนักถึงคุณค่าของการอยู่ร่วมกันบนความแตกต่างหลากหลายทางวัฒนธรรม และ การเก็บข้อมูล ปัญหาที่มีความสำคัญที่ส่งผลกระทบต่อการพัฒนาพื้นที่หมู่บ้าน/ชุมชนในการแก้ไขปัญหาและพัฒนา จชต. โดยเก็บข้อมูลจากประชาชนในหมู่บ้าน/ชุมชนเป้าหมาย โดยมีวิธีคิดและคำนวณ ดังนี้

2.1 จำนวนประชาชน 3 จชต. และ 4 อำเภอของ จ.สงขลา จากฐานข้อมูลสำนักบริหารการทะเบียน กรมการปกครอง ในปี 66-67 ได้แก่ จ.นราธิวาส 823,996 คน, จ.ปัตตานี 740,904 คน, จ.ยะลา 552,974 คน, อำเภอจะนะ 108,754 คน, อำเภอนาทวี 69,103 คน, อำเภอเทพา 78,943 คน, และอำเภอสะบ้าย้อย 81,213 คน รวมทั้งสิ้น 2,455,887 คน และมีจำนวน 1,976 หมู่บ้าน

2.2 ต่อจากข้อ 2.1 จำนวน 2,455,887 คน ÷ จำนวน 1,976 หมู่บ้าน = 1,242 เป็นค่าเฉลี่ยของขนาดประชากร/หมู่บ้าน แต่ผู้ประเมินจะทำเก็บข้อมูลเบื้องต้น ขนาดประชากร 1,300 ขนาดตัวอย่าง 297 เพื่อความสะดวกในการวิเคราะห์ผล จึงเก็บข้อมูลตัวอย่าง จำนวน 297 คนต่อจำนวน 1 หมู่บ้าน/ชุมชน

2.3 สูตรการคำนวณและขนาดกลุ่มตัวอย่างของเครซีและมอร์แกน (Krejcie & Morgan) ใช้ในการประมาณค่าสัดส่วนของประชากรเช่นเดียวกันและกำหนดให้สัดส่วนของลักษณะที่สนใจในประชากรเท่ากับ 0.5 ระดับความคลาดเคลื่อนที่ยอมรับได้ 5 % และระดับความเชื่อมั่น 95 % สามารถคำนวณหาขนาดของกลุ่มตัวอย่างกับประชากรที่มีขนาดเล็กได้ตั้งแต่ 10 ขึ้นไป

ขนาดประชากร	ขนาดตัวอย่าง
1,200	291
1,300	*297
1,400	302

สูตรการคำนวณ

$$n = \frac{\chi^2 Np(1-p)}{e^2(N-1) + \chi^2 p(1-p)}$$

n = ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง

N = ขนาดของประชากร

e = ระดับความคลาดเคลื่อนของการสุ่มตัวอย่างที่ยอมรับได้

χ^2 = ค่าไคสแควร์ที่ df เท่ากับ 1 และระดับความเชื่อมั่น 95% ($\chi^2=3.841$)

p = สัดส่วนของลักษณะที่สนใจในประชากร (ถ้าไม่ทราบให้กำหนด p = 0.5)

แทนค่าในสูตร

$$n = \frac{3.841 \times 1,300 \times 0.5 \times 0.5}{(.05)^2 \times (2,000 - 1) + 3.841 \times 0.5 \times 0.5}$$

$$n = 297 \text{ หน่วย}$$

แนวทางและกระบวนการขั้นตอนการประเมินผล

การประเมินผลชุมชนเป้าหมายที่ได้รับการขับเคลื่อนให้เป็นชุมชนพหุวัฒนธรรมต้นแบบจังหวัดชายแดนภาคใต้ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2569 ได้กำหนดแนวทางและกระบวนการขั้นตอนการประเมินผล โดยมีรายละเอียดออกเป็น 5 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การเตรียมการและการจัดทำคู่มือการประเมินผลฯ

1) การเรียบเรียงเนื้อหา ศักยภาพวิเคราะห์ และกำหนดรูปแบบ หลักเกณฑ์ เครื่องมือ วิธีการ ตัวชี้วัด และขั้นตอนการประเมินผลสัมฤทธิ์การดำเนินงานของชุมชนเป้าหมาย จากแนวคิด ทฤษฎี และข้อมูลจากเอกสารที่เกี่ยวข้อง

2) การแต่งตั้งคณะที่ปรึกษา และคณะทำงานติดตามและประเมินชุมชนพหุวัฒนธรรมต้นแบบฯ เพื่อกำหนดกรอบแนวทางการประเมิน รวมถึงประชุมหารือการจัดทำคู่มือการประเมินผลชุมชนเป้าหมายที่ได้รับการขับเคลื่อนให้เป็นชุมชนพหุวัฒนธรรมต้นแบบจังหวัดชายแดนภาคใต้ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2568

ขั้นตอนที่ 2 ประชุมสร้างการรับรู้ และความเข้าใจ

1) ประชุมสร้างการรับรู้ และความเข้าใจ “คู่มือการประเมินผลชุมชนเป้าหมายที่ได้รับการขับเคลื่อนให้เป็นชุมชนพหุวัฒนธรรมต้นแบบจังหวัดชายแดนภาคใต้ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2569” ให้แก่ บัณฑิตอาสาพัฒนามาตุภูมิ, ผู้นำท้องที่ ผู้นำท้องถิ่น ผู้ศาสนา ผู้ธรรมชาติ และผู้แทนของประชาชนในพื้นที่หมู่บ้าน/ชุมชนเป้าหมาย 70 หมู่บ้าน/ชุมชน รวมถึงเรื่องการประเมินและเก็บข้อมูล (Platform Database + คู่มือการประเมินฯ)

2) ประชุมชี้แจงแนวทางเก็บข้อมูล ในการประเมินผลชุมชนเป้าหมายที่ได้รับการขับเคลื่อนให้เป็นชุมชนพหุวัฒนธรรมต้นแบบจังหวัดชายแดนภาคใต้ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2569” ให้แก่ บัณฑิตอาสาฯ รวมถึงเรื่องการประเมินและเก็บข้อมูล (Platform Database + คู่มือการประเมินฯ) จำนวน 70 หมู่บ้าน/ชุมชน

ขั้นตอนที่ 3 การเก็บข้อมูล และรวบรวมข้อมูล

การเก็บข้อมูลการประเมิน การประเมินโดยใช้แบบฟอร์มการประเมินชุมชนฯ เพื่อเก็บข้อมูลจากกลุ่มเป้าหมายที่สำคัญ อาทิ บัณฑิตอาสาพัฒนามาตุภูมิ, ผู้นำท้องที่ ผู้นำท้องถิ่น ผู้ศาสนา ผู้ธรรมชาติ และผู้แทนของประชาชนในพื้นที่หมู่บ้าน/ชุมชนเป้าหมาย 70 ชุมชน ผ่าน Platform “แพลตฟอร์ม” ในการประเมินผลชุมชนเป้าหมายที่ได้รับการขับเคลื่อนให้เป็นชุมชนพหุวัฒนธรรมต้นแบบฯ เพื่อจัดเก็บ รวบรวมข้อมูล ฐานข้อมูล (Database) นำไปสู่การวิเคราะห์และประมวลผล อาทิ

1) ข้อมูล 3 ด้าน 8 ตัวชี้วัด

2) การวิเคราะห์ศักยภาพหมู่บ้าน/ชุมชน (Swot Analysis)

3) การสำรวจประชาชนในพื้นที่หมู่บ้าน/ชุมชนเป้าหมาย มีความเข้าใจ มีความเคารพ การยอมรับ และตระหนักถึงคุณค่าของการอยู่ร่วมกันบนความแตกต่างหลากหลายทางวัฒนธรรม

4) แบบสำรวจปัญหาที่มีความสำคัญที่ส่งผลต่อการพัฒนาพื้นที่หมู่บ้าน/ชุมชน

ขั้นตอนที่ 4 การคัดเลือกหมู่บ้าน/ชุมชนที่มีผลการประเมินชุมชนต้นแบบพหุวัฒนธรรม

□ การประชุมและสัมภาษณ์บัณฑิตอาสาฯของหมู่บ้าน/ชุมชน (ประเมินจากข้อมูลผลงาน) บัณฑิตอาสาฯ ซึ่ง ถือว่าเป็นตัวแทนหมู่บ้าน/ชุมชน นำเสนอข้อมูลผลงานต่อคณะทำงานติดตามและประเมินชุมชนพหุวัฒนธรรมต้นแบบจังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยใช้เกณฑ์การผ่านการประเมินตามที่กำหนดในคู่มือการ

ประเมินผลชุมชนเป้าหมายที่ได้รับการขับเคลื่อนให้เป็นชุมชนพหุวัฒนธรรมต้นแบบจังหวัดชายแดนภาคใต้ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2569

□ การลงพื้นที่ติดตามประเมินผลงานตามคู่มือฯ หลักเกณฑ์การประเมินชุมชนพหุวัฒนธรรมต้นแบบ จังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยการส่งลงพื้นที่หมู่บ้าน/ชุมชน ที่ได้รับการประเมินผลว่าเป็นชุมชนพหุวัฒนธรรมต้นแบบ เพื่อตรวจสอบข้อมูล-ข้อเท็จจริงของเอกสาร หลักฐานต่างๆ ที่เป็นไปตามหลักเกณฑ์คู่มือการประเมินผลชุมชนเป้าหมายที่ได้รับการขับเคลื่อนให้เป็นชุมชนพหุวัฒนธรรมต้นแบบจังหวัดชายแดนภาคใต้ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2569

ขั้นตอนที่ 5 การวิเคราะห์ข้อมูล และสรุปผลการประเมิน

1) เลขานุการคณะทำงานติดตามและประเมินชุมชนพหุวัฒนธรรมต้นแบบจังหวัดชายแดนภาคใต้ รวบรวมคะแนนจากคณะทำงานฯ โดยใช้เกณฑ์การผ่านการประเมินตามที่กำหนดในคู่มือการประเมินผลชุมชนเป้าหมายที่ได้รับการขับเคลื่อนให้เป็นชุมชนพหุวัฒนธรรมต้นแบบจังหวัดชายแดนภาคใต้ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2569 และสรุปผลคะแนน ซึ่งจะนำคะแนนจากการประเมินมาจัดลำดับ ดังนี้

ระดับ 1 = ชุมชนเสริมสร้างการพัฒนา 0 - 60 คะแนน

ระดับ 2 = ชุมชนพหุวัฒนธรรมที่เข้มแข็งและพร้อมไปสู่การขยายผลเป็นชุมชนพหุวัฒนธรรมต้นแบบ 61 - 79 คะแนน

ระดับ 3 = ชุมชนพหุวัฒนธรรมต้นแบบ 80 คะแนนขึ้นไป เพื่อที่จะสรุปและจัดทำรายงานผลการประเมินชุมชนพหุวัฒนธรรมต้นแบบจังหวัดชายแดนภาคใต้ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2569

2) จัดทำเล่มรายงานผลการประเมินและเล่มสรุปผลการประเมินชุมชนเป้าหมายที่ได้รับการขับเคลื่อนให้เป็นชุมชนพหุวัฒนธรรมต้นแบบจังหวัดชายแดนภาคใต้ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2569

สิ่งที่คาดว่าจะได้รับจากการวิเคราะห์และการประเมิน

1. ข้อมูลพื้นฐาน - ปัญหาและอุปสรรคของหมู่บ้าน/ชุมชน
2. แนวทางการแก้ไขปัญหาของหมู่บ้าน/ชุมชน
3. แนวทางการส่งเสริมและพัฒนาหมู่บ้าน/ชุมชน
4. จุดเด่น - จุดด้อย - โอกาส - อุปสรรคของหมู่บ้าน/ชุมชน
5. การสะท้อนข้อมูล-ข้อเท็จจริงผ่านกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนในพื้นที่หมู่บ้าน/ชุมชน
6. ทราบถึงการแก้ไขปัญหาและพัฒนาหมู่บ้านแต่ละระดับ ดังนี้ ระดับ 1 = ชุมชนเสริมสร้างการพัฒนา, ระดับ 2 = ชุมชนพหุวัฒนธรรมที่เข้มแข็งและพร้อมไปสู่การขยายผลเป็นชุมชนพหุวัฒนธรรมต้นแบบ และ ระดับ 3 = ชุมชนพหุวัฒนธรรมต้นแบบ ซึ่งทั้ง 3 ระดับ ควรจะมีแนวทางการแก้ไขปัญหา พัฒนา และส่งเสริมอะไร อย่างไร รวมถึงบูรณาการกับส่วนราชการในการจัดทำโครงการและกิจกรรมที่สอดคล้องกับอัตลักษณ์ของประชาชนและบริบทของพื้นที่หมู่บ้าน/ชุมชนอย่างแท้จริง

การสรุปผลการประเมิน

- ผลการประเมินจะถูกจัดระดับตามเกณฑ์ และนำไปใช้ในการพัฒนาหมู่บ้าน/ชุมชนให้เป็นไปตามนโยบายของรัฐ รวมทั้งสอดคล้องกับบริบท วิถีชีวิต ความต้องการผ่านกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อไป

**คำอธิบาย และหลักฐานประกอบการประเมินชุมชนพหุวัฒนธรรมต้นแบบจังหวัดชายแดน
ภาคใต้ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2569**

ด้าน	ตัวชี้วัด	คำอธิบาย	ค่าน้ำหนัก	หลักฐานการพิจารณา/เกณฑ์การให้คะแนน
1. ศักยภาพของหมู่บ้าน/ชุมชน	1. หมู่บ้าน/ชุมชนมีการจัดทำฐานข้อมูลการจัดเก็บ วิเคราะห์และรวบรวมข้อมูลต่างๆ	หมู่บ้าน/ชุมชนมีการจัดทำฐานข้อมูล วิเคราะห์และรวบรวมข้อมูลต่างๆ เป็นฐานข้อมูลสำคัญเพื่อใช้ในการแก้ไขปัญหาและพัฒนาพื้นที่หมู่บ้าน/ชุมชนของตนเอง	5	- มีข้อมูลที่บ่งบอกตามคำอธิบาย เช่น มีข้อมูลที่เป็นฐานข้อมูลฯ หรือ แผนหมู่บ้าน/ชุมชน เป็นต้น - (คะแนน 1-4 จากข้อมูลตามเกณฑ์การให้คะแนนตามลำดับ /คะแนน 5 มีแผนพัฒนาหมู่บ้านในปีงบประมาณ พ.ศ. 2569)
	2. หมู่บ้าน/ชุมชนมีการเปิดพื้นที่การมีส่วนร่วม เช่น การประชุมหรือประชุมประชาคม เพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในหมู่บ้าน/ชุมชน	หมู่บ้าน/ชุมชนมีการเปิดพื้นที่การมีส่วนร่วม เช่น การประชุมหรือประชุมประชาคม เพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในชุมชนในการร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมรับผิดชอบ ในการแก้ไขปัญหาและพัฒนาหมู่บ้าน/ชุมชน	10	- มีข้อมูลที่บ่งบอกว่ามีการประชุมหรือประชุมประชาคม - (เกณฑ์การให้คะแนน 1-5 จากหลักฐานตามจำนวนครั้งในปีงบประมาณ พ.ศ. 2569)
	3. หมู่บ้าน/ชุมชนมีกิจกรรมการรณรงค์ต่อต้านปัญหายาเสพติด เพื่อให้เกิดความสงบสุขในพื้นที่หมู่บ้าน/ชุมชน	หมู่บ้าน/ชุมชนมีกิจกรรมการรณรงค์ต่อต้านปัญหายาเสพติดเพื่อให้เกิดความสงบสุขในพื้นที่หมู่บ้าน/ชุมชน อาทิ การต่อต้านไม่เกี่ยวข้องกับยาเสพติด, การไม่ส่งเสริมการใช้ความรุนแรงในพื้นที่, การไม่เกี่ยวข้องกับอบายมุขต่างๆ, การสร้างความปลอดภัยและความสงบเรียบร้อยในหมู่บ้าน/	15	- มีข้อมูลและภาพประกอบที่บ่งบอกว่ามีกิจกรรมตามคำอธิบาย - (เกณฑ์การให้คะแนน 1-5 จากหลักฐานตามจำนวนกิจกรรมในปีงบประมาณ พ.ศ. 2569)

ด้าน	ตัวชี้วัด	คำอธิบาย	ค่าน้ำหนัก	หลักฐานการพิจารณา/เกณฑ์การให้คะแนน
		ชุมชน, กิจกรรมขับเคลื่อนธรรมนูญหมู่บ้าน 9 ดี (ฮุม ปากัด) เป็นต้น ฯลฯ		
	4. หมู่บ้าน/ชุมชนมีการบูรณาการการทำงานร่วมกับหน่วยงานภาครัฐในการแก้ไขปัญหาและพัฒนาหมู่บ้าน/ชุมชน	หมู่บ้าน/ชุมชนมีประสานงานและบูรณาการการทำงานร่วมกับหน่วยงานภาครัฐในการขับเคลื่อนงานแก้ไขปัญหาและพัฒนาหมู่บ้าน/ชุมชนเพื่อประโยชน์สุขแก่ประชาชนในพื้นที่หมู่บ้าน/ชุมชน	10	- มีข้อมูลและภาพประกอบที่บ่งบอกว่ามีการปฏิบัติงานและบูรณาการการทำงานร่วมกับหน่วยงานภาครัฐ - (เกณฑ์การให้คะแนน 1-5 จากหลักฐานข้อมูลที่ปฏิบัติงานร่วมกับหน่วยงานภาครัฐในปีงบประมาณ พ.ศ. 2569)
2. การส่งเสริม การอยู่ร่วมกันในสังคมพหุวัฒนธรรม	5.- หมู่บ้าน/ชุมชนมีกิจกรรมการส่งเสริมพหุวัฒนธรรม - หมู่บ้าน/ชุมชนกิจกรรมส่งเสริมทางความเชื่อตามหลักศาสนาที่ถูกต้อง ค่านิยม อัตลักษณ์ วัฒนธรรม ประเพณีตามหลักการทางศาสนาที่ถูกต้อง ได้แก่	หมู่บ้าน/ชุมชนมีกิจกรรมการส่งเสริมพหุวัฒนธรรมและกิจกรรมส่งเสริมทางความเชื่อตามหลักศาสนาที่ถูกต้อง ค่านิยม อัตลักษณ์ วัฒนธรรม ประเพณีตามหลักการทางศาสนาที่ถูกต้อง ได้แก่ 1. มีกิจกรรมส่งเสริมทางความเชื่อตามหลักศาสนาที่ถูกต้องค่านิยม ความศรัทธา อัตลักษณ์ วัฒนธรรม และประเพณี 2. มีกิจกรรมการส่งเสริมพหุวัฒนธรรม เช่น การส่งเสริมพหุวัฒนธรรม เช่น การสร้างพื้นที่กลางในการทำกิจกรรมร่วมกัน เป็นต้น * พหุวัฒนธรรม (Multicultural) หมายถึง ประชาชนทุกเชื้อชาติ	20	- มีข้อมูลและภาพประกอบที่บ่งบอกว่ามีกิจกรรมตามคำอธิบาย - (เกณฑ์การให้คะแนน 1-5 จากหลักฐานตามจำนวนกิจกรรมในปีงบประมาณ พ.ศ. 2569)

ด้าน	ตัวชี้วัด	คำอธิบาย	ค่าน้ำหนัก	หลักฐานการพิจารณา/เกณฑ์การให้คะแนน
		ศาสนา วัฒนธรรม ประเพณีอยู่ร่วมกันอย่างสันติ โดยยอมรับถึงความหลากหลาย ความแตกต่าง ไม่แบ่งแยก ไม่เบียดเบียน มีความเคารพ สิทธิเสรีภาพ ซึ่งกันและกัน รวมถึงมีความเอื้ออาทร ช่วยเหลือกัน พึ่งพาอาศัยกัน และสามารถอยู่ร่วมกันบนความหลากหลายทางวัฒนธรรมอย่างสันติสุข		
	6. หมู่บ้าน/ชุมชนมีความเข้าใจ มีความเคารพ การยอมรับและตระหนักถึงคุณค่าของการอยู่ร่วมกันบนความแตกต่างหลากหลายทางวัฒนธรรม	หมู่บ้าน/ชุมชนมีความเข้าใจ มีการเคารพ การยอมรับและตระหนักถึงคุณค่าของการอยู่ร่วมกันบนความแตกต่างหลากหลายทางวัฒนธรรม เพื่อที่จะได้ทราบถึงความคิด ความเข้าใจทัศนคติของประชาชนในหมู่บ้าน/ชุมชน (โดยมีสำรวจข้อมูลผ่านระบบ Google form	15	- ผลการสำรวจความเข้าใจของประชาชนในพื้นที่หมู่บ้าน/ชุมชน ประมวลผลผ่านระบบ Google form - มีภาพประกอบที่บ่งบอกว่ามีจัดการเก็บข้อมูล - (เกณฑ์การให้คะแนน 1-5 ตามเกณฑ์การให้คะแนน)
	7. หมู่บ้าน/ชุมชนมีบุคลากรทางวัฒนธรรมที่สามารถถ่ายทอดและนำเสนอข้อมูลของหมู่บ้าน/ชุมชน	หมู่บ้าน/ชุมชนมีบุคลากรทางวัฒนธรรมที่สามารถถ่ายทอดและนำเสนอข้อมูลของหมู่บ้าน/ชุมชนได้ เพื่อเป็นตัวแทนชุมชนที่สามารถถ่ายทอดข้อมูลบริบท และอัตลักษณ์เฉพาะที่ของพื้นที่ชุมชนของตน รวมถึงเป็นผู้	10	- มีข้อมูลและภาพประกอบที่บ่งบอกว่ามีบุคลากรทางวัฒนธรรมที่สามารถถ่ายทอดและนำเสนอข้อมูลของหมู่บ้าน/ชุมชน อาทิ ชื่อ-สกุล ตำแหน่ง เบอร์โทร ภาพถ่าย เป็นต้น - (เกณฑ์การให้คะแนน 1-5 จากหลักฐานและจำนวนคน)

ด้าน	ตัวชี้วัด	คำอธิบาย	ค่าน้ำหนัก	หลักฐานการพิจารณา/เกณฑ์การให้คะแนน
		ประสานหรือใช้ข้อมูลกลางในการทำงานร่วมกับหน่วยงาน/ส่วนราชการที่เกี่ยวข้องได้ (ซึ่งเป็นข้อมูลที่บัณฑิตอาสาฯ ได้เข้าไปเสาะหา สอบถาม วิจารณ์คัดเลือกบุคคลดังกล่าว โดยคณะกรรมการได้สอบถามผ่านบัณฑิตอาสาฯ ผู้เก็บข้อมูล)		
3. การสร้างมูลค่าทางเศรษฐกิจของหมู่บ้าน/ชุมชน	8. หมู่บ้าน/ชุมชนมีการสร้างมูลค่าทางอัตลักษณ์และวัฒนธรรมท้องถิ่น	หมู่บ้าน/ชุมชนมีการสร้างมูลค่าทางอัตลักษณ์และวัฒนธรรมท้องถิ่น (Soft Power) อาทิ ได้แก่ เฟสตีวัล, ท่องเที่ยว, อาหาร, ศิลปะ, การออกแบบ, กีฬา, ดนตรี, หนังสือ, ภาพยนตร์, แฟชั่น, เกม และอื่นๆ ตามอัตลักษณ์และบริบทของพื้นที่หมู่บ้าน/ชุมชน	15	- มีข้อมูลและภาพประกอบที่บ่งบอกว่าหมู่บ้าน/ชุมชนมีการสร้างมูลค่าทางอัตลักษณ์และวัฒนธรรมท้องถิ่น - คะแนน 1 กับ 3 จากข้อมูลตามเกณฑ์การให้คะแนนตามลำดับ / คะแนน 5 มีข้อมูลเชิงเอกสารที่บ่งบอกว่าหมู่บ้าน/ชุมชนมีมูลค่าทางอัตลักษณ์และวัฒนธรรมท้องถิ่นไปสู่ทางเศรษฐกิจ

**หมายเหตุ : 1 การให้คะแนนและการตัดสินของคณะกรรมการฯ (คณะทำงานและติดตามฯ) ถือเป็นขั้นสุดท้าย

2 ทั้งนี้รายละเอียดคู่มือฯ สามารถการแก้ไขหรือปรับปรุงได้ แต่ไม่ให้เกิดกระทบต่อการประเมินผลของตัวชี้วัดดังกล่าว

แบบฟอร์มการประเมินชุมชนพหุวัฒนธรรมต้นแบบจังหวัดชายแดนภาคใต้
ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2569

ด้าน	ตัวชี้วัด	เกณฑ์การให้คะแนน					คะแนน ที่ได้
		1 (1 = 20 คะแนน)	2 (2 = 40 คะแนน)	3 (3 = 60 คะแนน)	4 (4 = 80 คะแนน)	5 (5 = 100 คะแนน)	
1. ศักยภาพ ของหมู่บ้าน/ ชุมชน	1. หมู่บ้าน/ ชุมชนมีการ จัดทำ ฐานข้อมูล การจัดเก็บ วิเคราะห์และ รวบรวมข้อมูล ต่างๆ	- มีการสำรวจ	- มีการสำรวจ - มีการประชุม หารือร่วมกัน	- มีการสำรวจ - มีการประชุม หารือร่วมกัน - มีการจัดเก็บ ข้อมูล	- มีการ สำรวจ - มีการ ประชุม หารือ ร่วมกัน - มีการ จัดเก็บ ข้อมูล - มีการ วิเคราะห์ ประมวลผล	- มีการ สำรวจ - มีการ ประชุม หารือ ร่วมกัน - มีการ จัดเก็บ ข้อมูล - มีการ วิเคราะห์ ประมวลผล - มี แผนพัฒนา หมู่บ้าน	
	2. หมู่บ้าน/ ชุมชนมีการ เปิดพื้นที่การมี ส่วนร่วม เช่น การประชุม หรือประชุม ประชาคม เพื่อส่งเสริม การมีส่วนร่วมของ ประชาชนใน หมู่บ้าน/ ชุมชน	- มีการจัด ประชุม/ ประชุม ประชาคม อย่างน้อย 1 ครั้ง	- มีการจัด ประชุม/ ประชุม ประชาคม 2 ครั้ง	- มีการจัด ประชุม/ประชุม ประชาคม 3 ครั้ง	- มีการจัด ประชุม/ ประชุม ประชาคม 4 ครั้ง	- มีการจัด ประชุม/ ประชุม ประชาคม 5 ครั้งขึ้นไป	
	3. หมู่บ้าน/ ชุมชนมี กิจกรรมการ รณรงค์ ต่อต้านปัญหา ภัยแทรกซ้อน เพื่อให้เกิด	จำนวน 1 กิจกรรม	จำนวน 2 กิจกรรม	จำนวน 3 กิจกรรม	จำนวน 4 กิจกรรม	จำนวน 5 กิจกรรมขึ้น ไป	

ด้าน	ตัวชี้วัด	เกณฑ์การให้คะแนน					คะแนน ที่ได้
		1 (1 = 20 คะแนน)	2 (2 = 40 คะแนน)	3 (3 = 60 คะแนน)	4 (4 = 80 คะแนน)	5 (5 = 100 คะแนน)	
	ความสงบสุข ในพื้นที่ หมู่บ้าน/ ชุมชน						
	4. หมู่บ้าน/ ชุมชนมี การบูรณาการ การทำงาน ร่วมกับ หน่วยงาน ภาครัฐในการ แก้ไขปัญหา และพัฒนา หมู่บ้าน/ ชุมชน	จำนวน 1 หน่วยงาน	จำนวน 2 หน่วยงาน	จำนวน 3 หน่วยงาน	จำนวน 4 หน่วยงาน	จำนวน 5 หน่วยงาน ขึ้นไป	
2. การส่งเสริม การอยู่ร่วมกัน ในสังคมพหุ วัฒนธรรม	5.- หมู่บ้าน/ ชุมชนมี กิจกรรมการ ส่งเสริมพหุ วัฒนธรรม - หมู่บ้าน/ ชุมชน กิจกรรม ส่งเสริมทาง ความเชื่อตาม หลักศาสนาที่ ถูกต้อง ค่านิยม อัต ลักษณ์ วัฒนธรรม ประเพณีตาม หลักการทาง ศาสนาที่ ถูกต้อง	จำนวน 1 กิจกรรม	จำนวน 2 กิจกรรม	จำนวน 3 กิจกรรม	จำนวน 4 กิจกรรม	จำนวน 5 กิจกรรมขึ้น ไป	

ด้าน	ตัวชี้วัด	เกณฑ์การให้คะแนน					คะแนน ที่ได้
		1 (1 = 20 คะแนน)	2 (2 = 40 คะแนน)	3 (3 = 60 คะแนน)	4 (4 = 80 คะแนน)	5 (5 = 100 คะแนน)	
	6. หมู่บ้าน/ ชุมชนมี ความ เข้าใจ มีความ เคารพ การ ยอมรับและ ตระหนักถึง คุณค่าของการ อยู่ร่วมกันบน ความแตกต่าง หลากหลาย ทางวัฒนธรรม	น้อยกว่าร้อยละ 55	ร้อยละ 56-60	ร้อยละ 61-65	ร้อยละ 66-70	ร้อยละ 70 ขึ้นไป	
	7. หมู่บ้าน/ ชุมชนมี บุคลากรทาง วัฒนธรรมที่ สามารถ ถ่ายทอดและ นำเสนอข้อมูล ของหมู่บ้าน/ ชุมชน	จำนวน 1 คน	จำนวน 2 คน	จำนวน 3 คน	จำนวน 4 คน	จำนวน 5 คนขึ้นไป	
3. การสร้าง มูลค่าทาง เศรษฐกิจของ หมู่บ้าน/ชุมชน	8. หมู่บ้าน/ ชุมชนมีการ สร้างมูลค่า ทางอัตลักษณ์ และ วัฒนธรรม ท้องถิ่น	- มีการสำรวจ		- มีการสำรวจ - มีการมีส่วนร่วม ของ ประชาชน ในการสร้าง มูลค่าทางอัต ลักษณ์และ วัฒนธรรม ท้องถิ่นของ หมู่บ้าน/ชุมชน		- มีการ สำรวจ - มีการมี ส่วนร่วม ของ ประชาชน ในการสร้าง มูลค่า ทางอัต ลักษณ์และ วัฒนธรรม ท้องถิ่นของ หมู่บ้าน/ ชุมชน - มีการ จัดทำข้อมูล เอกสาร	

ด้าน	ตัวชี้วัด	เกณฑ์การให้คะแนน					คะแนน ที่ได้
		1 (1 = 20 คะแนน)	2 (2 = 40 คะแนน)	3 (3 = 60 คะแนน)	4 (4 = 80 คะแนน)	5 (5 = 100 คะแนน)	
						เกี่ยวกับการ สร้างมูลค่า ทางอัต ลักษณ์และ วัฒนธรรม ท้องถิ่นของ หมู่บ้าน/ ชุมชน	

**หมายเหตุ : 1 การให้คะแนนและการตัดสินของคณะกรรมการฯ (คณะทำงานและติดตามฯ) ถือเป็นที่สุด

2 ทั้งนี้รายละเอียดคู่มือฯ สามารถการแก้ไขหรือปรับปรุงได้ แต่ไม่ให้เกิดกระทบต่อการประเมินผลของตัวชี้วัดดังกล่าว

ກາດພະນວກ

ระบบ Platform การจัดเก็บและจัดทำข้อมูลประเมินผลชุมชนพหุวัฒนธรรมต้นแบบฯ

ระบบการจัดเก็บข้อมูลของบัณฑิตอาสาในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้

ผู้ใช้งาน : ปาตีเมาะ มุนู

ข้อมูลส่วนบุคคล > บัณฑิตอาสา > รายงาน > ออกจากระบบ

รายงานการปฏิบัติงาน > **สำรวจโครงการ/กิจกรรม**

แจ้งปัญหาการใช้งานระบบ > ระบบร้องเรียนร้องทุกข์

ชุมชนต้นแบบประจำปี พ.ศ. 2569

แบบบันทึกการพัฒนาศักยภาพของบัณฑิตฯ

https://icdos.sbpac.go.th/PD/KSP2569.aspx

ประจำปีงบประมาณ: 2569

บ้านนาพร้า ม.2 ต.ปะนาเระ อ.ปะนาเระ จ.ปัตตานี

แบบฟอร์มการวิเคราะห์ศักยภาพเพื่อประเมินสภาพหมู่บ้าน/ชุมชนเป้าหมาย: **แบบฟอร์ม**

โหลดผลการวิเคราะห์ศักยภาพเพื่อประเมินสภาพหมู่บ้าน/ชุมชนเป้าหมาย (ไฟล์ word): Choose File No file chosen บันทึกไฟล์

ข้อที่	ด้าน	ตัวชี้วัด	1 (1-20 คะแนน)	2 (2-40 คะแนน)	3 (3-60 คะแนน)	4 (4-80 คะแนน)	5 (5-100 คะแนน)	ผลการประเมิน	หลักฐาน	บันทึก
1	1. ศักยภาพของหมู่บ้าน/ชุมชน	1. หมู่บ้าน/ชุมชนมีการจัดทำฐานข้อมูล การจัดเก็บ วิเคราะห์และรวบรวมข้อมูลต่างๆ	☐ มีการสำรวจ	☐ มีการสำรวจ และมีการประชุมหารือร่วมกัน	☐ มีการสำรวจ มีการประชุมหารือร่วมกัน และมีการจัดเก็บข้อมูล	☐ มีการสำรวจ, มีการประชุมหารือร่วมกัน, มีการจัดเก็บข้อมูล และมีการวิเคราะห์ประมวลผล	☐ มีการสำรวจ, มีการประชุมหารือร่วมกัน, มีการจัดเก็บข้อมูล, มีการวิเคราะห์ประมวลผล และมีแผนพัฒนาหมู่บ้าน	0		UploadFile
2. หมู่บ้าน/ชุมชนมีการเปิดพื้นที่การมีส่วนร่วม เช่น การประชุมหรือประชุมประชาชน เพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในหมู่บ้าน/ชุมชน		☐ มีการจัดประชุม/ประชุมประชาชนอย่างน้อย 1 ครั้ง	☐ มีการจัดประชุม/ประชุมประชาชน 2 ครั้ง	☐ มีการจัดประชุม/ประชุมประชาชน 3 ครั้ง	☐ มีการจัดประชุม/ประชุมประชาชน 4 ครั้ง	☐ มีการจัดประชุม/ประชุมประชาชน 5 ครั้งขึ้นไป	0		UploadFile	
3. หมู่บ้าน/ชุมชนมีการระดมความคิดเห็นด้านปัญหาที่ยากหรือข้อถกเถียงเกี่ยวกับความสงบสุขในพื้นที่หมู่บ้าน/ชุมชน		☐ มีจำนวน 1 กิจกรรม	☐ มีจำนวน 2 กิจกรรม	☐ มีจำนวน 3 กิจกรรม	☐ มีจำนวน 4 กิจกรรม	☐ มีจำนวน 5 กิจกรรมขึ้นไป	0		UploadFile	
4. หมู่บ้าน/ชุมชนมีการบูรณาการการทำงานร่วมกับหน่วยงานภาครัฐในการแก้ไขปัญหาและพัฒนาหมู่บ้าน/ชุมชน		☐ จำนวน 1 หน่วยงาน	☐ จำนวน 2 หน่วยงาน	☐ จำนวน 3 หน่วยงาน	☐ จำนวน 4 หน่วยงาน	☐ จำนวน 5 หน่วยงานขึ้นไป	0		UploadFile	
5	2. การส่งเสริมการอยู่ร่วมกันในสังคมพหุวัฒนธรรม	5. หมู่บ้าน/ชุมชนมีกิจกรรมการส่งเสริมพหุวัฒนธรรม แลกเปลี่ยนเรียนรู้ทางวัฒนธรรม ส่งเสริมความเข้าใจกันและกันของทุกฝ่าย ดำเนินมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม ประเพณีและวิถีชีวิตทางศาสนาที่ยั่งยืน	☐ จำนวน 1 กิจกรรม	☐ จำนวน 2 กิจกรรม	☐ จำนวน 3 กิจกรรม	☐ จำนวน 4 กิจกรรม	☐ จำนวน 5 กิจกรรมขึ้นไป	0		UploadFile
6. หมู่บ้าน/ชุมชนมีความเข้าใจ มีความเคารพ การยอมรับและตระหนักถึงคุณค่าของภูมิปัญญา ความรู้และวิถีชีวิตทางวัฒนธรรม		☐ ร้อยละ 55	☐ ร้อยละ 56-60	☐ ร้อยละ 61-65	☐ ร้อยละ 66-70	☐ ร้อยละ 70 ขึ้นไป	0		UploadFile	
7. หมู่บ้าน/ชุมชนมีบุคลากรหรืออาสาสมัครที่สามารถถ่ายทอดและนำเสนอข้อมูลของหมู่บ้าน/ชุมชน		☐ จำนวน 1 คน	☐ จำนวน 2 คน	☐ จำนวน 3 คน	☐ จำนวน 4 คน	☐ จำนวน 5 คนขึ้นไป	0		UploadFile	
8	3. การสร้างมูลค่าทางเศรษฐกิจของหมู่บ้าน/ชุมชน	8. หมู่บ้าน/ชุมชนมีการสร้างมูลค่าทางผลิตภัณฑ์และวัฒนธรรมท้องถิ่น	☐ มีการสำรวจและมีการมีผลิตภัณฑ์และวัฒนธรรมท้องถิ่น		☐ มีการสำรวจ และมีการมีส่วนร่วมของประชาชนในการสร้างมูลค่าทางผลิตภัณฑ์และวัฒนธรรม	☐ มีการสำรวจ, มีการมีส่วนร่วมของประชาชนในการสร้างมูลค่าทางผลิตภัณฑ์และวัฒนธรรม และมีการจัดทำข้อมูลเอกสารเกี่ยวกับการสร้างมูลค่าทางผลิตภัณฑ์และวัฒนธรรมท้องถิ่นของหมู่บ้าน/ชุมชน	0		UploadFile	

คำถามแบบทดสอบ : ความเข้าใจ ความเคารพ การยอมรับและตระหนักถึงคุณค่าของการอยู่ ร่วมกันบนความแตกต่างหลากหลายทาง วัฒนธรรม

คำชี้แจง : โปรดเลือกคำตอบที่ถูกต้องที่สุดเพียงข้อเดียว

pawatjarudechasree@gmail.com [สลับบัญชี](#)

✉ ไม่ใช้ร่วมกัน

* ระบุว่าเป็นคำถามที่จำเป็น

จังหวัด *

- ☒ ยะลา
- ☐ บัตตานี
- ☐ นราธิวาส
- ☐ สงขลา

อำเภอ (จ.ปัตตานี)

อำเภอ (จ.ปัตตานี) *

เลือก

โคกโพธิ์

สายบุรี

เมืองปัตตานี

ปะนาเระ

Google - ติดต่อเจ้าของ

แบบฟอร์มนี้ดูน่าสง

ตำบล (จ.ปัตตานี)

ตำบล (จ.ปัตตานี) *

โคกโพธิ์

หมู่บ้าน (จ.ปัตตานี)

หมู่บ้าน (จ.ปัตตานี) *

บ้านแป้น

หมู่ที่

หมู่ที่ *

2

คำถามแบบทดสอบ : ความเข้าใจ ความเคารพ การยอมรับและตระหนักถึงคุณค่าของการอยู่ร่วมกันบนความแตกต่างหลากหลายทางวัฒนธรรม

คำชี้แจง :

โปรดเลือกคำตอบที่ถูกต้องที่สุดเพียงข้อเดียว

1. ข้อใดคือหัวใจสำคัญที่สุดในการสร้างสันติสุขและการอยู่ร่วมกันในสังคมพหุวัฒนธรรมของจังหวัดชายแดนภาคใต้ *

- ☐ ก. การส่งเสริมให้บริหารจัดการทางประเพณีของทุกศาสนาเพื่อความเท่าเทียม
- ☐ ข. การแยกชุมชนตามความเชื่อทางศาสนาออกจากกันอย่างเด็ดขาด เพื่อลดการกระทบกระทั่ง
- ☐ ค. การเข้าใจ เคารพ และยอมรับในความแตกต่างหลากหลายทางวัฒนธรรมและอัตลักษณ์ของกันและกัน
- ☐ ง. การบังคับให้ทุกกลุ่มวัฒนธรรมปฏิบัติตามวัฒนธรรมปฏิบัติตามวัฒนธรรมหลักของประเทศเหมือนกันทั้งหมด

คำถามแบบทดสอบ : ความเข้าใจ ความเคารพ การยอมรับและตระหนักถึงคุณค่าของการอยู่ร่วมกัน
บนความแตกต่างหลากหลายทางวัฒนธรรม
คำชี้แจง : โปรดเลือกคำตอบที่ถูกต้องที่สุดเพียงข้อเดียว

1. ข้อใดคือหัวใจสำคัญที่สุดในการสร้างสันติสุขและการอยู่ร่วมกันในสังคมพหุวัฒนธรรมของจังหวัด
ชายแดนภาคใต้

- ก. การส่งเสริมให้บริหารจัดการทางประเพณีของทุกศาสนาเพื่อความเท่าเทียม
- ข. การแยกชุมชนตามความเชื่อทางศาสนาออกจากกันอย่างเด็ดขาด เพื่อลดการกระทบกระทั่ง
- ค. การเข้าใจ เคารพ และยอมรับในความแตกต่างหลากหลายทางวัฒนธรรมและอัตลักษณ์ของกัน
และกัน
- * คำตอบถูกต้อง
- ความเข้าใจและเคารพในอัตลักษณ์ที่แตกต่างเป็นรากฐานสำคัญของการอยู่ร่วมกันอย่างสันติและยั่งยืน
- ง. การบังคับให้ทุกกลุ่มวัฒนธรรมปฏิบัติตามวัฒนธรรมปฏิบัติตามวัฒนธรรมหลักของประเทศ
เหมือนกันทั้งหมด

2. เมื่อท่านได้รับเชิญไปร่วมงานมงคลสมรสของเพื่อนต่างศาสนาในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ การ
ปฏิบัติตนในข้อใดแสดงถึงความเคารพในความหลากหลายทางวัฒนธรรมได้เหมาะสมที่สุด

- ก. เข้าร่วมงานด้วยความยินดี ศึกษาข้อปฏิบัติล่วงหน้า และปฏิบัติตามความเหมาะสมโดยไม่ขัด
ต่อหลักศาสนาของตน
- * คำตอบถูกต้อง
- การเข้าร่วมด้วยความใส่ใจและรักษากรณีขอบเขตศาสนาของตนเอง แสดงถึงความเคารพทั้งต่อเจ้าภาพและต่อ
ตนเอง
- ข. เข้าร่วมงานแต่แยกตัวไปอยู่อย่างเงียบๆ โดยไม่พูดคุยหรือปฏิสัมพันธ์กับใครในงาน
- ค. ปฏิเสธการเข้าร่วมงานเพราะกลัวว่าจะปฏิบัติไม่ถูกต้องตามหลักศาสนาของตนเอง
- ง. เข้าร่วมงานและพยายามขอให้เจ้าภาพปรับเปลี่ยนพิธีกรรมให้สอดคล้องกับความเชื่อของท่าน

3. คำว่า "พหุวัฒนธรรม" (Multiculturalism) ในบริบทของจังหวัดชายแดนภาคใต้ หมายถึงข้อใด
ชัดเจนที่สุด

- ก. พื้นที่ที่มีเฉพาะชาวไทยมุสลิมอาศัยอยู่เท่านั้น
- ข. การจัดการกิจกรรมท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมเพื่อสร้างรายได้ให้กับชุมชน
- ค. สังคมที่มีความหลากหลายทางเชื้อชาติ ศาสนา ภาษา และประเพณี รวมถึงการอาศัยอยู่ร่วมกัน
อย่างเกื้อกูล
- * คำตอบถูกต้อง
- เป็นคำจำกัดความที่ถูกต้องของการอยู่ร่วมกันของชาวไทยมุสลิม ชาวไทยพุทธ ไทยเชื้อสายจีน และกลุ่มอื่นๆ ใน
พื้นที่ จชต.
- ง. การผสมผสานทุกวัฒนธรรมจนกลายเป็นวัฒนธรรมใหม่เพียงวัฒนธรรมเดียว

4. การเรียนรู้ "ภาษามลายูถิ่น" ของคนต่างวัฒนธรรมในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ มีประโยชน์ในมิติของการอยู่ร่วมกันอย่างไร

ก. เพื่อใช้ในการสืบหาข้อมูลลับทางความมั่นคงเท่านั้น

ข. เป็นสะพานเชื่อมความเข้าใจ ทลายกำแพงความกลัว และสร้างความไว้วางใจระหว่างกันในกลุ่มชน

* คำตอบถูกต้อง

ภาษาเป็นเครื่องมือสำคัญในการสื่อสารและสะท้อนถึงความใส่ใจในวัฒนธรรมของประชาชนในพื้นที่

ค. เพื่อแสดงตนว่ามีความเหนือกว่าคนในท้องถิ่น

ง. ทำให้สามารถประกอบธุรกิจและเอาเปรียบทางการค้าได้ดียิ่งขึ้น

5. หากมีการจัดงานประเพณี "แห่ผ้าขึ้นธาตุ" หรือ "งานสมโภชเจ้าแม่ลิ้มกอเหนี่ยว" ในพื้นที่ ชาวไทยมุสลิมในชุมชนสามารถมีส่วนร่วมสะท้อนความเป็นพหุวัฒนธรรมได้อย่างไรโดยไม่ขัดต่อหลักการทางศาสนา

ก. ปิดบ้านเงียบและแสดงท่าทีไม่พอใจที่มีการจัดงานในพื้นที่ใกล้เคียง

ข. เรียกร้องให้หน่วยงานราชการยกเลิกการจัดงานประเพณีดังกล่าว

ค. แสดงความยินดี ช่วยเหลือในส่วนการอำนวยความสะดวก หรือร่วมสังเกตการณ์ในฐานะเพื่อน

บ้านที่ดี

* คำตอบถูกต้อง

การสนับสนุนด้านการจัดการหรือร่วมชมงานเป็นการแสดงน้ำใจและความเคารพในฐานะเพื่อนมนุษย์โดยไม่ล่วงละเมิดหลักศาสนา

ง. ร่วมขบวนแห่และกราบไหว้สิ่งศักดิ์สิทธิ์ร่วมกับเพื่อนต่างศาสนา

6. ในโรงเรียนพหุวัฒนธรรมที่มีทั้งนักเรียนไทยพุทธและไทยมุสลิม การจัดกิจกรรมในข้อใดส่งเสริมการตระหนักถึงคุณค่าของการอยู่ร่วมกันได้ดีที่สุด

ก. การจัดค่ายวัฒนธรรมสัมพันธ์ให้นักเรียนร่วมกันแลกเปลี่ยนเรียนรู้ วิถีชีวิต ประเพณี และทำกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ร่วมกัน

* คำตอบถูกต้อง

การทำกิจกรรมร่วมกันช่วยสร้างความเข้าใจลึกซึ้งผ่านประสบการณ์ตรงและความร่วมมือกัน

ข. การงดจัดกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับศาสนาทุกชนิดในโรงเรียนเพื่อป้องกันความขัดแย้ง

ค. การกำหนดให้นักเรียนทุกคนต้องสอบผ่านวิชาศาสนาของทุกศาสนาจึงจะจบการศึกษา

ง. การแยกห้องเรียนตามศาสนาเพื่อให้นักเรียนทำกิจกรรมเฉพาะกลุ่มของตนเอง

7. เมื่อเกิดข่าวลือหรือข้อมูลที่สร้างความเกลียดชังระหว่างศาสนา (Hate Speech) ในโลกออนไลน์เกี่ยวกับเหตุการณ์ในจังหวัดชายแดนภาคใต้ ในฐานะประชาชนในพื้นที่ควรปฏิบัติอย่างไรจึงจะเหมาะสมที่สุด

ก. ตั้งสติ ตรวจสอบข้อเท็จจริงจากแหล่งข้อมูลที่น่าเชื่อถือ และไม่ส่งต่อหรือเติมเชื้อไฟความขัดแย้ง

* คำตอบถูกต้อง

การมีสติและหยุดยั้งการกระจายข่าวลือเป็นก้าวสำคัญในการรักษาความสงบและเสถียรภาพในชุมชน

ข. ตอบโต้ด้วยถ้อยคำที่รุนแรงพอกันเพื่อปกป้องศักดิ์ศรีของกลุ่มตนเอง

ค. ละเลยไม่สนใจเพราะคิดว่าเป็นเรื่องไกลตัวและไม่ได้เกิดขึ้นกับตนเอง

ง. ช่วยแชร์ต่อทันทีเพื่อเตือนให้คนในกลุ่มศาสนาของตนเองระวังตัว

8. การยอมรับและเข้าใจในเรื่อง "หลักอาหารฮาลาล" ของเพื่อนชาวไทยมุสลิม ส่งผลต่อความสัมพันธ์ในชุมชนอย่างไร

- ก. ทำให้เกิดการแบ่งแยกชนชั้นในสังคมชัดเจนขึ้น
- ข. สร้างความไว้วางใจ ความสบายใจ และแสดงถึงความใส่ใจในข้อจำกัดและวิถีชีวิตของกันและกัน
- * คำตอบถูกต้อง
- การจัดเตรียมอาหารที่ถูกต้องตามหลักศาสนาให้เพื่อนมุสลิมสะท้อนถึงการให้เกียรติและความเคารพอย่างสูง
- ค. ทำให้คนต่างศาสนารู้สึกอึดอัดในการร่วมรับประทานอาหาร
- ง. เป็นการสิ้นเปลืองงบประมาณของชุมชนโดยไม่จำเป็น

9. ข้อใดสะท้อนถึงการตระหนักใน "คุณค่า" ของทุนทางวัฒนธรรมในจังหวัดชายแดนภาคใต้มาใช้ประโยชน์ในการพัฒนาพื้นที่ได้อย่างยั่งยืน

- ก. การผูกขาดการผลิตสินค้าพื้นเมืองไว้กับหน่วยงานของรัฐแต่เพียงผู้เดียว
- ข. การอนุรักษ์วัฒนธรรมไว้จัดแสดงในพิพิธภัณฑ์เท่านั้น โดยห้ามประชาชนนำมาใช้ชีวิตประจำวัน
- ค. การนำผ้าบาติก ลวดลายเรือกอกและ และสถาปัตยกรรมท้องถิ่นมาพัฒนาเป็นผลิตภัณฑ์สร้างสรรค์ และส่งเสริมการท่องเที่ยวชุมชน
- * คำตอบถูกต้อง
- การนำอัตลักษณ์ที่โดดเด่นมาต่อยอดทางเศรษฐกิจสร้างสรรค์เป็นการเพิ่มมูลค่าและอนุรักษ์วัฒนธรรมไปพร้อมกัน
- ง. ทำให้คนต่างศาสนารู้สึกอึดอัดในการร่วมรับประทานอาหาร

10. แนวปฏิบัติใดที่แสดงถึงการ “ขาดความเคารพ” ในความแตกต่างทางวัฒนธรรมและอาจนำไปสู่ความขัดแย้งในพื้นที่

- ก. การเปิดโอกาสให้เจ้าหน้าที่รัฐลาพักผ่อนในวันหยุดเทศกาลฮารีรายอ
- ข. การเชิญผู้นำศาสนาทุกศาสนามาร่วมแสดงความเห็นในการวางแผนพัฒนาจังหวัด
- ค. การใช้อคติหรือสเตอริโอไทป์ (Stereotype) ตัดสินคนในพื้นที่จากรูปลักษณ์ การแต่งกาย หรือศาสนา
- * คำตอบถูกต้อง
- การตัดสินหรือเหมารวมกลุ่มคนด้วยอคติส่วนตัว เป็นจุดเริ่มต้นของความไม่เข้าใจและการแบ่งแยก
- ง. ทำให้คนต่างศาสนารู้สึกอึดอัดในการร่วมรับประทานอาหาร

*หมายเหตุ : 1. การวัดความรู้ ความเข้าใจฯ ประเมินผลจากแบบทดสอบ มีเนื้อหารายละเอียดคำถามเกี่ยวกับความรู้ ความเข้าใจ การอยู่ร่วมกันในสังคมพหุวัฒนธรรม และยอมรับความแตกต่างหลากหลายทางวัฒนธรรม เพื่อที่จะได้ทราบถึงความคิด ความรู้ ความเข้าใจ และบ่งชี้ถึงทัศนคติของประชาชนในหมู่บ้าน/ชุมชนในเรื่องสังคมพหุวัฒนธรรม ทั้งนี้ จากการตอบผ่านระบบ Google form จำนวน 10 ข้อๆ ละ 10 คะแนน รวม 100 คะแนน โดยจะนำคะแนนจากผู้ตอบในพื้นที่หมู่บ้าน/ชุมชนนั้น มารวมและประมวลผลออกมาเป็นค่าคะแนนภาพรวมของหมู่บ้านนั้น ซึ่งจะนำมาเป็นเกณฑ์การให้คะแนนของตัวชี้วัดที่ 6

แบบฟอร์มวิเคราะห์ศักยภาพเพื่อประเมินสภาพการหมู่บ้าน/ชุมชนเป้าหมาย

การวิเคราะห์ศักยภาพเพื่อประเมินสภาพการหมู่บ้าน/ชุมชนเป้าหมาย
ในการขับเคลื่อนให้เป็นชุมชนพหุวัฒนธรรมต้นแบบจังหวัดชายแดนภาคใต้ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2569

หมู่บ้าน..... หมู่ที่.....
ตำบล..... อำเภอ..... จังหวัด.....

หมวดที่ 1 ข้อมูลทั่วไป

- 1.1 ข้อมูลสัดส่วนประชากรไทย-มุสลิม เพศชาย..... คน เพศหญิง..... คน
ข้อมูลสัดส่วนประชากรไทย-พุทธ เพศชาย..... คน เพศหญิง..... คน
- 1.2 ข้อมูลสัดส่วนผู้นับถือศาสนาอิสลาม เพศชาย..... คน / เพศหญิง..... คน / ศิกะฮ์..... คน / ศิกะฮ์..... คน
ข้อมูลสัดส่วนผู้นับถือศาสนาพุทธ เพศชาย..... คน / เพศหญิง..... คน / ศิกะฮ์..... คน / ศิกะฮ์..... คน
ข้อมูลสัดส่วนผู้นับถือศาสนาอื่นๆ (ระบุศาสนา.....) เพศชาย..... คน / เพศหญิง..... คน / ศิกะฮ์..... คน / ศิกะฮ์..... คน
- 1.3 ข้อมูลจำนวนมีสื่อในพื้นที่ จำนวน..... แห่ง
ข้อมูลจำนวนวัดในพื้นที่ จำนวน..... แห่ง

หมวดที่ 2 การวิเคราะห์ศักยภาพเพื่อประเมินสภาพการพัฒนาในปัจจุบันและโอกาสการพัฒนาในอนาคต ด้วยเทคนิค SWOT Analysis

1. ศักยภาพการพัฒนาด้านประเพณี วัฒนธรรม และเอกลักษณ์ของพื้นที่

ภาพ	ภาพ
-----	-----

จุดแข็ง (Strengths = S)

- 1.1
1.2
1.3
1.4
1.5

จุดอ่อน (Weaknesses = W)

- 1.1
1.2
1.3
1.4
1.5

โอกาส (Opportunities = O)

- 1.1
- 1.2
- 1.3
- 1.4
- 1.5

อุปสรรค (Threats = T)

- 1.1
- 1.2
- 1.3
- 1.4
- 1.5

ทรัพยากร/ทุน จะพัฒนาตัวประกอบด้าน ประเพณี วัฒนธรรม และอัตลักษณ์ของพื้นที่

สรุปสิ่งที่หมู่บ้าน/ชุมชน ต้องการที่จะพัฒนาตัวประกอบด้าน ประเพณี วัฒนธรรม และอัตลักษณ์ของพื้นที่ (ระบุสิ่งที่หมู่บ้าน/ชุมชน ต้องการพัฒนาเอง)

กิจกรรมอะไรที่หมู่บ้าน/ชุมชน มีความต้องการจะพัฒนาตัวประกอบด้าน ประเพณี วัฒนธรรม และอัตลักษณ์ของพื้นที่ (ระบุ)

- ชื่อ กิจกรรม

- งบประมาณ บาท

- ผลที่คาดว่าจะได้รับ

- 1.
- 2.
- 3.

สรุปสิ่งที่หมู่บ้าน/ชุมชน ต้องการให้ภาครัฐเข้ามาส่งเสริมและสนับสนุน ตัวประกอบด้าน ประเพณี วัฒนธรรม และอัตลักษณ์ของพื้นที่ (ระบุ)

2. ศักยภาพการพัฒนาด้านการท่องเที่ยว

ภาพ	ภาพ
-----	-----

จุดแข็ง (Strengths = S)

- 1.1
- 1.2
- 1.3
- 1.4
- 1.5

จุดอ่อน (Weaknesses = W)

- 1.1
- 1.2
- 1.3
- 1.4
- 1.5

โอกาส (Opportunities = O)

- 1.1
- 1.2
- 1.3
- 1.4
- 1.5

อุปสรรค (Threats = T)

- 1.1
- 1.2
- 1.3
- 1.4
- 1.5

ทรัพยากร/ทุน จะพัฒนาด้านการท่องเที่ยว

.....

.....

.....

สรุปสิ่งที่หมู่บ้านชุมชน ต้องการที่จะพัฒนาด้านการท่องเที่ยว (ระบุสิ่งที่หมู่บ้านชุมชน ต้องการด้วยตัวเอง)

กิจกรรมอะไรที่หมู่บ้านชุมชน ที่มีความต้องการจะพัฒนาด้านการท่องเที่ยว (ระบุ)

- ชื่อ กิจกรรม

- งบประมาณ บาท

- ผลที่คาดว่าจะได้รับ

1.

2.

3.

สรุปสิ่งที่หมู่บ้านชุมชน ต้องการให้ภาครัฐเข้ามาส่งเสริมและสนับสนุน ด้านการท่องเที่ยว (ระบุ)

3. ศักยภาพการพัฒนาด้านวัฒนธรรมพื้นที่ที่สร้างมูลค่าเพิ่มทางเศรษฐกิจ (Soft Power ทูตทางวัฒนธรรมที่สร้างมูลค่าเพิ่มทางเศรษฐกิจ อาทิ ได้แก่ สินค้า ผลิตภัณฑ์, แฟชั่น, หัตถกรรม, อาหาร, ศิลปะ, การออกแบบ, กีฬา, ดนตรี, หนังสือ, ภาพยนตร์, แฟชั่น, และเกม ตามบริบทและอัตลักษณ์ที่เป็นจุดเด่นของชุมชน)

จุดแข็ง (Strengths = S)

1.1

1.2

1.3

1.4

1.5

จุดอ่อน (Weaknesses = W)

1.1

1.2

1.3

1.4

1.5

โอกาส (Opportunities = O)

1.1

1.2

1.3

1.4

1.5

อุปสรรค (Threats = T)

1.1

1.2

1.3

1.4

1.5

ทรัพยากร/ทุน จะพัฒนาด้วยวัฒนธรรมที่บันทึกไว้สร้างมูลค่าเพิ่มทางเศรษฐกิจ (Soft Power)

.....

.....

.....

สรุปสิ่งที่หมู่บ้าน/ชุมชน ต้องการที่จะพัฒนาด้วยวัฒนธรรมที่บันทึกไว้สร้างมูลค่าเพิ่มทางเศรษฐกิจ (Soft Power)
(ระบุสิ่งที่หมู่บ้าน/ชุมชน ต้องการพัฒนาเอง)

.....

.....

.....

กิจกรรมอะไรที่หมู่บ้าน/ชุมชน มีความต้องการจะพัฒนาด้วยวัฒนธรรมที่บันทึกไว้สร้างมูลค่าเพิ่มทางเศรษฐกิจ
(Soft Power) (ระบุ)

- ชื่อ กิจกรรม

- งบประมาณ บาท

- ผลที่คาดว่าจะได้รับ

1.

2.

3.

สรุปสิ่งที่หมู่บ้าน/ชุมชน ต้องการให้ภาครัฐเข้ามาส่งเสริมและสนับสนุน ด้วยวัฒนธรรมที่บันทึกไว้สร้างมูลค่าเพิ่ม
ทางเศรษฐกิจ (Soft Power)

.....

.....

.....

ผู้จัดเก็บข้อมูล (ชื่อ - สกุล) ตำแหน่ง บัณฑิตอาสาพัฒนาภาคหมู่บ้าน..... ข้อมูล ณ วันที่.....

=====

แบบสำรวจปัจจัยและผลกระทบต่อการพัฒนาพื้นที่หมู่บ้าน/ชุมชน

หมายเหตุ :

1. กรุณาทำเลือกคำตอบที่ตรงกับความเป็นจริง
2. เป็นการสำรวจเพื่อที่จะทราบข้อมูล/ข้อคิดเห็นของประชาชนในพื้นที่หมู่บ้าน/ชุมชนเป้าหมายถึง ปัญหาที่มีความสำคัญที่ส่งผลกระทบต่อการพัฒนาพื้นที่หมู่บ้าน/ชุมชนในการแก้ไขปัญหาและพัฒนา จชต. โดยแบ่งออกเป็น 5 เรื่องดังนี้ 1) มิติตามความมั่นคง 2) มิติตามเศรษฐกิจและคุณภาพชีวิต 3) มิติตามสังคม 4) มิติตามการศึกษา 5) มิติตามการขับเคลื่อนงานและการบริหารจัดการของหมู่บ้าน/ชุมชน และ 6) ผลกระทบต่อการแก้ไขปัญหาและส่งเสริมสังคมพหุวัฒนธรรมในพื้นที่ จชต. ทั้งนี้เพื่อนำมาประมวลผลเป็นข้อมูลในการประกอบการปฏิบัติงานต่อไป
3. เก็บข้อมูลตัวอย่าง จำนวน 297 คน ต่อจำนวน 1 หมู่บ้าน โดยใช้สูตรการคำนวณและขนาดกลุ่มตัวอย่างของเครซี่และมอร์แกน (Krejcie & Morgan)
4. ผู้จัดเก็บข้อมูล คือ บัณฑิตอาสาฯในพื้นที่หมู่บ้าน/ชุมชน
5. ผู้นำข้อมูลวิเคราะห์และประมวล คือ ศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้

จังหวัด *

- ☒ ยะลา
- ☐ บัตตานี
- ☐ นราธิวาส
- ☐ สงขลา

ตำบล (จ.ยะลา)

ตำบล (จ.ยะลา) *

ดาเนาะปูเต๊ะ

หมู่บ้าน

หมู่บ้าน *

8

อำเภอ (จ.ยะลา)

เลือก

ยะหา

ธารโต

รามัน

บันนังสตา

เมืองยะลา

หมู่บ้าน (จ.ยะลา)

หมู่บ้าน (จ.ยะลา) *

บ้านมายอ

แบบสำรวจปัจจัยและผลกระทบต่อการพัฒนาพื้นที่หมู่บ้าน/ชุมชน

1. มิตีความมั่นคง *

หมายเหตุ : มากที่สุด(5) มาก(4) ปานกลาง(3) น้อย(2) น้อยที่สุด(1)

5 4 3 2 1

1.ปัญหา

สถานการณ์
ความไม่สงบใน
พื้นที่ที่ส่งผลกระทบ
ต่อความ
ปลอดภัยชีวิต
และทรัพย์สิน ใน
การดำเนินชีวิต
ประจำวันของ
ประชาชน

☐ ☐ ☐ ☐ ☐

2.ปัญหา

สถานการณ์
ความไม่สงบใน
พื้นที่ส่งผลกระทบ
ทางจิตใจใน
เรื่องความมั่นคง
เช่น ความเครียด
ความวิตกกังวล
และความไม่
มั่นคงในชีวิต
และทรัพย์สิน

☐ ☐ ☐ ☐ ☐

ที่	เรื่อง	ระดับ				
		5 มากที่สุด	4 มาก	3 ปานกลาง	2 น้อย	1 น้อยที่สุด
1. มิติความมั่นคง						
1	ปัญหาสถานการณ์ความไม่สงบในพื้นที่ที่ส่งผลกระทบต่อความปลอดภัยชีวิตและทรัพย์สิน ในการดำเนินชีวิตประจำวันของประชาชน					
2	ปัญหาสถานการณ์ความไม่สงบในพื้นที่ส่งผลกระทบต่อทางจิตใจในเรื่องความมั่นคง เช่น ความเครียด ความวิตกกังวล และความไม่มั่นคงในชีวิตและทรัพย์สิน					
3	ปัญหาการบังคับใช้กฎหมายที่ไม่เป็นธรรม การเลือกปฏิบัติในการบังคับใช้กฎหมาย หรือการละเมิดสิทธิมนุษยชน รวมถึงการเข้าถึงความยุติธรรม					
4	ปัญหาความเชื่อใจระหว่างประชาชนกับรัฐ					
5	การสนับสนุนการเปิดพื้นที่ทางการเมือง พื้นที่ปลอดภัย และโอกาสในการแสดงความคิดเห็นเชิงสร้างสรรค์ของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกกลุ่ม ควบคู่กับการดำเนินกระบวนการพูดคุยสันติสุข จชต.					
2. มิติด้านเศรษฐกิจและคุณภาพชีวิต						
6	ปัญหาความยากจน ขาดรายได้และมีคุณภาพชีวิตที่ต่ำ					
7	ปัญหาภาระหนี้สินของครัวเรือน					
8	ปัญหาการว่างงาน/การจ้างงาน					
9	ปัญหาการขาดโอกาสทางเศรษฐกิจและการเข้าถึงแหล่งทุน					
10	ปัญหานักลงทุน หรือผู้ประกอบการ ไม่เข้ามาลงทุนในพื้นที่					
11	ปัญหาการค้าชายแดน ข้อยกีดกันในการค้าชายแดน ทำให้ไม่สามารถใช้ประโยชน์จากโอกาสทางเศรษฐกิจได้อย่างเต็มที่					
12	ปัญหาโลจิสติกส์ได้รับการพัฒนาสอดคล้องกับศักยภาพของพื้นที่					
13	ปัญหาสาธารณูปโภคพื้นฐานที่จำเป็นต่อการดำเนินชีวิตประจำวันของประชาชน เช่น ถนน สะพาน ไฟฟ้า ประปา โทรศัพท์ การขนส่ง การกำจัดขยะ และระบบบำบัดน้ำเสีย เป็นต้น					

ที่	เรื่อง	ระดับ				
		5 มากที่สุด	4 มาก	3 ปานกลาง	2 น้อย	1 น้อยที่สุด
3. มิติด้านสังคม						
14	ปัญหายาเสพติดในพื้นที่					
15	ปัญหาการใช้ภาษาที่มีความหลากหลาย					
16	การช่วยเหลือเยียวยาผู้ได้รับความเสียหายจากเหตุการณ์ความรุนแรงได้รับบริการที่รวดเร็วและทั่วถึง					
17	การสร้างการรับรู้และความเข้าใจให้กับประชาชนเกี่ยวกับกฎหมาย กระบวนการยุติธรรม และสิทธิมนุษยชน					
18	ปัญหาขาดการส่งเสริม ความรู้ ความเข้าใจในประเพณี ศาสนา วัฒนธรรม ภาษา ศิลปะ วัฒนธรรมของพื้นที่ ซึ่งอาจส่งผลให้เกิดความเหลื่อมล้ำ ความขัดแย้งและอาจนำไปสู่ปัญหาอื่นๆ					
19	ปัญหาการยอมรับและตระหนักถึงคุณค่าของการอยู่ร่วมกันบนความแตกต่างหลากหลายและการเคารพศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์อย่างเท่าเทียม					
20	การส่งเสริมสนับสนุนการดำเนินชีวิต และการปฏิบัติศาสนกิจตามหลักศาสนาทุกศาสนา					
21	การเปิดพื้นที่ และเพิ่มโอกาสในการมีปฏิสัมพันธ์ แลกเปลี่ยนเรียนรู้ผ่านกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนต่างวัฒนธรรมในพื้นที่ จชต.					
22	ปัญหาประชาชนที่มีภูมิลำเนาอพยพออกนอกพื้นที่					
23	การช่วยเหลือดูแลประชาชนที่อพยพออกจากพื้นที่ ให้สามารถกลับคืนสู่ถิ่นฐานเดิม					
24	ปัญหาการขาดที่ดินทำกิน และเข้าถึงการใช้ประโยชน์ที่ดิน ทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม					
25	ปัญหาของการค้าของเถื่อนของชายแดน					
26	ปัญหาการได้รับบริการทางการแพทย์และบริการสาธารณสุขพื้นฐานอย่างทั่วถึงและเป็นธรรม					
27	ปัญหามลพิษทางสิ่งแวดล้อม การทำลาย ความเสื่อมโทรมของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม					
4. มิติด้านการศึกษา						
28	ปัญหาคุณภาพของการศึกษา และความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา (ที่มีคุณภาพต่ำกว่าค่าเฉลี่ยของประเทศ)					
29	ปัญหาของความหลากหลายของหลักสูตรการศึกษา					
30	ปัญหาสื่อการเรียนการสอน					

ที่	เรื่อง	ระดับ				
		5 มากที่สุด	4 มาก	3 ปานกลาง	2 น้อย	1 น้อยที่สุด
31	ปัญหาเด็ก /เยาวชนอยู่นอกระบบการศึกษา					
32	ปัญหาของการใช้ภาษาไทย					
33	ปัญหาการขาดแคลนครูและบุคลากรทางการศึกษา					
34	ปัญหาบุคลากรทางการศึกษาไม่ได้รับการพัฒนาให้มีมาตรฐานวิชาชีพ					
35	ปัญหาของการจัดระบบเทียบโอนและรับรองคุณวุฒิการศึกษา					
36	ปัญหาการขาดทุนทรัพย์ต่อการศึกษา					
5. มิติการขับเคลื่อนงานและการบริหารจัดการของหมู่บ้าน/ชุมชน						
37	ผู้นำหมู่บ้าน/ชุมชนมีวิสัยทัศน์ ความรู้ ความสามารถในการบริหารจัดการ					
38	ผู้นำเปิดโอกาสให้ประชาชนในหมู่บ้าน/ชุมชนแสดงความคิดเห็น มีส่วนร่วมให้อำนาจในการร่วมตัดสินใจ					
39	ประชาชนให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมในการวางแผน การทำกิจกรรมต่างๆ และให้ความร่วมมือในการแก้ไขปัญหา/พัฒนาหมู่บ้าน/ชุมชนของตนเอง					
40	ประชาชนในพื้นที่มีทัศนคติที่มีเหตุผลและยอมรับการเปลี่ยนแปลง					
41	ประชาชนมีความรู้ความเข้าใจในการพัฒนาหมู่บ้าน/ชุมชน					
42	หมู่บ้าน/ชุมชน มีการประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารกิจกรรม ทำให้ประชาชนได้ทราบข้อมูลที่เพียงพอ					
43	ปัญหาความขัดแย้งส่วนตัว ความแตกต่างทางความคิด ของประชาชนอาจเป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาหมู่บ้าน/ชุมชน					
44	การบูรณาการภายใน-นอกพื้นที่ เช่น การบูรณาการร่วมกับหน่วยงานภาครัฐ หรือภาคส่วนที่เกี่ยวข้องสามารถประสานงานกันได้อย่างมีประสิทธิภาพ					
45	ประชาชนมีทักษะและความสามารถในการใช้งานเทคโนโลยีใหม่ๆ ได้					
46	ประชาชนมีความรู้เกี่ยวกับทรัพยากรในพื้นที่และศักยภาพของทุนทางสังคมของหมู่บ้าน/ชุมชน					
47	งบประมาณที่ได้รับการสนับสนุนหรือส่งเสริมจากภาครัฐอาจเพียงพอต่อการพัฒนาหมู่บ้าน/ชุมชน					

ที่	เรื่อง	ระดับ				
		5 มากที่สุด	4 มาก	3 ปานกลาง	2 น้อย	1 น้อยที่สุด
6. มิติการมีส่วนร่วมในกิจกรรมพหุวัฒนธรรมในพื้นที่หมู่บ้าน/ชุมชน						
48	ท่านได้เข้าร่วมกิจกรรมที่ส่งเสริมความสัมพันธ์ระหว่างไทยพุทธและไทยมุสลิมในชุมชนบ่อยเพียงใด					
49	กิจกรรมที่ทางภาครัฐดำเนินงานในพื้นที่หมู่บ้าน/ชุมชนช่วยให้ท่านได้รู้จักกับเพื่อนบ้านต่างวัฒนธรรมมากขึ้น					
50	ท่านรู้สึกว่าการกิจกรรมของภาครัฐในการส่งเสริมศาสนา ประเพณี และวัฒนธรรม ตรงกับความต้องการของประชาชนในหมู่บ้าน/ชุมชนเพียงใด					
51	ท่านรู้สึกว่าการกิจกรรมพหุวัฒนธรรมมีความหลากหลายและน่าสนใจ					
7. มิติด้านความรู้สึกเป็นเจ้าของพื้นที่หมู่บ้าน/ชุมชน						
52	ท่านรู้สึกภาคภูมิใจที่ได้เป็นสมาชิกของหมู่บ้าน/ชุมชนแห่งนี้					
53	ท่านรู้สึกว่าหมู่บ้าน/ชุมชนนี้คือ "บ้าน" ที่ปลอดภัยและเป็นที่ยอมรับสำหรับท่านอย่างแท้จริง					
54	ท่านมีความเต็มใจที่จะช่วยดูแลรักษาชุมชนและทรัพยากรส่วนรวมให้มีความสงบสุข					
8. มิติด้านความสงบสุขในพื้นที่หมู่บ้าน/ชุมชน						
55	ท่านรู้สึกไว้วางใจและมั่นใจในความปลอดภัยเมื่อต้องใช้ชีวิตประจำวันในหมู่บ้าน/ชุมชน					
56	ท่านเห็นว่าคนในหมู่บ้าน/ชุมชนมีความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน ไม่มีความขัดแย้ง และไม่หวาดระแวงซึ่งกันและกัน กับคนต่างศาสนา					
57	ท่านเห็นว่าคนในหมู่บ้าน/ชุมชนมีความเคารพยอมรับในความแตกต่างทางศาสนา ประเพณี และวัฒนธรรม					
58	ท่านรู้สึกว่าการอยู่ร่วมกันของคนต่างศาสนาในหมู่บ้าน/ชุมชนนี้เป็นไปอย่างราบรื่นและสันติ					
59	ท่านคิดว่าหมู่บ้าน/ชุมชน มีความสัมพันธ์และให้ความร่วมมือกับภาครัฐ					

60	ท่านคิดว่าผู้นำในพื้นที่หมู่บ้าน/ชุมชน (4 เสาหลัก) ทำงานร่วมกันในพื้นที่หมู่บ้าน/ชุมชน มากน้อยเพียงใด					
61	ท่านคิดว่าผู้นำในพื้นที่หมู่บ้าน/ชุมชน ทำงานโดยเน้นประโยชน์ส่วนรวม, การตัดสินใจอย่างเป็นธรรม, การรับฟังความคิดเห็น และสร้างการมีส่วนร่วม จากคนในหมู่บ้าน/ชุมชน มากน้อยเพียงใด					
9. มิติผลกระทบต่อการแก้ไขปัญหาและส่งเสริมสังคมพหุวัฒนธรรมในพื้นที่ จขต.						
62	การขับเคลื่อนงานสังคมพหุวัฒนธรรม ส่งผลให้ประชาชนมีความรู้ ความเข้าใจ ยอมรับและตระหนักถึงคุณค่าของการอยู่ร่วมกันบนความแตกต่างหลากหลายและการเคารพศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์อย่างเท่าเทียม					
63	การขับเคลื่อนงานสังคมพหุวัฒนธรรม ส่งผลให้ประชาชนเกิดความไว้วางใจ เชื่อใจระหว่างประชาชนกับประชาชน และประชาชนกับภาครัฐ					
64	การบูรณาการงานร่วมกันทุกภาคส่วน อาทิ ภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคการศึกษา ภาคศาสนา ภาคประชาสังคม และภาคประชาชน คือปัจจัยสำคัญในการขับเคลื่อนงานสังคมพหุวัฒนธรรม ในการแก้ไขปัญหาและพัฒนา จขต. อย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืน					
65	ผลการดำเนินงานของ คอ.บต. ในการขับเคลื่อนงานสังคมพหุวัฒนธรรมต่อการแก้ไขปัญหาและพัฒนา จขต. (อยู่ในระดับใด)					
ข้อคิดเห็น/ข้อเสนอเพิ่มเติม :						

* หมายเหตุ : 1. กรุณาทำเครื่องหมาย ✓ ที่ตรงกับความเป็นจริง

2. เป็นการสำรวจเพื่อที่จะทราบข้อมูล/ข้อคิดเห็นของประชาชนในพื้นที่หมู่บ้าน/ชุมชนเป้าหมาย ถึง ปัญหาที่มีความสำคัญที่ส่งผลกระทบต่อการพัฒนาพื้นที่หมู่บ้าน/ชุมชน ในการแก้ไขปัญหาและพัฒนา จขต. โดยแบ่งออกเป็น 5 เรื่องดังนี้ 1) มิติความมั่นคง 2) มิติด้านเศรษฐกิจและคุณภาพชีวิต 3) มิติด้านสังคม 4) มิติด้านการศึกษา 5) มิติการขับเคลื่อนงานและการบริหารจัดการของหมู่บ้าน/ชุมชน 6) มิติการมีส่วนร่วมในกิจกรรมพหุวัฒนธรรมในพื้นที่หมู่บ้าน/ชุมชน 7) มิติด้านความรู้สึกเป็นเจ้าของพื้นที่หมู่บ้าน/ชุมชน 8) มิติด้านความสงบสุขในพื้นที่หมู่บ้าน/ชุมชน และ 9) มิติผลกระทบต่อการแก้ไขปัญหาและส่งเสริมสังคมพหุวัฒนธรรมในพื้นที่ จขต. ทั้งนี้เพื่อนำมาประมวลผลเป็นข้อมูลในการประกอบการปฏิบัติงานต่อไป

3. เก็บข้อมูลตัวอย่าง จำนวน 297 คน ต่อ จำนวน 1 หมู่บ้าน โดยใช้สูตรการคำนวณและขนาดกลุ่มตัวอย่างของเครซีและมอร์แกน (Krejcie & Morgan)

4. ผู้จัดเก็บข้อมูล คือ บัณฑิตอาสาฯ ในพื้นที่หมู่บ้าน/ชุมชน

5. ผู้นำข้อมูลมาวิเคราะห์และประมวล คือ ศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้

พื้นที่หมู่บ้าน/ชุมชนเป้าหมาย ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2569 จำนวน 70 ชุมชน

ลำดับ	ชื่อหมู่บ้าน	หมู่ที่	ตำบล	อำเภอ	จังหวัด
1	บ้านโคกมะเฟือง	1	ศาลาใหม่	ตากใบ	นราธิวาส
2	บ้านแป๊ะบุญ	2	บาเจาะ	บาเจาะ	นราธิวาส
3	บ้านทุ่งคา 1	2	ละหาร	ยี่งอ	นราธิวาส
4	บ้านป่าไผ่	5	ตันหยงลิมอ	ระแงะ	นราธิวาส
5	บ้านสาวอ	8	โละจูด	แว้ง	นราธิวาส
6	บ้านน้ำขาว	3	กายูคละ	แว้ง	นราธิวาส
7	บ้านไทยสุข	8	ลาโละ	รือเสาะ	นราธิวาส
8	บ้านศรีภิญโญ (บ.สาขา บ.ธรรมเจริญ)	6	โคกสะตอ	รือเสาะ	นราธิวาส
9	บ้านไอร์กาอ	6	ชากอ	ศรีสาคร	นราธิวาส
10	บ้านละโอ	2	ศรีบรรพต	ศรีสาคร	นราธิวาส
11	บ้านป่าหวาย	8	สุโหงปาดี	สุโหงปาดี	นราธิวาส
12	บ้านน้ำใส	3	เกียร์	สุคิริน	นราธิวาส
13	บ้านไผ่งาม	5	ร่มไทร	สุคิริน	นราธิวาส
14	บ้านสายบริษัท	5	เกียร์	สุคิริน	นราธิวาส
15	บ้านเกียร์	1	เกียร์	สุคิริน	นราธิวาส
16	บ้านวังน้ำเย็น	8	ภูเขาทอง	สุคิริน	นราธิวาส
17	บ้านไธกาเปาะ	4	ภูเขาทอง	สุคิริน	นราธิวาส
18	บ้านไธกาบู	1	สุคิริน	สุคิริน	นราธิวาส
19	บ้าน สว.นอก	2	สุคิริน	สุคิริน	นราธิวาส
20	บ้าน สว.ใน	8	มาโมง	สุคิริน	นราธิวาส
21	บ้านปูแล	1	บาไร่ะ	ยะหา	ยะลา
22	บ้านเหมืองลาบู	8	ปะแต	ยะหา	ยะลา
23	บ้านหน้าเกษตร	2	ธารโต	ธารโต	ยะลา
24	บ้านศรีท่าน้ำ	4	ธารโต	ธารโต	ยะลา
25	บ้านบันนังแกจะ	5	ธารโต	ธารโต	ยะลา
26	บ้านหลังเกษตร	7	ธารโต	ธารโต	ยะลา
27	บ้านธารโต	1	ธารโต	ธารโต	ยะลา
28	บ้านมายอ	6	ธารโต	ธารโต	ยะลา
29	บ้านผ่านศึก	2	คีรีเขต	ธารโต	ยะลา
30	บ้านดินเสมอ	5	คีรีเขต	ธารโต	ยะลา
31	บ้านไม้แก่น	2	เนินงาม	รามัน	ยะลา
32	บ้านหัวควน	6	วังพญา	รามัน	ยะลา
33	บ้านกม. 26 นอก	1	ตานะปูเต๊ะ	บันนังสตา	ยะลา
34	บ้านกาสังใน	6	ตานะปูเต๊ะ	บันนังสตา	ยะลา
35	บ้านหลักห้า	2	สะเตงนอก	เมืองยะลา	ยะลา
36	บ้านเปาะยานี	3	สะเตงนอก	เมืองยะลา	ยะลา
37	บ้านนัดโต๊ะโมง	4	สะเตงนอก	เมืองยะลา	ยะลา
38	บ้านทุ่งยอ	5	ตาเซะ	เมืองยะลา	ยะลา
39	บ้านป่าพ้อ	3	ลำใหม่	เมืองยะลา	ยะลา
40	บ้านปู้	2	ลิตล	เมืองยะลา	ยะลา
41	บ้านลำพะยา	2	ลำพะยา	เมืองยะลา	ยะลา

ลำดับ	ชื่อหมู่บ้าน	หมู่ที่	ตำบล	อำเภอ	จังหวัด
42	บ้านบ่อหว่า	4	ปากล่อ	โคกโพธิ์	ปัตตานี
43	บ้านปากล่อ	6	ปากล่อ	โคกโพธิ์	ปัตตานี
44	บ้านทุ่งพลา	1	ทุ่งพลา	โคกโพธิ์	ปัตตานี
45	บ้านห้วยเงาะ	4	ทุ่งพลา	โคกโพธิ์	ปัตตานี
46	บ้านกะโผะ	1	โคกโพธิ์	โคกโพธิ์	ปัตตานี
47	บ้านแม่ก้ง	1	ควนโนรี	โคกโพธิ์	ปัตตานี
48	บ้านบางโกระ	2	บางโกระ	โคกโพธิ์	ปัตตานี
49	บ้านควนเปล	2	ท่าเรือ	โคกโพธิ์	ปัตตานี
50	บ้านแป้น	6	แป้น	สายบุรี	ปัตตานี
51	บ้านเตราะแก่น	5	แป้น	สายบุรี	ปัตตานี
52	บ้านเตราะบอน	1	เตราะบอน	สายบุรี	ปัตตานี
53	บ้านตะลุโบะ	7	ตะลุโบะ	เมืองปัตตานี	ปัตตานี
54	บ้านงาแม่	4	รูสมิแล	เมืองปัตตานี	ปัตตานี
55	บ้านนาพร้าว	2	ปะนาเระ	ปะนาเระ	ปัตตานี
56	บ้านมะรูด	4	คอกกระบือ	ปะนาเระ	ปัตตานี
57	บ้านใหญ่	1	คอกกระบือ	ปะนาเระ	ปัตตานี
58	บ้านพิกุล	3	ควน	ปะนาเระ	ปัตตานี
59	บ้านใต้	4	ควน	ปะนาเระ	ปัตตานี
60	บ้านท่ามะนาว	3	ท่าข้าม	ปะนาเระ	ปัตตานี
61	บ้านท่าข้าม	1	ท่าข้าม	ปะนาเระ	ปัตตานี
62	บ้านนอก	3	บ้านนอก	ปะนาเระ	ปัตตานี
63	บ้านเคียน	1	พ้อมิ่ง	ปะนาเระ	ปัตตานี
64	บ้านน้ำเขียว	4	เขาแดง	สะบ้าย้อย	สงขลา
65	บ้านสำนักเกาะ	5	เขาแดง	สะบ้าย้อย	สงขลา
66	บ้านโหนด	6	บ้านโหนด	สะบ้าย้อย	สงขลา
67	บ้านลำไพลใต้	3	ลำไพล	เทพา	สงขลา
68	บ้านตูหยง	2	ปากบาง	เทพา	สงขลา
69	บ้านนาจวก	2	ท่าม่วง	เทพา	สงขลา
70	บ้านโคกเค็ด	4	บ้านนา	จะนะ	สงขลา
รวม	70 หมู่บ้าน		50 ตำบล	21 อำเภอ	4 จังหวัด

*หมายเหตุ : ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2569 ได้ขับเคลื่อนการดำเนินงานในพื้นที่ชุมชน/หมู่บ้านเป้าหมายที่มี 2 ศาสนาขึ้นไป เป็นพื้นที่เร่งด่วนลำดับแรก จำนวน 70 ชุมชน/หมู่บ้าน
จำแนกเป็นพื้นที่

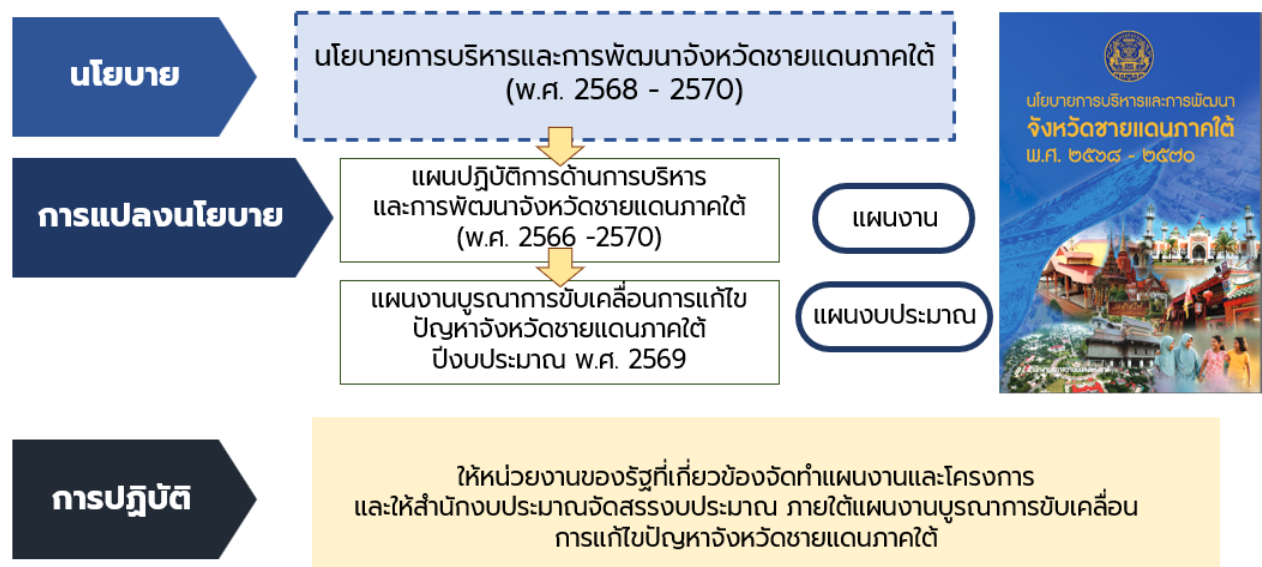
จังหวัด	อำเภอ	ตำบล	หมู่บ้าน
นราธิวาส	9	16	20
ปัตตานี	4	16	22
ยะลา	5	12	21
สงขลา	3	6	7
รวม 4 จชต.	21	50	70

ความเชื่อมโยงเป้าหมายและตัวชี้วัดของโครงการเสริมสร้างการอยู่ร่วมกันในสังคม
ภายใต้แผนบูรณาการการขับเคลื่อนการแก้ไขปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2569

การวางเป้าหมายตามกรอบยุทธศาสตร์ชาติ

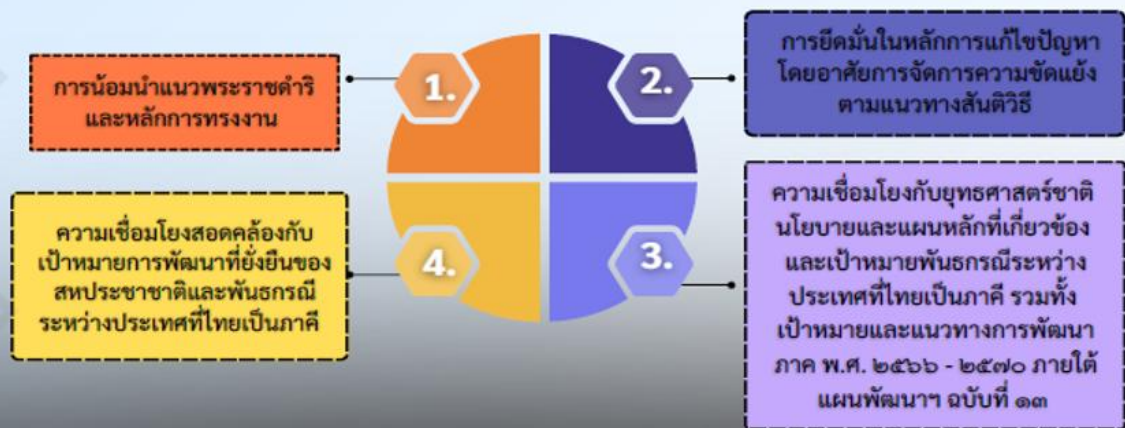
แผนแต่ละระดับ	เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
แผนระดับ 1 ยุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ.2561-2580)	“การสร้างความปลอดภัยและความสันติสุขอย่างถาวรในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้”	
แผนระดับ 2 แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็นความมั่นคง (แผนย่อยการป้องกันและแก้ไข ปัญหาที่มีผลกระทบต่อความมั่นคง)	ภาคใต้มีความสงบสุขร่มเย็น	งบประมาณความมั่นคงในการแก้ไข จชต. ลดลง สถิติจำนวนเหตุรุนแรง/การสูญเสีย ปริมาณการเข้า-ออกของนักท่องเที่ยว และมูลค่าการลงทุนในพื้นที่ จชต.
แผนระดับ 3 นโยบายการบริหาร และการพัฒนา จชต. (พ.ศ. 2568 - 2570) แผนปฏิบัติการด้านการบริหาร และการพัฒนา จชต. (พ.ศ. 2566 - 2570)	จังหวัดชายแดนภาคใต้มีความปลอดภัยและมีสันติสุขบนพื้นฐานของสังคมพหุวัฒนธรรมและการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน 1. จังหวัดชายแดนภาคใต้มีการก่อเหตุรุนแรงและ ความสูญเสียลดลง 2. จังหวัดชายแดนภาคใต้มีการพัฒนาทาง เศรษฐกิจเพิ่มขึ้น 3. ประชาชนมีความเชื่อมั่นต่อการแก้ไขปัญหา จังหวัดชายแดนภาคใต้	1. สถิติเหตุการณ์ความรุนแรงและความสูญเสียจาก สถานการณ์ความรุนแรงในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ลดลง ร้อยละ 100 จากปีฐาน 2560 ภายในปี 2570 2. สถิติผลิตภัณฑ์มวลรวมภาค (GRP) ในพื้นที่จังหวัด ชายแดนภาคใต้เพิ่มขึ้นทุกปี 3. การสร้างความเชื่อมั่นต่อการป้องกันและแก้ไขปัญหาย จังหวัดชายแดนภาคใต้ไม่น้อยกว่าร้อยละ 80 ภายในปี 2570

แนวทางการขับเคลื่อนแผนปฏิบัติการด้านการบริหารและการพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ (พ.ศ. 2568 - 2570)

นโยบายการบริหารและการพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ พ.ศ. 2568 - 2570

กรอบแนวคิดของนโยบาย

การขับเคลื่อนงานภายใต้ นโยบายการบริหารและการพัฒนา จชต. พ.ศ. 2568-2570

วัตถุประสงค์ข้อที่ ๑ เพื่อเสริมสร้างความมั่นคงปลอดภัยให้กับประชาชน และผลักดันให้เกิดการยุติเหตุรุนแรงในพื้นที่โดยสมบูรณ์ ภายในปี พ.ศ. ๒๕๗๐ (เจ้าภาพ: กอ.รมน.)	วัตถุประสงค์ข้อที่ ๒ เพื่อบริหารจัดการความขัดแย้งตามหลักสันติวิธี และขับเคลื่อนกระบวนการพูดคุยเพื่อสันติสุข จังหวัดชายแดนภาคใต้ ภายใต้เจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (เจ้าภาพ: สมช.)	วัตถุประสงค์ข้อที่ ๓ เพื่อพัฒนาการอำนวยความสะดวก และการเยียวยาให้เป็นธรรม ทั้งถึง และจัดเงื่อนไขความไม่เป็นธรรม รวมทั้ง ลดความหวาดระแวงทุกรูปแบบ และฟื้นคืนความไว้วางใจ โดยคำนึงถึงหลักสิทธิมนุษยชน (เจ้าภาพ: กระทรวงยุติธรรม)	วัตถุประสงค์ข้อที่ ๔ เพื่อยกระดับคุณภาพการจัดการศึกษาทุกระดับในพื้นที่ให้สอดคล้องกับบริบทของพื้นที่ และมีมาตรฐาน ส่งเสริมโอกาสการเข้าถึงการเรียนรู้ และต่อยอดการเรียนรู้ตลอดชีวิต ซึ่งถือเป็นส่วนสำคัญต่อการเสริมสร้างสันติสุขและยกระดับคุณภาพชีวิต (เจ้าภาพ: กระทรวงศึกษาธิการ)
วัตถุประสงค์ข้อที่ ๕ เพื่อยกระดับการพัฒนาเศรษฐกิจที่เหมาะสมกับศักยภาพและต้นทุนของพื้นที่ บนพื้นฐานของ การสร้างโอกาสทางรายได้ให้แก่ประชาชนในระดับฐานรากอย่างแท้จริง และส่งเสริมการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน * (เจ้าภาพ: สอ.บด.)	วัตถุประสงค์ข้อที่ ๖ เพื่อเสริมสร้างสังคมทุกระดับในพื้นที่ที่มีความเข้มแข็ง มีคุณภาพชีวิตที่ดี และมีความกลมเกลียวกันท่ามกลางความหลากหลายทางวัฒนธรรมโดยไม่แบ่งแยก รวมทั้ง จัดเงื่อนไขทางสังคมที่เป็นอุปสรรคต่อการอยู่ร่วมกันภายใต้ความหลากหลายทางวัฒนธรรม * (เจ้าภาพ: สอ.บด.)	วัตถุประสงค์ข้อที่ ๗ เพื่อเสริมสร้างความเข้าใจและประสานความร่วมมือกับภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง ทั้งภายในประเทศ และต่างประเทศให้เกื้อหนุนต่อการพัฒนาและแก้ไขปัญหา จชต. ได้อย่างมีประสิทธิภาพ (เจ้าภาพ: กรมประชาสัมพันธ์)	วัตถุประสงค์ข้อที่ ๘ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการภาครัฐให้สามารถตอบสนองต่อการแก้ไขปัญหา และ เตรียมการเปลี่ยนผ่านไปสู่กลไกปกติของทางราชการ (เจ้าภาพ: สมช.)

จุดเน้นการขับเคลื่อนงาน ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2569 -2570 ภายใต้ นโยบายฯ ทั้ง 8 วัดดูประสงค์

จุดเน้นการขับเคลื่อนงาน ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2569

๑) การเพิ่มมาตรการเชิงรุกต่อกลุ่มผู้เห็นต่างจากรัฐที่ใช้ความรุนแรง และการบริหารจัดการชายแดนเพื่อสกัดกั้นการหลบหนีและเคลื่อนไหวอย่างเสรี (กอ.รมน.)	๖) ส่งเสริมการศึกษาและการมีปฏิสัมพันธ์ร่วมกันระหว่างวัฒนธรรมที่แตกต่าง เพื่อนำไปสู่การอยู่ร่วมกันในสังคมที่หลากหลาย (ศธ. และ ศอ.บต.) *
๒) การป้องกันและสกัดกั้นการปลูกฝังแนวคิดการใช้ความรุนแรง (กอ.รมน. และ ศธ.)	๗) การแก้ไขปัญหาความยากจนในพื้นที่ และส่งเสริมเศรษฐกิจฐานราก ควบคู่กับการพัฒนา และปรับปรุงโครงสร้างพื้นฐานสำคัญตามความจำเป็น (ศอ.บต.) *
๓) การเสริมสร้างขีดความสามารถและความพร้อม (อัตรากำลังพล) ในการรักษาความปลอดภัยให้แก่เจ้าหน้าที่ฝ่ายปกครอง และบูรณาการปฏิบัติงานด้านความมั่นคงในระดับอำเภอให้เข้มแข็ง (กอ.รมน. และ มท.)	๘) ส่งเสริมให้ประชาชนที่มีภูมิสำเนาในพื้นที่ที่เคยอพยพออกพื้นที่ได้กลับคืนสู่ถิ่นฐานเดิม รวมถึงการสร้างอาชีพและการมีงานทำ (ศอ.บต.)
๔) การสร้างความเชื่อมั่นจากทุกภาคส่วนต่อกระบวนการพูดคุยสันติสุข จชต. (สมช.)	๙) สร้างความเชื่อมั่นและการมีส่วนร่วมที่สร้างสรรค์จากต่างประเทศต่อสถานการณ์ จชต. และสนับสนุนแนวทางการแก้ไขปัญหาของไทย (กต.)
๕) การช่วยเหลือ แก้ไขฟื้นฟู และเปิดโอกาสให้แก่ผู้พลัดถิ่น ผู้กระทำความผิด และผู้ที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการยุติธรรมให้สามารถกลับคืนสู่สังคมได้อย่างปกติสุขและยั่งยืน (ยธ.)	๑๐) การสื่อสารในภาวะวิกฤติที่ชัดเจน รวดเร็ว การสร้างการรับรู้และการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อสถานการณ์ จชต. (กปส.)

งบประมาณบูรณาการ (Agenda)

งบประมาณปกติ (Function)

งบประมาณเชิงพื้นที่ (Area)

แผนงานบูรณาการขับเคลื่อนการแก้ไขปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2569 แนวทางการพัฒนา

4 เป้าหมาย 4 โครงการ งบประมาณ 799.7864 ล้านบาท

โครงการส่งเสริมการศึกษาในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้	โครงการเสริมสร้างการอยู่ร่วมกันในสังคม	โครงการพัฒนาตามศักยภาพของพื้นที่	โครงการเสริมสร้างความไว้วางใจและประสานความร่วมมือทั้งในและนอก จชต.
งบประมาณ 369.9827 ล้านบาท หน่วยงานร่วม 7 หน่วยงาน	งบประมาณ 45.7570 ล้านบาท หน่วยงานร่วม 8 หน่วยงาน	งบประมาณ 371.0387 ล้านบาท หน่วยงานร่วม 10 หน่วยงาน	งบประมาณ 13.0080 ล้านบาท หน่วยงานร่วม 1 หน่วยงาน
เป้าหมายที่ 1 เด็ก เยาวชน และผู้เรียนได้รับการศึกษาทั่วถึง มีภูมิคุ้มกันทางความคิด และมีทักษะที่จำเป็นสอดคล้องกับสภาพปัญหาและบริบทของพื้นที่	เป้าหมายที่ 2 ชุมชนในพื้นที่ที่มีความเข้มแข็งเติบโตเป็นสังคมพหุวัฒนธรรมมากขึ้น	เป้าหมายที่ 3 ครัวเรือนยากจนเป้าหมายได้รับการพัฒนาคุณภาพชีวิตเพิ่มขึ้น	เป้าหมายที่ 4 ภาคประชาชนในประเทศและต่างประเทศแสดงออกซึ่งระหว่างประเทศให้การสนับสนุนภาคีรัฐในการแก้ไขปัญหา จชต.
ตัวชี้วัด เด็ก เยาวชน และผู้เรียนได้รับการศึกษาอย่างทั่วถึง มีภูมิคุ้มกันทางความคิด และมีทักษะที่จำเป็นสอดคล้องกับสภาพปัญหาและบริบทของพื้นที่ จำนวนไม่น้อยกว่า 30,000 คน	ตัวชี้วัด จำนวนชุมชนที่ประชาชนต่างวัฒนธรรมอยู่ร่วมกันอย่างสงบสุขเพิ่มขึ้น 50 ชุมชน	ตัวชี้วัด จำนวนครัวเรือนยากจนเป้าหมายได้รับการพัฒนาคุณภาพชีวิตเพิ่มขึ้น 14,500 ครัวเรือน	ตัวชี้วัด ประชาชนกลุ่มเป้าหมายสนับสนุนภาคีรัฐในการแก้ไขปัญหา และพัฒนาพื้นที่ ร้อยละ 45
ศค.จชต. เจ้าภาพ	ศอ.บต. เจ้าภาพ	ศอ.บต. เจ้าภาพ	กปส. เจ้าภาพ
			

คู่มือการประเมินผลชุมชนเป้าหมายที่ได้รับการขับเคลื่อนให้เป็นชุมชนพหุวัฒนธรรมต้นแบบ
จังหวัดชายแดนภาคใต้ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2569

แผนงานบูรณาการขับเคลื่อนการแก้ไขปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้

โครงการเสริมสร้างการอยู่ร่วมกันในสังคม ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2569

หน่วยงานร่วมบูรณาการ
8 หน่วยงาน / 2 กิจกรรม
งบ 45.7570 ลบ.

ประกอบด้วย

- ศอ.บต.
- กรมศิลปากร
- กรมการปกครอง
- กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น
- สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข
- กองทัพบก
- มรภ.ยะลา
- สถาบันพระปกเกล้า

โครงการเสริมสร้างการอยู่ร่วมกันในสังคม พ.ศ. 2569

ประเด็น :	การเสริมสร้างการอยู่ร่วมกันในสังคมที่มีความหลากหลายทางวัฒนธรรม
เป้าหมาย :	ชุมชนในพื้นที่ที่มีความเข้มแข็งเติบโตเป็นสังคมพหุวัฒนธรรมมากขึ้น
ตัวชี้วัด :	จำนวนชุมชนที่ประชาชนต่างวัฒนธรรมอยู่ร่วมกันอย่างสงบสุขเพิ่มขึ้น 50 ชุมชน

จุดเน้น : 1. การส่งเสริมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ความหลากหลายทางวัฒนธรรม
2. ส่งเสริมอัตลักษณ์ทางภาษา ประเพณีที่ดั้งเดิม และวัฒนธรรมร่วม

แนวทางการดำเนินงาน

1. ส่งเสริมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ความหลากหลายทางวัฒนธรรม อัตลักษณ์ทางภาษา ประเพณีที่ดั้งเดิม และวัฒนธรรมร่วม
2. ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของภาคส่วนที่เกี่ยวข้องในการแก้ไขปัญหาและพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้
3. ส่งเสริมการยอมรับและตระหนักถึงคุณค่าของการอยู่ร่วมกันบนความหลากหลายทางวัฒนธรรม และเคารพศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์อย่างเท่าเทียม รวมถึงสร้างสภาพแวดล้อมทางชุมชนและสังคมให้เข้มแข็งด้วยแนวทางสันติวิธี

ตัวชี้วัดและค่าเป้าหมายของโครงการ

เป้าหมาย	ตัวชี้วัด	ค่าเป้าหมาย (ชุมชน)				
		พ.ศ. 2566	พ.ศ. 2567	พ.ศ. 2568	พ.ศ. 2569	พ.ศ. 2570
ชุมชนในพื้นที่ที่มีความเข้มแข็งเติบโตเป็นสังคมพหุวัฒนธรรมมากขึ้น	จำนวนชุมชนที่ประชาชนต่างวัฒนธรรมอยู่ร่วมกันอย่างสงบสุขเพิ่มขึ้น	50 ผล 50	50 ผล 58	50 ผล 57	50	50
ตัวชี้วัดย่อย		ค่าเป้าหมาย				
1. จำนวนกิจกรรมส่งเสริมตามหลักความเชื่อ ความศรัทธา และอัตลักษณ์ตนเองในชุมชนเพิ่มขึ้น	จำนวนกิจกรรมส่งเสริมตามหลักความเชื่อ ความศรัทธา และอัตลักษณ์ตนเองในชุมชน ไม่น้อยกว่า 3 ครั้ง/ปี					
2. จำนวนคนไทยพุทธกลับมามีชีวิตในชุมชนเดิมเพิ่มขึ้น	จำนวนคนไทยพุทธกลับมามีชีวิตในชุมชนเดิม ไม่น้อยกว่าร้อยละ 2 (เปรียบเทียบกับจำนวนคนไทยพุทธที่อยู่ในชุมชนในปีที่ผ่านมา)					
3. จำนวนประชาชนที่อยู่ในชุมชนได้รับองค์ความรู้การอยู่ร่วมกันในสังคมพหุวัฒนธรรมเพิ่มขึ้น	จำนวนประชาชนเป้าหมายที่อยู่ในชุมชน ได้รับองค์ความรู้การอยู่ร่วมกันในสังคมพหุวัฒนธรรม ไม่น้อยกว่าร้อยละ 25					
4. จำนวนกิจกรรมส่งเสริมพื้นที่กลางการอยู่ร่วมกันในชุมชนทั้งในด้านเศรษฐกิจ/สังคม/วัฒนธรรมเพิ่มขึ้น	จำนวนกิจกรรมส่งเสริมพื้นที่กลางการอยู่ร่วมกันในชุมชนทั้งในด้านเศรษฐกิจ/สังคม/วัฒนธรรม ไม่น้อยกว่า 3 ครั้ง/ปี					
5. จำนวนกิจกรรมส่งเสริมการอยู่ร่วมกันภายใต้สังคมพหุวัฒนธรรมสำหรับเด็กเล็กในชุมชนตั้งแต่เยาว์วัยเพิ่มขึ้น	จำนวนกิจกรรมส่งเสริมการอยู่ร่วมกันภายใต้สังคมพหุวัฒนธรรมสำหรับเด็กเล็กในชุมชนตั้งแต่เยาว์วัย ไม่น้อยกว่า 1 ครั้ง/ปี					
6. จำนวนศาสนสถานหรือโบราณสถานที่เป็นศูนย์รวมจิตใจของประชาชนในชุมชนได้รับการซ่อมแซมฟื้นฟูปฏิสังขรณ์ในชุมชนเพิ่มขึ้น	จำนวนศาสนสถานหรือโบราณสถานที่เป็นศูนย์รวมจิตใจของประชาชนในชุมชนได้รับการซ่อมแซมฟื้นฟูปฏิสังขรณ์ ไม่น้อยกว่า 1 แห่ง/ปี					
7. ชุมชนมีความสงบเรียบร้อยเพิ่มขึ้น	ไม่มีเหตุการณ์ความรุนแรงในชุมชนที่เกิดจากสถานการณ์ความไม่สงบ (โดยรับรองจาก 3 ฝ่าย คือ ฝ่ายทหาร ฝ่ายตำรวจ และฝ่ายปกครอง)					
**หมายเหตุ : ชุมชนเป้าหมาย แต่ละชุมชน จะต้องผ่านคุณลักษณะตัวชี้วัดย่อยและค่าเป้าหมาย เป็นอย่างน้อย 4 ข้อจาก 7 ข้อข้างต้น จึงจะนับว่าชุมชนนั้น ๆ เป็นชุมชนพหุวัฒนธรรม บรรลุตามเป้าหมายตัวชี้วัดของโครงการเสริมสร้างการอยู่ร่วมกันในสังคม						

ประกอบด้วย 2 กิจกรรมหลัก ดังนี้

1. กิจกรรมหลัก : การส่งเสริมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ความหลากหลายทางวัฒนธรรม

เป้าหมาย : เพื่อให้ประชาชนทุกศาสนาทำกิจกรรมร่วมกันมากขึ้น เพื่อลดความหวาดระแวงของการอยู่ร่วมกัน

จุดเน้น

1. การส่งเสริมการสร้างพื้นที่กลางจากมิติทางวัฒนธรรม อาทิ งานศิลปหัตถกรรม พิพิธภัณฑสถาน และพื้นที่กลางจากกิจกรรมทางเศรษฐกิจ สังคม การเรียนรู้วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี รวมทั้ง การกีฬาและนันทนาการต่าง ๆ
2. การส่งเสริมและสนับสนุนวัฒนธรรมที่ยึดโยงความสัมพันธ์ที่ดีของทุกศาสนาในอดีต เพื่อความภาคภูมิใจร่วมกัน
3. การพัฒนาองค์ความรู้ให้กับเด็กและเยาวชนอยู่ร่วมกันในความหลากหลายทางวัฒนธรรม
4. การเชิดชูคนดีมีคุณธรรมร่วมส่งเสริมสังคมพหุวัฒนธรรม และส่งเสริมวิถีไทยชายแดนใต้
5. บูรณะซ่อมแซม ศาสนสถาน แหล่งเรียนรู้โบราณสถาน พิพิธภัณฑสถาน เพื่อการเรียนรู้และเป็นแหล่งท่องเที่ยว
6. การส่งเสริมการดำเนินชีวิต/การปฏิบัติศาสนกิจตามหลักความเชื่อทางศาสนาทุกศาสนา

2. กิจกรรมหลัก : ส่งเสริมอัตลักษณ์ทางภาษา ประเพณีที่งดงาม และวัฒนธรรมร่วม

เป้าหมาย : เกิดความภาคภูมิใจในอัตลักษณ์นำไปสู่การสร้างมูลค่าทางความรู้สึกและทางเศรษฐกิจ

จุดเน้น

1. การส่งเสริมอัตลักษณ์ทางด้านภาษา อาหาร การแต่งกาย ประเพณี วัฒนธรรม และภูมิปัญญาท้องถิ่น
2. ส่งเสริมและสนับสนุนการขยายผลต้นทุนทางวัฒนธรรมของพื้นที่และอัตลักษณ์ของพื้นที่

1. กิจกรรมหลัก : การส่งเสริมการและเปลี่ยนเรียนรู้ความหลากหลายทางวัฒนธรรม			2. กิจกรรมหลัก : ส่งเสริมอัตลักษณ์ทางภาษา ประเพณีที่งดงาม และวัฒนธรรมร่วม		
หน่วยงาน	กิจกรรม	งบ	หน่วยงาน	กิจกรรม	งบ
กองทัพบก	กิจกรรมเสริมสร้างการอยู่ร่วมกันในสังคม/กิจกรรมสานสัมพันธ์ภาครัฐ เอกชน และประชาชนสร้างสันติสุขชายแดนภาคใต้	5.9086	มรฎ.ยะลา	กิจกรรมพัฒนาพื้นที่เรียนรู้"ว่าวบุรงนิบงสร้างสุข สู่ ตลาดวัฒนธรรมบูรณาเกศสร้างสรรค์" ส่งเสริมการอยู่ร่วมกันภายใต้สังคมพหุวัฒนธรรมอย่างยั่งยืน	3.8797
กรมการปกครอง	กิจกรรม "ค่ายพหุวัฒนธรรมสมานฉันท์"	7.3776	สป.สธ.	กิจกรรมเสริมสร้างการอยู่ร่วมกันในสังคม (การดูแลสุขภาพผู้เดินทางไปประกอบศาสนกิจ (ฮัจญ์/อุมเราะห์) ณ ราชอาณาจักรซาอุดีอาระเบีย และการดูแลสุขภาพผู้ที่เดินทางไปประกอบพิธีทางศาสนาพุทธ ณ ประเทศอินเดีย)	5.1397
กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น	กิจกรรมศูนย์พัฒนาเด็กเล็กต้นแบบการมีคุณภาพชีวิตที่ดีอยู่ร่วมกันภายใต้วิถีสังคมพหุวัฒนธรรม	4.3229			
กรมศิลปากร	กิจกรรมศึกษาและขยายฐานความรู้เมืองโบราณยะรัง จังหวัดปัตตานี	5.8000			
ศอ.บต.	กิจกรรมส่งเสริมการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขในสังคมพหุวัฒนธรรม	10.5053			
สถาบันพระปกเกล้า	กิจกรรมหลักสูตรการเสริมสร้างสังคมสันติสุขในจังหวัดชายแดนภาคใต้	2.8232			
6 หน่วยงาน	6 กิจกรรม	36.7376	2 หน่วยงาน	2 กิจกรรม	9.0194

คำสั่งศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้

ที่ ๔๐๘/๒๕๖๔

เรื่อง แต่งตั้งคณะที่ปรึกษาและคณะทำงานติดตามและประเมินชุมชนพหุวัฒนธรรมต้นแบบ จังหวัดชายแดนภาคใต้ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.๒๕๖๔

ตามที่ คณะกรรมการกำกับการประเมินผลการปฏิบัติการของศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๔ ได้มีมติเมื่อวันที่ ๗ ตุลาคม ๒๕๖๓ เห็นชอบให้กำหนดตัวชี้วัด “ชุมชนเป้าหมายได้รับการสร้างสรรค์กิจกรรมส่งเสริมพหุวัฒนธรรม” เป็นตัวชี้วัดการประเมินผลการปฏิบัติราชการของศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๔ องค์ประกอบที่ ๑ การประเมินผลการดำเนินงาน (Performance Base) มีค่าน้ำหนักร้อยละ ๓๕ ซึ่งมีเป้าหมายขึ้นสูง (๓๐๐) คือ จำนวน ๗๐ ชุมชน และชุมชนพหุวัฒนธรรมต้นแบบ ร้อยละ ๒๕ เพื่อเป็นการขับเคลื่อนภารกิจและเป้าหมายสำคัญของส่วนราชการให้สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติและแผนระดับชาติต่างๆ ให้เกิดผลอย่างเป็นรูปธรรม นั้น

ด้วย คอ.บต. มีคำสั่งที่ ๑๒๘/๒๕๖๔ ลงวันที่ ๒๙ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๖๔ เรื่อง แต่งตั้งคณะทำงานติดตามและประเมินชุมชนพหุวัฒนธรรมต้นแบบจังหวัดชายแดนภาคใต้ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๔ เนื่องจากในปัจจุบันมีการปรับเปลี่ยนภารกิจงาน และมีการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารรวมถึงเจ้าหน้าที่ ดังนั้น เพื่อให้การติดตามและประเมินผลตัวชี้วัดการประเมินผลการปฏิบัติราชการของคอ.บต. ตัวชี้วัด “ชุมชนเป้าหมายได้รับการสร้างสรรค์กิจกรรมส่งเสริมพหุวัฒนธรรม” เป็นไปด้วยความเรียบร้อยมีประสิทธิภาพ และเกิดประสิทธิผล ได้อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๓๓ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๓๔ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติม และอาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๙ (๓๕) พระราชบัญญัติการบริหารราชการจังหวัดชายแดนภาคใต้ จึงให้ยกเลิกคำสั่งดังกล่าว และแต่งตั้งคณะที่ปรึกษา คณะทำงานติดตาม และประเมินชุมชนพหุวัฒนธรรมต้นแบบจังหวัดชายแดนภาคใต้ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๔ โดยมีองค์ประกอบและอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้

๑. คณะที่ปรึกษา

๑.๑ องค์ประกอบ

๑) นายปิยะศิริ วัฒนวรางกูร	ประธานที่ปรึกษา
เลขาธิการศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้	
๒) นายชนธัญ แสงพุ่ม	ที่ปรึกษา
รองเลขาธิการศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้	
๓) นายนิพนธ์ สุวรรณรัตน์	ที่ปรึกษา
รองเลขาธิการศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้	
๔) นายสมหมาย บุญเกลี้ยง	ที่ปรึกษา
ผู้ช่วยเลขาธิการศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้	
๕) นายเสกสิทธิ์...	

- ๕) นายเสกสิทธิ์ สวรรยาธิปัตติ ที่ปรึกษา
ผู้ช่วยเลขาธิการศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้

๑.๒ อำนาจและหน้าที่

- ๓) ให้คำปรึกษา ข้อคิดเห็น ข้อเสนอแนะ และสนับสนุนคณะกรรมการติดตามและประเมินชุมชนพหุวัฒนธรรมต้นแบบจังหวัดชายแดนภาคใต้ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.๒๕๖๔
- ๔) ตรวจสอบ กำกับ และติดตามการดำเนินงานประเมินชุมชนพหุวัฒนธรรมต้นแบบจังหวัดชายแดนภาคใต้ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.๒๕๖๔
- ๕) แต่งตั้งคณะกรรมการ หรือมอบบุคคลอื่นใด ดำเนินการตามหน้าที่และอำนาจที่ได้รับมอบหมายตามความจำเป็นและเหมาะสม
- ๖) ปฏิบัติงานอื่นๆ ตามที่เลขาธิการ คอ.บค. มอบหมาย

๒. คณะกรรมการติดตามและประเมินชุมชนพหุวัฒนธรรมต้นแบบจังหวัดชายแดนภาคใต้

๒.๑ องค์ประกอบ

๑) ผู้อำนวยการกองส่งเสริมและสนับสนุนงานพัฒนาฝ่ายพลเรือน หรือผู้แทน	หัวหน้าคณะกรรมการ
๒) ผู้อำนวยการกองบริหารยุทธศาสตร์จังหวัดชายแดนภาคใต้ หรือผู้แทน	คณะกรรมการ
๓) ผู้อำนวยการกองส่งเสริมและสนับสนุนงานพัฒนาเพื่อความมั่นคง หรือผู้แทน	คณะกรรมการ
๔) ผู้อำนวยการกองประสานงานและเร่งรัดการพัฒนาพื้นที่พิเศษจังหวัดชายแดนภาคใต้ หรือผู้แทน	คณะกรรมการ
๕) ผู้อำนวยการกองประสานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริกิจการพิเศษ หรือผู้แทน	คณะกรรมการ
๖) ผู้อำนวยการกลุ่มพัฒนาระบบบริหาร หรือผู้แทน	คณะกรรมการ
๗) นางสาวสุภาพร กาญจนวงศ์
นักวิชาการคอมพิวเตอร์ชำนาญการพิเศษ	คณะกรรมการ
๘) นายเจษฎาพร ภูพันธ์ตระกูล
นักวิเคราะห์นโยบายและแผนปฏิบัติการ	คณะกรรมการ
๙) ผู้อำนวยการกลุ่มงานศาสนาและพหุวัฒนธรรม	คณะกรรมการและเลขานุการ
๑๐) นายภักดี จารุเดชาศรี
นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการพิเศษ	คณะกรรมการและเลขานุการ
๑๑) นายขจรยศ ศรีทวี
นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการ	คณะกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ
ผู้ช่วยเลขานุการ
๑๒) นายสะเป็ง ยะปา
นักวิชาการคอมพิวเตอร์	

๒.๒ อำนาจ...

๒.๒ อำนาจและหน้าที่

๓) การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อทบทวน ปรับปรุง เครื่องมือ ตัวชี้วัด วิธีการในการติดตาม และประเมินผล เพื่อจัดทำคู่มือการประเมินผลชุมชนเป้าหมายที่ได้รับการขับเคลื่อนให้เป็นชุมชนพหุวัฒนธรรมต้นแบบจังหวัดชายแดนภาคใต้ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๔

๔) การกำกับและติดตามการประเมินผลชุมชนพหุวัฒนธรรมต้นแบบให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์คู่มือการประเมินผลชุมชนเป้าหมายที่ได้รับการขับเคลื่อนให้เป็นชุมชนพหุวัฒนธรรมต้นแบบจังหวัดชายแดนภาคใต้ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๔

๕) การออกแบบระบบ Platform การจัดเก็บฐานข้อมูล เพื่อนำข้อมูลมาวิเคราะห์ และประมวลผล

๖) การสร้างการรับรู้ และความเข้าใจ ของการประเมินผลชุมชนเป้าหมายที่ได้รับการขับเคลื่อนให้เป็นชุมชนพหุวัฒนธรรมต้นแบบจังหวัดชายแดนภาคใต้ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.๒๕๖๔ ให้แก่ บัณฑิตอาสาพัฒนาภาคใต้ ผู้นำหมู่บ้าน/ชุมชนในพื้นที่เป้าหมาย และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

๗) พิจารณาคัดเลือกชุมชนพหุวัฒนธรรมต้นแบบ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.๒๕๖๔ ให้เป็นไปตามกรอบหลักเกณฑ์ แนวทางการประเมินตามคู่มือการประเมินผลชุมชนเป้าหมายที่ได้รับการขับเคลื่อนให้เป็นชุมชนพหุวัฒนธรรมต้นแบบจังหวัดชายแดนภาคใต้ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๔

๘) สรุปผลชุมชนเป้าหมายที่ได้รับการขับเคลื่อนให้เป็นชุมชนพหุวัฒนธรรมต้นแบบจังหวัดชายแดนภาคใต้ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๔ และรายงานให้ เลขาธิการ คอ.บต. ทราบ

๙) การวิเคราะห์ สังเคราะห์ และประเมินผลข้อมูลในการจัดทำเล่มรายงานการประเมินผล และสรุปการประเมินผล เสนอต่อเลขาธิการ คอ.บต.

๑๐) ปฏิบัติงานอื่นๆ ตามที่เลขาธิการ คอ.บต. มอบหมาย

ทั้งนี้ ตั้งแต่บัดนี้ เป็นต้นไป

สั่ง ณ วันที่ ๒๖ มกราคม พ.ศ. ๒๕๖๔

(นายปิยะศิริ วัฒนวรางกูร)

เลขาธิการศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้

**คณะที่ปรึกษา
และคณะผู้จัดทำ
คู่มือการประเมินผลฯ**

รายนามคณะที่ปรึกษา

นายปิยะศิริ วัฒนวรางกูร

เลขาธิการ ศอ.บต.

- ประธานที่ปรึกษา

นายชนรัญ แสงพุ่ม

รองเลขาธิการ ศอ.บต.

- ที่ปรึกษา

นายบัณฑิต สุวรรณรัตน์

รองเลขาธิการ ศอ.บต.

- ที่ปรึกษา

นพ.สมหมาย บุญเกลี้ยง

ผู้ช่วยเลขาธิการ ศอ.บต.

- ที่ปรึกษา

น.อ. จักรพงษ์ อภิหารธรรม

รักษาการในตำแหน่งที่ปรึกษาด้านการบูรณาการการพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้

- ที่ปรึกษา

รายนามผู้จัดทำคู่มือการประเมินผลฯ

น.ส.วัญจิต เคียงตระกูล

- ผู้อำนวยการกองส่งเสริมและสนับสนุนงานพัฒนาฝ่ายพลเรือน (กสพ.)

นายกวัต จารุเดชาศรี

- นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการพิเศษ (กสพ.)

น.ส.สุภาพร กาญจนวงศ์

- นักวิชาการคอมพิวเตอร์ชำนาญการพิเศษ (กบย.)

นายจวรยศ ศรีกี

- นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการ (กสพ.)

นายสะเป็ง ยะปา

- นักวิชาการคอมพิวเตอร์ (กบย.)

คู่มือการประเมินผล

ชุมชนเป้าหมายที่ได้รับการขับเคลื่อนให้เป็นชุมชน

พหุวัฒนธรรมต้นแบบ

จังหวัดชายแดนภาคใต้

ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2569

ดาวน์โหลดคู่มือฯ

จัดทำขึ้นโดย

กองส่งเสริมและสนับสนุนงานพัฒนาฝ่ายพลเรือน (กสพ.)

ศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ (ศอ.บต.)